

DEMOKRACIJA

Intervju
s predsednikom
vlade in stranke SDS
Janezom Janšo

O DRNOVŠKU,
SODSTVU,
REFORMAH ...

KOLUMNA

Dr. Ljubo Sirc

Ribičiču ne bo dano, da bi se izpovedal

Vladarski sindrom

Metod Berlec

Prizadevanja za predčasno izpustitev Drnovškovega posebnega odposlanca za Darfur Toma Križnarja iz sudanskega zapora se nadaljujejo. Po najbolj optimističnih napovedih naj bi bil izpuščen v nekaj dneh, če se bo sudanski diktator Omar Hasan al-Bašir odločil, da ga pomilosti.

Z vsakim dnem, ki ga Križnar presedi v sudanskem zaporu, pa se zmanjšuje ugled predsednika republike Janeza Drnovška. Po zadnji raziskavi Ninamedie je tako že izgubil primat najpopularnejšega slovenskega politika. Tej sprememb se ne čudimo, saj je soodgovoren za Križnarjevo zaprtje, poleg tega pa je s sedenjem na dveh stolih – kot predsednik republike in predsednik Gibanja za pravičnost in razvoj – sprožil številne pomisleke in kritike. Njegove nedodelane samostojne zunanje-politične iniciative in številna na pol zasebna potovanja po svetu, ki so izpraznila proračun njegovega urada, pa so bili tako ali tako že prej predmet pozornega domačega ocenjevanja in diskretnih kritik iz tujine. Potem ko vlada ni odobrila dodatnih 180 milijonov za njegov urad, jo je začel ostro napadati, kar je v slabo voljo spravilo predsednika vlade Janeza Janšo, ki je sicer Drnovškovo ravnanje dolgo časa toleriral. Zato je premier Drnovška spomnil, da morajo vsi javni funkcionarji delovati v skladu s svojimi ustavnimi pristojnostmi, kar še posebej velja za predsednika republike. Ustava Republike Slovenije v 105. členu namreč zelo natančno določa, da je funkcija predsednika republike nezdružljiva z opravljanjem druge javne funkcije in poklica. Predsednik republike Drnovšek pa je predsednik gibanja, ki je registrirano kot društvo, hkrati pa išče načine, da bi gibanje v taki ali drugačni obliki sodelovalo na lokalnih volitvah oziroma podprlo nekatere kandidate. Ko smo predsednika vlade Janšo v tokratnem intervjuju za Demokracijo vprašali, kaj meni o tem in kaj bo storila vlada, da zavaruje ustavo, je precej diplomatsko dejal, da tako vlada kot poslanci lahko predlagajo nekatere ukrepe v primerih, če je predsednik republike kršil ustavo, „vendar bi se temu radi

izognili“. Po njegovo zaradi nekaterih Drnovškovih potez že „preveč trpi ugled države“. Sicer pa premier Janša ne verjame v Drnovškovo resnično preobrazbo in opozarja na njegovo pretiravanje in nedoslednost. Zdi se, da je Janša zaradi predsednikovega slabega zdravstvenega stanja in ljubelega miru doslej stoično prenašal Drnovškova čudaštva, sedaj pa je presodil, da gre do stvari le predaleč in je treba predsednika republike nekoliko spraviti k pameti.

Nekateri ugotavljajo, da se Drnovšek na funkciji predsednika republike počuti omejen, da bi rad več svobode, še posebej pri delovanju na zunanje-političnem področju, kjer ga je letos prehitel predsednik vlade Janez Janša. Drugi menijo, da se obnaša kot nekakšen predmoderni vladar, ki mu manjka samo še grad. Če se nekoliko pošalimo, je nemara smiselno razmisliti o ideji ljubljanskega svetnika Dominika S. Černjaka, ki predlaga, da se ljubljanski grad med drugim nameni za palačo predsednika republike. Po zgledu Češke, kjer ima njihov predsednik republike na Hradčanih v Pragi svoje protokolarnе prostore. S tem bi prihranili denar za graditev morebitne nove predsedniške palače. A vprašanje je, kako bi to vplivalo na predsednika republike.

No, pustimo šalo ob strani. Vsak človek ima pravico do svojih hobijev, verovanj, alternativnih načinov zdravljenja in zasebnega življenja. Težava nastane, ko začne to vsiljevati drugim. Še posebej nenavadno deluje Drnovškovo razvrščanje ljudi na tiste, ki so na višji stopnji zavedanja in na tiste, ki jim do te stopnje še veliko manjka in tavajo v temi. Čas bi že bil, da bi se Janez Drnovšek spet obnašal kot predsednik republike, kot predsednik vseh Slovencev ter bi svojo filozofijo new agea in svoje notranje-politične izpade ter zunanje-politično soliranje potisnil na stranski tir. Slovenijo čaka predsedovanje Evropski uniji, kjer bo usklajeno delovanje vseh naših uradnih predstavnikov nadvse pomembno, tudi predsednika republike, čeprav pri predsedovanju ne bo imel nikakršne vloge. **D**

Glede na to, da se Drnovšek obnaša kot nekakšen predmoderni vladar, je smiselno razmisliti o ideji, da se ljubljanski grad med drugim nameni za palačo predsednika republike.

UVODNE STRANI

- 9 Zaletava informacijska pooblaščenka
- 10 **Pogledi:** Pravo in „pravo“
- 11 **Kolumna:** Ubogi Mitja Ribičič

POLITIKA

- 12 Majorja Mitjo vzeli v bran
- 14 Arhar v boj za Ljubljano
- 16 Županski kandidati v mestih
- 18 Resolucija na tnalu

GOSPODARSTVO

- 20 Gibanje tečajev odvisno od ...
- 22 Bolj poštene prevzemi?

SLOVENIJA

- 24 Pravičnejše zdravstveno varstvo
- 26 Ekološka bomba v Kopru?
- 28 V Črnomlju spet vroče

TUJINA

- 30 Nova tarča terorizma
- 32 **Globus:** Deset mesecev na morju
- 33 **Tuji tisk:** Resnica o ekstaziju

INTERVJU

- 34 Janez Janša

NEKOČ IN DANES

- 39 Rupnikova črta
- 41 Podoba s silhuete
- 42 Pohodništvo v Sloveniji

KULTURA

- 46 Umetniki za Karitas

OGLEDALO

- 48 **Film:** Ljubezen iz nabiralnika
- 50 **Avtomobilizem:** Mazda 5 CD110 TX
- 52 **Zdravje:** Usta so ogledalo človeka
- 54 **Šport:** Ubile so nas trojke
- 56 **Črna kronika:** Stari heroin, mladi ekstazi
- 58 **Rumeno:** Obleka za Iris Mulej
- 60 **TV Kuloar:** Nacionalkin problem
- 62 **Kronika časa:** Titov ultimatum
- 66 Smrt razvpitega državnega svetnika

34 Intervju: Janez Janša

Drnovšek je v svoji kritiki imperializma nekoliko podoben Hugu Chavezu, vendar pri slednjem ne zasledimo takšnih poudarkov v smeri ideologije new agea. Pravzaprav se zdi, da se je njegova izhodiščna marksistična izobrazba spojila z new ageom.

12 Majorja Mitjo vzeli v bran

Višje sodišče v Ljubljani je nedavno dokončno zavrnilo zahtevo za preiskavo zoper nekdanjega drugega moža Ozne Mitjo Ribičiča, s čimer je za zdaj preprečilo poskus, da bi se kateri izmed visokih predstavnikov nekdanjega režima zaradi povojnih pobojev zagovarjal pred sodiščem.

14 V boj za županski stolček

Kot kaže, bo nekdanji guverner Banke Slovenije France Arhar na bližajočih se lokalnih volitvah glavni adut pomladnih strank v boju s sedanjo županjo Danico Simšič, Zoranom Jankovičem in še nekaterimi kandidati

18 Resolucija na tnalu

Predlog resolucije o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 je videl le malokdo, saj je še v postopku usklajevanja. Kljub temu ga nekateri že v kali zatirajo; posamezniki iz političnih namenov, nekateri pa kar tako. Tisti, ki so predlog preučili, se z zamisljajo strinjajo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracija

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbahr

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

Pobude, ki škodijo ugledu države, so vprašljive

Aleš Kocjan

Ob čedalje večjih spodrslijah predsednika države Janeza Drnovška na zunanjepolitičnem področju smo se pogovarjali s predsednikom parlamentarnega odbora za zunanje zadeve Jožefom Jerovškom, ki je sicer poslanec SDS.

Kako ocenjujete številne zunanjepolitične pobude, ki jih v zadnjih mesecih sproža predsednik države?

Zunanjepolitične pobude predsednikov držav so v svetu nekaj običajnega, je pa res, da naš ustavni sistem ne predvideva velikih pristojnosti predsednika države na tem področju. Po slovenski zakonodaji smernice na tem področju pripravlja državni zbor, uresničujeta pa jih MZZ in predsednik vlade, manj pa predsednik države. Če predsednik države daje takšne pobude, jih mora prej uskladiti z zunanjim ministrstvom in državnim zborom, česar pa predsednik Drnovšek pogosto ne stori. Tako so nekatere od pobud nepripravljene, nepričakovane in povzročajo več nesporazumov kot uspehov. Slednje velja predvsem za pobudo, povezano s Kosovom, še bolj pa za pobudo v Darfurju, kjer se je slovenska diplomacija prav zaradi neusklajenosti in slabe priprave zapletla v zelo neprijetne stvari.

Tako mora zdaj v Darfurju reševati svojo verodostojnost in svoje državljane. V prihodnje bi bilo za vse bolje, če bi se predsednik države o svojih pobudah posvetoval in uskladil z državnim zborom in z zunanjim ministrstvom.

Menite torej, da je predsednik prekorajčil svoje pristojnosti, ko je brez vednosti ministrstva za zunanje zadeve in odobritve misije s strani vlade v Čad poslal svojega odposlanca Toma Križnarja?

Mirovno posredništvo, in to v državi, kjer divja vojna, je vsekakor pomembna zunanjepolitična dejavnost države, zato bi bilo po mojem mnenju pravilno in regularno, če bi predsednik države o svojem posredništvu prej obvestil državni zbor. Posredovati v državi, kjer divja vojna, je seveda pohvale vredna dejavnost, težava pa je, če se takšna dejavnost sprevrže v to, kar je nastalo v primeru Toma Križnarja, oziroma če se obrne v škodo države.

Nekaj ste že rekli o tem, pa vendarle. Kakšne posledice imajo lahko za ugled države neusklajene in očitno precej na pol izdelane akcije predsednika države?

Vsi skupaj bi se morali truditi tako za ugled države kot za ugled inštitucije njenega predsednika, vendar predsednik države tega, kot kaže, ne dela. Dejstvo je namreč, da sta bila z zadnjo predsednikovo akcijo v Darfurju oziroma Sudanu prizadeta tako ugled države kot inštitucija predsednika države. Po mojem mnenju je naši diplomaciji zdaj zelo neprijetno, ko mora tuje diplomacije prositi, naj pomagajo pri reševanju Toma Križnarja iz zapora, pri tem pa te diplomacije ugotovijo, da Križnar nima urejenega ne diplomatskega potnega lista ne diplomatskega statusa. Po moje takšno ravnanje našega predsednika zelo težko razumejo.

Sredi avgusta vam je zunanji minister Dimitrij Rupel poslal pismo s pravno obrazložitvijo zadev, povezanih z zapleti z depešami in Križnarjem, in vas pri tem pozval, naj odbor za zunanjo politiko čim prej razpravlja o teh zadevah. Bo odbor o tem razpravljal, in če bo, za kdaj načrtujete razpravo?

Zunanji minister ima seveda legitimno pravico, da v zadevah, ki so pomembne za zunanjo politiko, predlaga razpravo na parlamentarnem odboru za zunanjo politiko. Ker smo tudi v odboru mnenja, da gre v obeh primerih za pomembni zadevi, ki imata velik vpliv na zunanjepolitični ugled države, je prav, da se do njih opredeli tudi parlamentarno telo za takšne zadeve. Zato bomo na odboru o teh zadevah razpravljali. Seja bo predvidoma okoli 13. septembra.

ISKRICA

Kako se pogovarjati z vlado in DZ

Podpredsednik Drnovškovega Gibanja za pravičnost in razvoj Marko Pogačnik je na internetni strani pred nedavnim postregel s spisom o tem, kako se pogovarjati z drevesi. Čeprav se zdi ideja nekoliko čudaška, bi bila lahko celo uporabna. Namesto dreves bi moral kot objekt dialoga postaviti vlado in državni zbor, navodila pa poslati svojemu predsedniku. Ni vrag, da jih ne bi upošteval.

107.8 MHz
radio
velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Umivanje

Aleksander Škorc

"Le kako je lahko odposlanec z mojim blagoslovom pristal v zaporu? In kako to, da ga še nisem rešil? Veš kaj, lvek, čas je, da posežem po zadnjem orožju. Sudancem bom poslal svojo knjigo modrosti in ni vrag, da ga ne bi izpustili, ko jo bodo prebrali," je modroval JD.

"Če dovolite, resno dvomim, da Sudanci znajo slovensko, saj sploh ne odgovarjajo na moje prefinjene depeše, v katerih sem jim dal jasno vedeti, s kom imajo opravka, in jim tudi razložil, da nimajo pojma o visoki diplomaciji. Menim, da bi jim morali knjigo vsaj prevesti," je izrazil mnenje dr. Vajgl, ki sicer noče biti lvek, a služba je pač služba.

"Imaš verjetno kar prav. A na žalost je knjiga tako modra, da se je sploh ne da prevesti, in rekel bi, da smo ostali brez orožja. Hm, morda je nastopil trenutek, da si umijem roke ... Kje pa je milo? Si ga ti vzel, lvek? No, morda pa še ni čas za umivanje. Morda je prav sedaj nastopil trenutek, da si pri najvišjem izbojujem tisto, kar mi pripada. Torej, gospod bog, odločno zahtevam pravičnost za svojega odposlanca in seveda predvsem zase. Za Sudance pa ne, ker se delajo, da ne vedo, kdo sem. Če bo kaj pravice ostalo, naj jo dobijo kar Slovenci, čeprav si je niti oni ne zaslužijo." Tako je rekel JD, se zavil v molk in čakal.

Na njegovo veliko presenečenje se dolgo ni zgodilo nič. Nato so Sudanci hoteli zapreti še drugega odposlanca in prvemu grozili, da mu bodo podvojili kazen. Domači mediji so začeli zabavljati čez sposobnosti JD in celo strokovnjaki so se jim pridružili. Nezaslišano. Potem je na neki cesti močno počilo in ubog bogataš se je znašel v bolnišnici, kar so mnogi, nekateri celo s kančkom zlobe, označili za božjo pravičnost. JD pa ni bil zadovoljen. Takšna pravičnost mu nekako ni godila. Ni sicer vedel, kaj je šlo narobe. Celotna misel ga je obšla, da je morda še nekdo zahteval pravičnost in da je bog tistega drugega bolj poslušal. Katastrofa.

"Ustanovil bom svojo religijo in ustoličil novega boga," je odločil JD, si končno umil roke in šel spat.

Prav tistega dne je umrl občinski revež Franček Buh in prav se mu je zdelo tako, saj se nikoli ni počutil posebno koristnega. Se pa ni mogel načuditi, ko je, vstopajoč v soj nebeške luči, pogledal navzdol, kjer so se mnogi mogotci, odposlanci, priskledniki in lažni preroki vseh vrst cvrli v peklenskem ognju, ki so ga s svojimi spletkami sami zanetili.

Tako je že od nekdanj in kaže, da niti v prihodnje ne bo nič drugače.

Predvolilna pravila v reviji Demokracijav

Pravila za izrabo časopisnega prostora v reviji Demokracija za predstavitve list in kandidatov za lokalne volitve v Republiki Sloveniji, ki bodo 22.10.2006.

1. Uvod

S temi pravili se v skladu s 5. členom zakona o volilni kampanji (Uradni list RS št. 62/94, 17/97) in Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija (6.5.04) urejajo obseg, pogoji in način predstavitve kandidatov v reviji Demokracija za lokalne volitve v Republiki Sloveniji, ki bodo 22.10.2006 (v nadaljevanju lokalne volitve). Pravilnik določa tudi načela novinarskega dela v reviji Demokracija v času volilne kampanje za lokalne volitve. Volitve so razpisane za 22.10.2006.

2. Temeljna navodila

Novinarji revije Demokracija bodo tudi v času volilne kampanje v skladu z uredniško politiko in zasnovno revije spremljali aktualne politične, gospodarske, športne in druge za javnost zanimive dogodke v domovini in v svetu. Posebno pozornost bodo namenili spremljanju volilne kampanje v obliki prispevkov o volitvah na ustaljen novinarski način. Volilno kampanjo bo ekipa revije Demokracija spremljala v skladu z zakonom, Pravilnikom o oglaševanju v reviji Demokracija, s svojo programsko zasnovno in Kodeksom novinarjev Republike Slovenije.

3. Samostojna uredniška presoja

Uredništvo revije Demokracija bo samostojno odločalo o obsegu, vsebini in objavi novinarskih prispevkov, ki se nanašajo na volilno kampanjo, politične stranke ali kandidate za občinske svete in župane. Odločitve uredništva bodo usklajene z uredniško politiko in v interesu javnosti.

4. Predstavitveni prispevki

Revija Demokracija bo v primeru interesa v času volilne kampanje objavljala tudi plačane predstavitvene prispevke in oglase (v nadaljevanju oglasi) kandidatov po veljavnem ceniku za oglasni prostor, pomnoženim s faktorjem 2. Vsi zainteresirani imajo enako pravico naročanja in dostopa do plačanih oglasov.

V primeru nesorazmerno velikega števila naročenih oglasov ima uredništvo pravico, da neha sprejemati nove oglase. V takšnem primeru se objavijo le tisti oglasi, ki so bili naročeni in dostavljeni do sprejetja take odločitve. Uredništvo bo zavrnilo tudi oglase, ki niso v skladu z uredniško politiko revije.

Poslovodni organ lahko po lastni presoji odobri popuste ali oprostitve plačil plačljivih oglasov.

V skladu s 6. členom zakona o volilni kampanji je obvezna navedba naročnika.

V skladu s 50. členom Zakona o medijih je za resničnost in točnost navedb oz. podatkov v oglasu odgovoren naročnik.

5. Pritožbe

Pritožbo na izvajanje navedenih pravil lahko vložijo izključno prizadeti v pisni obliki. Pisno pritožbo naslovijo na glavnega in odgovornega urednika revije Demokracija.

Uredništvo je dolžno odgovoriti pisno najkasneje v osmih dneh po prejemu pritožbe.

Pritožbe, ki bodo prejete po uradni razglasitvi volilnih izidov, bomo imeli za brezpredmetne in jih kot takih ne bomo obravnavali.

Ljubljana, 31. 8. 2006

Glavni in odgovorni urednik revije Demokracija
Metod Berlec

Karitas *

PODARIMO OTROKOM V RUANDI, KONGU IN BURUNDIJU
UPANJE IN PRIHODNOST!

za
srce
afrike

S poslanim sporočilom SMS
s ključno besedo
AFRIKA na 1919
boste darovali 230 SIT
(0,96 EUR)

Prispevajo lahko uporabniki Mobitel GSM/UMTS ter uporabniki SI.mobil, Držbi Mobil in SI.mobil se odposredujejo vsem prihodkom iz naslova take zbranih sporočil.

Dobro obdelano - odlično postreženo

Na sejmišču Pomurskega sejma v Gornji Radgoni so organizatorji pripravili že 44. mednarodni kmetijsko-živilski sejem, tokrat z geslom Dobro obdelano – odlično postreženo, odprla pa ga je Marija Lukačič, ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Na 58.000 kvadratnih metrih razstavnih površin se je predstavilo 1.530 razstavljalcev iz 25 držav, slovensko gospodarstvo pa tudi z organiziranimi skupinskimi nastopi. Tokrat so največ pozornosti namenili prehrani, vinu, izdelkom in opremi za živilskopredelovalno industrijo, gostinski opremi in sadikam, sredstvom za prehrano in nego živali in rastlin ter obrtnim izdelkom. Organizatorji so pripravili tudi več posvetov, med drugim so govorili o strategiji razvoja podeželja in novem zakonu o promociji pa tudi o možnostih sofinanciranja vlaganj v gozdove iz evropskih skladov, vplivih podnebni sprememb na prihodnost kmetijstva in ukrepanju države ob naravnih nesrečah v kmetij-

stvu. Ministrstvo je pripravilo tudi okroglo mizo o možnostih neposredne prodaje na kmetiji in povezovanju manjših kmetij v zadrage. Na njej je uvodoma govorila ministrica Lukačičeva, o kmetijski strategiji za Slovenijo v globaliziranem svetu pa je predaval nekdanji evropski komisar za kmetijstvo Franz Fischler. Ministrica je napovedala nadaljnje spremembe na vseh področjih in poudarila, da je vlada sprejela tudi predlog nacionalnega strateškega načrta za razvoj podeželja za obdobje 2007–2013, ki opredeljuje prednostne naloge in je zasnovan v skladu s prednostmi za to področje v EU, teži pa h krepitvi večnamenske vloge kmetijstva v Sloveniji. Od leta 2007 do 2013 bo po tem načrtu v slovensko kmetijstvo in živilstvo vloženi 1,116 milijarde evrov, od tega približno 900 milijonov evrov iz skladov EU. V. K.

Modrosti tedna

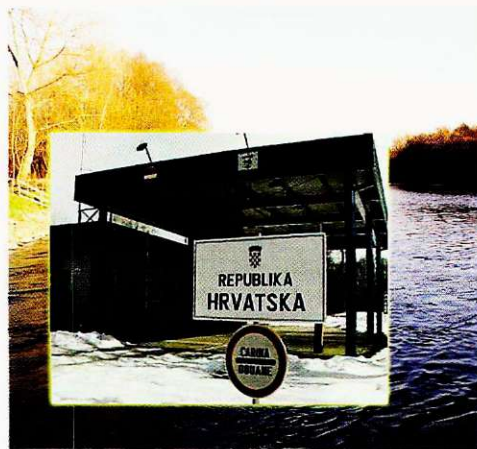
»Predsednik države zastavi Cerkvi vprašanja: /.../. Toda ali ni prav tega delala Cerkev tako v totalitarni državi, ki ji je predsedoval tudi Drnovšek, in v novi državi, ki ji je prav v tranziciji vladal Drnovšek in si je tovarišija tedaj prilastila skupno premoženje in se prelevila v kapitaliste? V obeh primerih so tisti pri koritu vpili, da se Cerkev ukvarja s politiko, in zahtevali, naj molči, da bodo v miru dokončali svojo raboto.«

(Teolog dr. Drago K. Ocvirk)

»Prav bi bilo, da bi sprejeli zakon, ki bi najvišjim funkcionarjem nalagal zdravniške preglede. To bi lahko bil zdravniški konzilij, ki bi preveril, ali voditelj nima takšnih bolezni, ki bi ga ovirale pri njegovem delovanju. Konzilij bi imel pristojnost, da bi javnosti sporočil psihosomatsko stanje voditelja, če bi menil, da je to potrebno.«

(Predsednik slovenske zdravniške zbornice dr. Vladislav Pegan)

Agresivni južni sosedje

Slovenski sosedje na levem bregu Mure na območju Krajevne skupnosti Hotiza v lendaški občini, ki je v okviru hrvaških katastrskih mej, vendar tudi na slovenskem državnem ozemlju, so konec preteklega tedna začeli graditi cesto od protipoplavnega nasipa na levem bregu Mure do ceste do zaselka Mirišče (zaselek je del vasi Hotiza), ki stoji na hrvaškem katastrskem ozemlju. S tem bi neposredna

cestna povezava z Miriščem potekala po njihovem katastrskem ozemlju, s čimer bi se izognili protestom, da hrvaški policisti nadzorujejo zaselek Mirišče (ki je slovenski) tudi z vožnjo po slovenskem katastrskem ozemlju. S tem so pokazali, da ne spoštujejo dogovora o vzajemnem reševanju mejnega vprašanja na tem območju, predvsem pa ne dogovora o tem, da do dokončne določitve meje med državama velja stanje na dan 25. junija 1991, ko je bila meja sredina Murine struge. Hotižani so nato zaradi začetka graditve ceste po slovenskem državnem ozemlju na vlado naslovili protestno pismo, zaradi ustavitve del pri obnovi poplavnega nasipa ob Muri pa so pisali tudi predsedniku vlade Janezu Janši. Hotižani pričakujejo in zahtevajo varstvo svojih pravic in slovenskega državnega ozemlja. V. K.

Nove zaposlitve

V novomeškem Revozu so v začetku septembra objavili širšo oglaševalsko akcijo za 400 novih delavcev, ki jih nameravajo zaposliti za določen čas najmanj enega leta z možnostjo podaljšanja delovnega razmerja. Predvideno delo je večinoma v nočni izmeni, nekaj novih delovnih mest pa je predvidenih tudi v obeh dnevniških izmenah. Nočno izmeno bodo znova uvedli novembra. V Revozu so za pridobivanje novih delavcev, predvsem za potrebe proizvodnje novega vozila, že vzpostavili konkretnije sodelovanje z zavodom za zaposlovanje, kar pomeni, da nove delavce iščejo s pomočjo območnih enot zavoda za zaposlovanje, ne izključujejo pa niti možnosti prezaposlovanja določenega števila delavcev iz krške družbe Vipap Videm, kjer v teh dneh zapirajo obrat za proizvodnjo celuloze. O konkretnih številkah glede možnosti prezaposlovanja iz te družbe v Revozu za zdaj še ne dajejo izjav, napovedali pa so že srečanje s predstavniki Vipapa. Ob tem dodajmo, da je v Revozu v preteklih obdobjih našlo delo tudi nekaj slovaških državljanov, saj med dolenjskimi brezposelnimi niso našli primernih kandidatov ali pa ti niso bili navdušeni nad delom. Dodajmo, da so zahteve Revoza za sprejem na delo v nočni izmeni dokaj visoke. V. K.

Kaspijski obeti na Bledu

Kaspijska regija je zaradi zaloga nafte in zemeljskega plina pomembna za zagotavljanje energetske varnosti EU, zato potrebuje stabilnost, je sporočilo mednarodne konference Kaspijski obeti, ki se je na Bledu končala minuli ponedeljek.

Dvodnevnega srečanja v okviru strateškega foruma na Bledu se je udeležilo okoli tristo visokih predstavnikov politike, mednarodnih strokovnjakov ter predstavnikov mednarodnih organizacij in zasebnega sektorja iz kaspijske regije, Evrope, ZDA in Rusije; med drugim direktor Mednarodne agencije za jedrsko energijo Mohamed el Baradej, predsednik Azerbajdžana Ilham Alijev, evropska komisarka za zunanje zadeve Benita Ferrero Waldner in generalni sekretar OPEC Mohammed S. Barkindo.

El Baradej je v svojem govoru izpostavil iransko jedrsko vprašanje, pri čemer je izrazil upanje, da bo prišlo do mirne rešitve glede vprašanja izdelovanja jedrskega orožja in da ta čas tesno sodelujejo z Iranom. Slovenski premier Janez Janša je poudaril, da bi morala biti

Minister Rupel, predsednik Azerbajdžana Alijev in premier Janša

kaspijska regija pomemben del v evropski energetske politiki, in energetska varnost označil tudi kot eno prednostnih nalog Slovenije v času njenega predsedovanja Evropski uniji. Po besedah zunanjega ministra Dimitrija Rupla bi bila EU lahko celo "svetilnik" pri spravi na Kavkazu. "Države včasih potrebujejo drugačne okvire za iskanje rešitev, pri tem pa jim lahko pomaga EU, evropska perspektiva, sosedska politika ali pa kak nov izum, ki bi jim dal priložnost, v kateri nihče ne more izgubiti," je dejal Rupel. Tranzicija v kaspijski regiji je po njegovih besedah svojevrstna in bo verjetno prihajala v valovih, zato bi bilo treba zagotovi-

ti vsaj temeljne standarde, kot so demokratične institucije, pravna država ter zagotavljanje varnosti v smislu boja proti terorizmu in tihotapljenju mamil, orožja in ljudi. Kot je poudaril slovaški zunanji minister Jan Kubiš, lahko pri tem odigra pomembno vlogo tudi Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi. Evropska komisarka za zunanje odnose Benita Ferrero Waldner pa je voditelje držav na Južnem Kavkazu pozvala, naj se zavedajo velike odgovornosti do tamkajšnjih prebivalcev pa tudi do celotne regije.

Ob robu mednarodne konference je potekala tudi vrsta dvostranskih srečanj, med najpomembnejšimi pa je bilo prav gotovo srečanje slovenskega političnega vrha z direktorjem Mednarodne agencije za jedrsko energijo Mohamedom el Baradejem. P. A.

foto: D. Novakovič/STA

Haiderjeve norčije

Koroški deželni glavar Jörg Haider je minuli petek v Pliberku enojezični nemški krajevni tabli dodal manjšo tablo s slovenskim imenom kraja, pri čemer je slovenski napis izrazilo manjši. Potezo je utemeljil z zakonom o cestnem prometu, ki naj bi prepovedoval "moteče ali prepolne napise". S tem je po njegovem mnenju zadostil rabsodbi ustavnih sodnikov, ki so konec lanskega leta odločili, da morajo biti krajevne table v Pliberku in Drveši vasi dvojezične, saj v obeh krajih skozi daljše obdobje živi več kot deset odstotkov prebivalcev. Haider je med drugim napovedal odstranitev 28 dvojezičnih krajevnih napisov na avstrijskem Koroškem.

Avstrijski predsednik Heinz Fischer je Haiderjeva dejanja označil za nezakonita in povezana s predvolilno kampanjo, slovensko zunanje ministrstvo pa se je nanje odzvalo z začu-

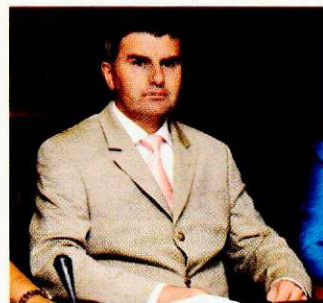
Dvojezična topografija po Haiderjevo

denjem. Na MZZ so izrazili pričakovanje, da bodo avstrijske oblasti nadaljevale s prizadevanjem za uveljavitev določil avstrijske državne pogodbe. P. A.

But odstopil

Državni sekretar na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Franci But bo s 1. oktobrom (oziroma ko ga bo razrešila vlada) nehal opravljati svojo funkcijo. Pred slabim tednom dni je namreč ministrici Mariji Lukačič podal prošnjo za sporazumno razrešitev, s kmetijskega ministrstva pa so sporočili, da bo Lukačičeva njegovo odločitev spoštovala.

But menda že od samega začetka nad opravljanjem funkcije državnega sekretarja ni bil preveč navdušen, saj je medtem čakal, da bo postal veleposlanik v Pragi, kar naj bi mu bilo obljubljeno. Državni sekretar v odstopu je že pred časom napovedal, da bo glede na razplet v zvezi z diplomatsko funkcijo v češkem glavnem mestu ob koncu poletja ukrepal. Olja na ogenj naj bi prilivala tudi pomanjkljiva komunikacija med njim in ministrico Lukačičevo. Sicer pa je odstop Francija Buta, ki je bil nekdanji kmetijski minister, pričakovan, saj je znano, da ga bolj kot ministrstvo zanimajo diplomatska predstavništva in Bruselj. P. A.

Sekretar v odstopu Franci But

Zakon nad etiko?

Vida Kocjan

Velja etična norma Slovenski zdravniki so se v zadnjih tednih znašli pod pritiskom Nataše Pirc Musar, informacijske pooblaščenke, ki od njih zahteva izročitev zaupnih zdravstvenih podatkov o večjem številu bolnikov. Poleg podatkov o bolnikih, ki naj bi sodelovali v kliničnih preiskavah, gre tudi za primer vpogleda v zdravstveno dokumentacijo evropskega poslanca Lojzeta Peterleta in predsednika države Janeza Drnovška. Po prepričanju največjih avtoritet v slovenskem zdravstvu je zdravniška etika nad zakoni, veljala naj bi le etična norma. Zato Jože Trontelj, predsednik komisije za medicinsko etiko, Saša Markovič, strokovna direktorica Kliničnega centra, Vladislav Pegan, predsednik slovenske zdravniške zbornice, Pavel Poredoš, predsednik zdravniškega društva, Dušan Šuput, dekan ljubljanske medicinske fakultete, in Jože Balažič, predstojnik Inštituta za sodno medicino na medicinski fakulteti, pozivajo zdravnike k nespoštovanju odločb informacijske pooblaščenke. Markovičeva pa je Musarjevo tudi zaprosila, naj ne vztraja pri prihodu v nadzor v Klinični center (napovedala ga je za 7. september) in naj počaka, da se ta nesporazum primerno razreši. Zdravniki naj bi si bili edini, da je vpogled v zaupno medicinsko dokumentacijo za laične osebe nesprejemljiv. Poklicna etika namreč zdravnike zavezuje, da podatkov o zdravju bolnikov ne izdajajo ljudem, ki niso vključeni v postopek zdravljenja, če jih bolnik ni odvezal molčečnosti. Od tega načela je mogoče odstopiti le izjemoma, ko gre za hudo kaznivo dejanje ali nevarno vedenje, ki utegne ogroziti življenje in zdravje drugih ljudi, pregleda pa nikakor ne more opraviti državni inšpektor.

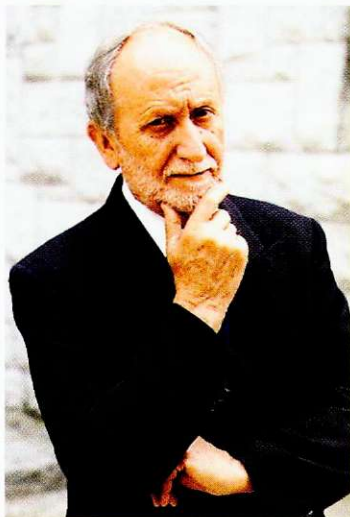
Musarjeva nad vsemi? Informacijska pooblaščenka vztraja, da ima po zakonu o pooblaščenca pravico vpogleda v medicinsko dokumentacijo vsakogar med nami, da imajo v uradu več prijav in morajo ukrepati. Nasprotno zdravniki menijo, da so zakoni morda premalo jasni in v neskladju z evropskimi direktivami ter poklicno etiko, mogoče pa je tudi, da si jih »nekdo« napačno razlaga. Zato Pirc Musarjevi predlagajo, naj do nadaljnjega ustavi posege v zasebnost bolnikov. Da bi razrešili nesporazum, bodo zdravniki v začetku decembra organizirali interdisciplinarni strokovni posvet z naslovom Vpogled v medicinsko dokumentacijo. Do nadaljnjega pa zdravnikom svetujejo, da se držijo kodeksa in podatkov ne izdajajo. Pirc Musarjeva vztraja na svojih okopih in napoveduje, da bo 7. septembra kljub vsemu obiskala Klinični center in poskušala pogledati v zdravstveno dokumentacijo nekaterih, v Kliničnem centru pa so trdno odločeni, da ji vpogleda ne bodo odobrili, saj vztrajajo pri etičnih stališčih, ne izključujejo pa niti upravnega spora, pri čemer se sklicujejo na evropsko kontinentalno pravo, ki določa, naj se tam, kjer velja etična norma, zakon umakne. Izdajanje zasebnih zdravstvenih podatkov pacienta »tretjim« osebam bi bilo sprejemljivo le, če bi bolnik svojega zdravnika odvezal od zaveze zaupnosti, ki velja med bolnikom in zdravnikom.

Informacijska pooblaščenka Nataša Pirc Musar

Vpogleda v medicinsko dokumentacijo posameznika brez njegovega dovoljenja nimajo niti sodišča. To dokazuje tudi primer poslanca Cirila Pucka.

Čudno razumevanje Z zakonom o informacijskem pooblaščenca, ki je združil dva dotedanja organa – pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja in inšpektorat za varstvo osebnih podatkov – je prišlo do zanimive situacije, v kateri se je zdaj znašla Nataša Pirc Musar. Po eni strani razglašala celo vrsto podatkov za informacije javnega značaja, za druge pa meni, da to niso. Spomnimo na primer na našo objavo plač zaposlenih v časniku Delo, pri čemer je pooblaščenka nemudoma ukrepala in povzročila vtis, da gre za nenavadno situacijo, ki ji ni kos, saj po eni strani pomaga medijem, da lažje pridejo do podatkov, po drugi pa jih kaznuje, če nekatere od njih objavijo. S tem omejuje medijsko svobodo in poskuša medijem nadeti nekakšen nagobčnik. V našem primeru se je v javnosti pojavilo tudi mnenje, da gre za nekdanjo novinarko, ki danes v vlogi pooblaščenke javnega značaja del delovnega časa namenja širjenju informacij, del pa kaznovanju medijev, ki objavijo podatke, katerih objava je v interesu javnosti. **D**

Pravo in »pravo«

Pavel Ferluga

Ko je major Mitja imel škarje in platno v rokah glede »pravosodja«, ni bilo potrebe po preiskavah.

Ni bilo nobene potrebe po preiskovalnem sodniku niti po uradnih preiskavah organov policije, kaj šele po branilcih žrtev pregona. Edina »pravna« maksima, ki je bila strogo upoštevana, se je glasila: Partija pozna samo en zločin: ODKLON OD NJENE LINIJE in samo eno kazen: SMRT. (A. Kóstler: Sončni mrk). Vse drugo delovanje v spoštovanju tega postulata je bilo legalizirano ter seveda dovoljeno in »pravično«, všteti genocid. To je veljalo celih 60 let povojnega komunističnega mračnjaštva. Vsa takratna »pravna« praksa in leporečje sodnikov sta morali biti prilagojena omenjenemu postulat, čeprav zavita v celofan prava in zakonitosti. Uboj človeka, ki se ni strinjal z edino dovoljeno linijo, je bil normalen pravni poseg z odlokom ali tudi brez njega, tudi s prirejenimi dokazi (ki to nikoli niso bili po pojmovanju realne in poštene pravne stroke). Za potrditvev »legalnosti« dejanja je zadoščal podpis pravovernega funkcionarja, podobnega majorju Mitji. Tega nihče ne more zanikati. Pravo, kot smo ga poznali v zahodnem svetu, ni imelo prostora v »pravosodju« diktature proletariata. Zato je razumljivo, da je bilo tudi izobraževanje na isti liniji tako, da so takrat rojeni državljani pri učenju »zgodovine« poboje dojemali ne kot zločinsko dejanje, ampak kot legitimno čiščenje družbi nekoristnega balasta (že Stalin je ovrednotil enega konja kot ekvivalent 100 ljudem, ki so spadali v sklop »sovražnikov naroda«, potrjeno v TV-oddaji). In tako mišljenje pri teh generacijah žal obstaja še danes.

Kako naj se torej čudimo, da se še živeči in v družbi celo privilegirani zločinci (Ribičič, Kidričeva idr.) tistega časa ne morejo obsojiti z današnjimi pravnimi inštrumenti, ki so bili uvedeni po osamosvojitvi in hočejo biti na ravni prava EU? Čisto logično je, da današnje pravo ne more obravnavati teh ljudi po današnjih merilih pregona, če prej omenjeni sistem še ni bil pravno obsojen kot zločinski (kar bi moralo biti storjeno takoj po osamosvojitvi in sprejetju pravosodnih trendov zahodne civilizacije, kot se je to zgodilo v drugih postkomunističnih državah) niti ni bil razglašen za nepravnega. Prišlo je do absurda, da se takratno realno početje z vsemi tragičnimi posledicami brezpravnosti obravnava z današnjimi pravnimi inštrumenti, ki v tisto obdobje ne morejo spadati niti posegati. To obdobje se z ene strani obžaluje in kritizira (le kot napaka, sic!), z druge pa se nikakor ne sprejmejo ustrezne odločbe o njegovi zločinskosti, ki bi omogočile pregon zločincev, in to prav zaradi hotenega pomanjkanja pravne podlage za zadostitev pravic. Ali smo res tako bedni?

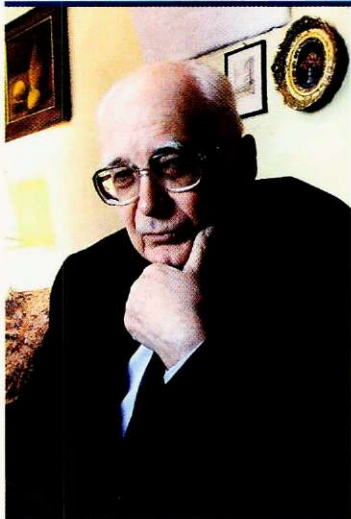

Inovativno in povezovalno

Vida Kocjan

Pogled predsednika vlade Janeza Janše je obrnjen v prihodnost, kar je pokazal tudi strateški forum na Bledu.

Letošnja tema dvodnevne strateškega foruma na Bledu, ki je bil v takšni obliki in vsebini pripravljen na pobudo Janeza Janše, predsednika vlade, je imela naslov Kaspijski obeti 2008. Na forumu se je zbralo zavidanja vredno število politikov, poslovnežev in strokovnjakov, ki so razpravljali o ključnih in strateško pomembnih vprašanjih. Naj omenimo le tri: energijo, evropsko sosedsko politiko in tranzicijo. Energija in s tem povezana varnost je ključnega pomena in že dalj časa ena najpomembnejših tem tako v Evropi kot v širši mednarodni skupnosti. Spomnimo, da Evropa na primer danes uvozi že skoraj 70 odstotkov nafte, njena odvisnost od uvoza pa se bo po napovedih še stopnjevala. Pri tem na energetske varnost vplivajo tako geopolitične silnice kot visoke cene nafte, zato je zbor uglednih oseb, kot smo mu bili v začetku tega tedna priče na Bledu, več kot dobrodošel. Strokovnjaki morajo namreč skupaj s politiki najti dodatne zunanje vire in infrastrukturo prilagoditi tako, da se bo vsaka država lahko prilagodila spremembam na področju energetske porabe. Pri tem ne gre samo za nafto, ampak tudi za zemeljski plin. Za Evropo (in seveda Slovenijo kot njeno članico) je zato kaspijska regija, bogata z naravnimi bogastvi, izrednega pomena. Predsednik slovenske vlade je očitno skupaj s sodelavci s tega področja ugotovil, da bi kaspijska regija morala postati pomemben partner tudi v evropski energetske politiki. Hkrati je bil forum tudi neke vrste uvod v slovensko predsedovanje Evropski uniji v prvi polovici leta 2008, zato spomnimo, da si je Slovenija za čas predsedovanja že zadala nekaj prednostnih nalog, med katerimi sta energetska varnost in širitev EU. Janša je ob tej priložnosti poudaril, da mora Evropa tudi v zvezi z graditvijo novih zmogljivosti razmišljati inovativno, povezana in nadgrajena mreža plinovodov pa bi bila za Evropo neprecenljive vrednosti. Poudaril je, da je ob nadaljnjem obojestranskem interesu poleg funkcionalnih odnosov z Rusijo treba graditi tudi nove povezave evropskega plinskega trga tako s kaspijsko regijo in z osrednjo Azijo kot tudi z Bližnjim vzhodom. Po njegovem mnenju je treba oblikovati fleksibilno politiko preskrbe s plinom in ob upoštevanju vplivov na okolje zmanjšati tržno tveganje tako za dobavitelje kot kupce. Janša je torej pokazal, da si prihodnosti brez zagotovljene energetske varnosti ni mogoče niti zamisliti. Še več; počasi, a vztrajno plete nevidne niti med posamezniki, saj je eden redkih, ki deluje povezovalno. Nedvomno je v tej luči mogoče gledati tudi njegova obiska pri ruskem in ameriškem predsedniku.

Ubogi Mitja Ribičič

Dr. Ljubo Sirc

Bil je velik idealist, tenkočuten, celo pesnik. Ko je odkril pravi pogled na svet, marksizem-leninizem-stalinizem, je štirikrat pretipkal Zgodovino VKP(b). V tem je posnemal Viktorja Avblja, nekoliko starejšega predosvobodilnega idealista. Dojela sta, da je cilj komunistične partije tako vzvišen, da se ji ni treba opravičevati niti za napake, kaj šele za popolnoma naravne stvari – v službi partije je dovoljeno, ne, zaukazano lagati in ubijati.

Vedela sta, da je bilo govorjenje o „osvoboditvi“ leninska taktika in da je bil edini in resnični cilj revolucija, to se pravi nasilni prevzem oblasti. Navdušena sta bila nad tem, da je partija ukazala umoriti vsakogar, ki bi se bojeval za osvoboditev mimo nje, in da je celo razglasila „razredno vojno“, dokler ji niso iz Moskve ukazali, naj neha plašiti Angleže in Američane. Tako je Avbelj na Primorskem prežal na slovenske padalce, ki so jih lahkoverni Britanci pošiljali na pomoč partizanskim „osvoboditeljem“, ti pa so jih morili kot imperialistične agente.

Ribičič je podobno pazil, da se ne bi „plavi“ vrnili. Podrobno je opisano, kako so komunistični komisarji do smrti mučili „plave“, ki jih je stari komunist Spindler navdušeno pošiljal iz Maribora na Pohorje. Da je bolj držalo, jih je komisar Ribičič razglasil za gestapovske agente, prav kakor je Stalin kasneje zaradi boljšega prijema govoril o „Titovi gestapovski klikli“. Spindler je plačal z dolgoletnim zaporom, da so se njegova pota križala z Ribičičevimi, ker je slednji želel preprečiti, da bi kdo podvomil o njegovih izmišljajah.

Narodna heroja Avbelj in Ribičič sta bila za svoje „delo“ lepo nagrajena: oba sta prišla na vrh slovenske Ozne-Udbe, potem ko se je vsaj Ribičič šolal pri Beriji. Kaj sta ta revolucionarna navdušenca počenjala, ko so Slovenci prispevali svoj delež k množičnemu pobijanju (ki ga je ukazal Tito, kot pravi Ribičič), si ni težko predstavljati. Toda, trdi Ribičič, vse je bilo tako skrbno zakamuflirano, da sodobniki ne morejo dokazati niti tega, kar so sami doživeli.

Boj za boljše življenje ljudskih množic se je nadaljeval. Boj je zahteval, da spravijo s poti še nekomuniste, ki jih niso pobili že med

vojno ali spravili v roke okupatorjem. Ribičič je sicer kasneje jokal, da so bili „sredinci“ prehučo kaznovani. Menda je menil, da je bilo Nagodeta sicer treba ubiti, toda da ga ne bi smeli zagrebsti neznanu kje.

Ker so oznovci igrali tudi vlogo tožilcev, je Avbelj odigral Višinskega s hujskaškimi napadi na Nagodeta in soobtožence. Ribičič je sedel v prvi vrsti med občinstvom in pazil, da ne bi kdo kršil zakonitosti, to se pravi, da ne bi kaj teklo po zakonu in resnici, saj je po komunističnem pojmovanju pravo, kar si tisti hip izmisli partija, in ne, kar piše v zakonih, celo če jih

je izglasovala komunistična skupščina. Nato so jugoslovanski komunisti take recepte doživeli na svoji koži. Ker so neprestano poskušali še kaj storiti za revolucijo, čeprav jih Stalin za to ni prosil, jih je Stalin razglasil za gestapovce, kakor se po stalinizmu spodobi. Titu, Kardelju pa tudi Avblju in Ribičiču tak boj za boljše življenje ljudskih množic ni bil všeč. Kljub zbežanosti so hoteli ohraniti glave, tako da so prej edino zveličavno sovjetsko planiranje razglasili za čisto neumnost in se lotili sestavljanja svojega edinega zveličavnega novega sistema. Ameriški in zahodnoevropski „imperialisti“ so jih začeli podpirati, nekoliko naivno, ker niso pričakovali, da jim bodo skuhalo neuvrščene skupaj s Castrom.

Ribičič se je kasneje hvalil, kakšno blaginjo je kardeljevski sistem prinesel, toda pozabil je povedati, da so od imperialistov dobivali po štiri milijarde dolarjev v današnji vrednosti letno, najprej kot podporo, nato kot posojila. Ko je leta 1980 ta dež dobrot prenehal, so jugoslovanske mezde padle nazaj na raven okoli 1965, skoraj kot pred vojno. Človek bi mislil, da se bo Ribičič zjokal, ker so ga napačno prepričali, da se bojuje za boljše življenje ljudskih množic, v resnici pa so on in njegovi to življenje spodkopavali. Niti podarjenega denarja niso znali spodobno investirati, saj so za isto statistično rast potrebovali dvado trikrat več vlog kot Grki ali Portugalci.

Ribičič je imel srečo: prišel je do poteze, ko se je Tito odločil, da zategne vajeti. Ker Kavčič ni hotel, je Ribičič pomagal Titu pri obnovi razredne vojne in Udbini dejavnosti. Pri tem je imel ob sebi Kučana, ki pravi, da se je od Ribičiča veliko naučil.

Kaj si Mitja Ribičič o vsem tem misli danes?

Ne bo mu dano, da bi se izpovedal in si olajšal dušo.

Avbelj je to zlaganost spoznal in je že leta 1993 naredil samomor. Ribičiču taka sreča ni dana. Njegovi komunistični tovariši so se toliko naučili od njega, da jim je uspelo v demokratični Sloveniji ohraniti komunistična sodišča, ki ne sodijo po zakonu in resnici, marveč po trenutni potrebi vodilnih komunistov. To gre celo tako daleč, da se jim je posrečilo med ustavne sodnike vtakniti njegovega sina, čeprav je bil nekaj časa vrhovni slovenski komunist.

Ubogemu Mitji Ribičiču tako ne bo dano, da bi se izpovedal in si tako olajšal dušo. **D**

Majorja Mitjo vzeli v bran

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Višje sodišče v Ljubljani je nedavno dokončno zavrnilo zahtevo za preiskavo zoper Mitjo Ribičiča, s čimer je preprečilo, da bi se kateri izmed visokih predstavnikov nekdanjega režima zaradi povojnih pobojev zagovarjal pred sodiščem.

Najprej na kratko obnovimo zgodbo. Zadeva s preiskovanjem Ribičičeve odgovornosti v množičnih pobojih po koncu druge svetovne vojne se je začela maja leta 2004, ko je policija na državno tožilstvo zoper njega vložila kazensko ovadbo. Ovadba ga je bremenila kaznivega dejanja genocida, ki naj bi ga bil Ribičič zagrešil kot eden vodilnih mož Ozne, ki je po drugi svetovni vojni izvedla večino množičnih likvidacij. Kriminalist Pavel Jamnik (vodi akcijo Sprava, ki že vse od leta 2001 raziskuje poboje ob koncu druge svetovne vojne) je namreč v Arhivu Slovenije po naključju odkril t. i. register pripornikov, v katerem je bilo pri imenih 234 zapornikov, ki so bili pozneje likvidirani, pri-

pisano »glasom majorja Mitje«, iz česar so kriminalisti sklepali, da je njihovo likvidacijo naročil Ribičič. Ker je bilo več prič, ki bi lahko pričale na sodišču, že precej v letih in bi lahko do vložitve

obtožnice in zaslišanja po redni poti umrle, je generalno državno tožilstvo, ki je prevzelo pregon, kmalu po prejemu ovadbe sodišču predlagalo, naj še pred začetkom preiskave zoper Ribičiča

opravi nekatera nujna predhodna procesna dejanja, s katerimi bi priče zaslišali, preden bi lahko bilo prepozno, vendar je sodišče ta predlog oktobra lani na veliko presenečenje vseh zavrnilo. Njegova utemeljitev je bila, da za kaj takega niso izpolnjeni vsi zakonski pogoji, kar je bila, milo rečeno, zelo čudna obrazložitev. Zakon o kazenskem postopku, na podlagi katerega sodišče odloča o predhodnih nujnih procesnih dejanjih, namreč nikjer ne govori o tem, kakšni zakonski pogoji morajo biti izpolnjeni, da lahko sodišče dovoli takšna procesna dejanja, ampak v 166. členu pravi, da lahko preiskovalni sodnik še pred izdajo sklepa o preiskavi opravi posamezna preiskovalna dejanja, če obstaja nevarnost, da

Ljubljansko višje sodišče je Ribičiča rešilo preiskave.

bi bilo z njimi nevarno odlašati. Takšna nevarnost je bila v primeru Ribičič vsekakor izkazana, vendar se sodišče kljub temu iz marsikomu težko razumljivih razlogov za ta dejanja ni odločilo.

Kljub očitni nenaklonjenosti sodišča temu, da bi se morebitni krivci za množične poboje vendarle zagovarjali pred sodiščem, je vrhovni državni tožilec Andrej Polak aprila letos na isto okrajno sodišče vložil zahtevo za začetek preiskave zoper Ribičiča, vendar je preiskovalna sodnica, ki je prevzela primer, tudi to zahtevo zavrnila. V svoji odločitvi je zapisala, da za začetek preiskave obstaja premalo dokazov, ki bi kazali na utemeljen sum, da je Ribičič kaznivo dejanje storil, čeprav preiskava v ničemer ne odloča o krivdi ali nekrivdi obtoženega, ampak tožilcu le pomaga zbrati dodatne dokaze, na podlagi katerih se potem laže odloči, ali se obtožnica proti osebi, ki jo obravnava,脾plača vložiti ali ne. Ker je Polak menil, da takšna obrazložitev ne zdrži, je zoper odločitev vložil pritožbo najprej na zunajsodni senat okrajnega sodišča, nato pa še na Višje sodišče v Ljubljani. Obe sodišči sta odločili, da se preiskava ne more začeti, pri čemer je bila najpomembnejša odločitev višjega sodišča, ki je pred kratkim dokončno odločilo, da preiskave ne bo.

Tožilci začudeni Takšna odločitev je marsikoga presenetila, še posebej državno tožilstvo, ki meni, da je sodišče za odločitev, ki bi bila v prid tožilstvu, imelo več kot dovolj dokazov. »Vemo, da smo s pomočjo policije zbrali dovolj dokazov, veliko pričevanj,

veliko listinskih dokazov in v manjšem delu tudi mnenja zgodovinarjev, ki so po našem trdnem prepričanju utemeljevala zahtevo za preiskavo,« je v oddaji Odmevi pretekli teden dejala generalna državna tožilka Barbara Brezigar. Po njenem mnenju je takšna odločitev sodišča zelo nenavadna tudi zato, ker sodišča sama preiskava »ne bi nič stala«, tožilstvu pa bi lahko precej pomagala k lažji presoji, ali naj zoper Ribičiča vložijo obtožnico ali ne. Še bolj kot to jo je, kot je dejala, presenetilo, da je sodišče še pred zavrnitvijo preiskave zavrnilo tudi predlog za izvedbo nujnih preiskovalnih dejanj. »Zaradi prič, ki so že precej v letih, in zaradi velike odmaknjenosti dogodkov smo pričakovali, da bo sodišče temu ugodilo in da se bodo ta pričanja dokumentirala, vendar ni bilo tako.« Pri tem je Brezigarjeva opozorila na precej očitno dejstvo, da je sodišče lestvico, s katero je presojalo trdnost dokazov, glede na nekatere primere iz preteklosti postavilo precej visoko. »Tožilci poznamo spis. Vemo, kaj je v njem, vemo, s čim smo razpolagali, in glede na dokazne standarde, ki veljajo v demokratičnem svetu, smo presodili, da je dokazov za uvedbo preiskave dovolj. Dolga leta sem državna tožilka, veliko zahtev za preiskavo sem vložila, veliko odločitev v zvezi s tem sem videla in na podlagi tega ocenjujem, da so bili standardi, s katerimi je sodišče presojalo dokaze, v tem primeru zelo visoki.« Da so bili standardi presojanja dokazov res visoki, se strinja tudi nekdanji generalni državni tožilec Anton Drobnič. »V tem primeru je sodišče postavilo nenavadno visok prag pri preso-

janju zadostnosti dokazov, posebej glede na prag, ki je veljal, ko je šlo za vojne zločine na nasprotni strani. Takrat so bila namreč merila ne samo bistveno, pač pa gromozansko drugačna. Naj navedem samo zadnji najbolj znan primer, to je primer Vinka Levstika, ki so ga dvajset let vlačili po sodišču, čeprav res ni bilo utemeljenega suma, da bi storil očitana mu kazniva dejanja. Končno lahko pogledamo tudi primer škofa Gregorija Rožmana, ki ga je pred 60 leti takratno sodišče na več kot očitno političnem procesu obsodilo na dolgoletno zaporno kazen. V desetih letih istima sodiščema ni uspelo niti začeti preverjanja, ali je bila sodba pravilna ali nepravilna, čeprav se s Šmarne gore vidi, da je bila popolnoma nezakonita. Merila, ki so jih v teh treh primerih uporabili, so torej popolnoma različna.« Pri tem Drobnič še posebej moti, da je v sodnem senatu, ki je odločal v vseh treh zadevah, po njegovi vednosti sedel vsaj en isti sodnik, vendar o imenih ni želel govoriti.

Senat in odločbe so skrivnost

Ker je tudi nas zanimalo, kateri sodnik lahko v primeru, ko je na voljo veliko neposrednih pisnih in ustnih dokazov (v zadnjih letih jih je bilo zoper Ribičiča več tudi javno predstavljenih), odloči, da ti dokazi ne zadostujejo niti za začetek preiskave, medtem ko v drugem primeru, primeru Vinka Levstika, na podlagi zelo vprašljivih dokazov razsodi, da je bil Levstik vojni zločinec (takšno sodbo je na koncu višje sodišče ovrгло), smo se v ponedeljek obrnili tako na Višje kot Okrajno sodišče v Ljubljani in vprašali, ali nam lahko posredujejo imena sodnikov v senatih, ki sta odločala o Ribičičevi zadevi. Na obeh sodiščih so nam odgovorili, da nam imen ne morejo posredovati, ker jim sodni red nalaga, da se v obvestilih, ki jih sodišče daje v kazenskih zadevah, podatki o sodniku, ki zadevo obravnava oziroma jo je obravnaval, javnosti ne posredujejo. Podoben odgovor smo dobili, ko smo vprašali, ali bi bilo mogoče dobiti vsaj odločbo, s katero sta sodišči zavrgli zahtevo za preiskavo.

Anton Drobnič

Barbara Brezigar

Kriminalist Pavel Jamnik

Kakor koli že, očitno je torej, da je sodstvo v tem primeru poskušalo narediti vse, da morebitnim krivcem za poboje ne bi bilo nikoli treba sesti pred sodnike, kar dovolj zgovorno priča o tem, kakšno sodstvo imamo. S takšnimi odločitvami sodniki v ničemer ne pripomorejo k pravni državi, nasprotno, vračajo nas v pozna štirideseta leta prejšnjega stoletja, ko so delovala tako imenovana revolucionarna sodišča, katerih edina naloga je bila zavarovanje pridobitev komunistične revolucije. **D**

Iskanje pokopanih žrtev poveljnih pobojev

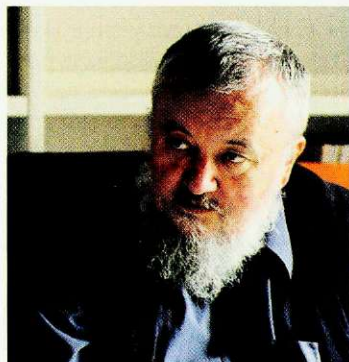
V boj za županski stolček

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Nekdanji guverner Banke Slovenije France Arhar se je v minulem tednu znova pojavil na političnem prizorišču, tokrat kot županski kandidat v Ljubljani.

Kot kaže, bo France Arhar na bližajočih se lokalnih volitvah glavni adut pomladnih strank v boju s sedanjo županjo Danico Simšič, Zoranom Jankovičem in še nekaterimi kandidati. Čeprav so imele desnorsredinske stranke v Ljubljani doslej evidentirane svoje kandidate in ni več kazalo na to, da bi bil še mogoč skupni nastop na (županskih) volitvah, se je v zadnjem trenutku vendarle ponudila možnost skupnega nastopa. Arharja je kot svojega kandidata v torek predstavil Zbor za Ljubljano, podprle pa naj bi ga tudi vse tri pomladne stranke v Ljubljani.

Neuspah zaradi plače France Arhar, po izobrazbi pravnik, strokovnjak za monetarni sistem in bančništvo, ni novinec na slovenskem političnem prizorišču, čeprav je doslej opravljal samo nepolitične

Stane Granda, Zbor za Ljubljano

funkcije. Javnosti je postal znan kot guverner Banke Slovenije, kasneje je postal predsednik uprave Zavarovalnice Vzajemna, sedaj pa je predsednik uprave Bank Austria Creditanstalt Ljubljana. Leta 2000 se je njegovo ime neuradno pojavilo pred združitvenim kongresom SLS in SKD, in sicer naj bi vodil novo, združeno stranko, vendar je njen predsednik potem

postal Franc Zagožen. Kasneje ga je tedanja SLS+SKD v predvolilni kampanji omenjala kot morebitnega mandatarja za sestavo nove vlade, vendar je leta 2000 na volitvah z velikim naskokom zmagala LDS. Leta 2002 je Arhar kot neodvisni kandidat s podporo SLS kandidiral na volitvah za predsednika države in bil kar nekaj časa najresnejši tekmelec Janezu Drnovšku, dokler ga niso mediji spodnesli z zasliševanjem o njegovi plači. Tako se mu ni uspelo uvrstiti v drugi krog predsedniških volitev. Zagotovo pa je Arharjeva prednost v politiki ta, da se v preteklosti ni kompromitiral s totalitarnim režimom in kljub občasni podpori s strani SLS ne velja za strankarskega človeka.

Spopad z Jankovičem Težko je sicer napovedovati, koliko bi utegnil Arhar ogroziti primat svo-

Zoran Jankovič, kandidat za župana

jega najresnejšega tekmeča Zorana Jankoviča (v začetku septembra naj bi ga javno podprl tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan), ki velja med županskimi kandidati v Ljubljani za nespornega favorita – o tem veliko pove dejstvo, da je podpise za kandidaturu zbral v pičlih treh dneh in da je bila minuli teden okoli njegove stojnice precejšnja gneča. Zagotovo bo velik uspeh že to, če se bo Arhar skupaj z Jankovičem prebil v drugo krog, pri čemer pa ima Jankovič izrazito prednost zaradi medijske podpore, ki je je bil deležen že ob odslovlitvi iz Mercatorja, ko so mnogi videli v njem žrtev politične čistke, in zaradi dejstva, da se že kar nekaj časa predstavlja kot kandidat za župana, medtem ko Arhar še ni začel s kampanjo. Obstaja pa seveda manjša težava, saj zakon o lokalnih volitvah določa, da mora imeti kandidat stalno prebivališče v občini, v kateri kandidira, Arharjevo stalno prebivališče pa je od leta 2001 v Cerknici, kar pomeni, da se bo moral po vsej verjetnosti preseliti, če bo želel kandidirati za ljubljanskega župana. Vsekakor pa bo njegova kandidatura bolj zaželena kot kandidatura nekdanjega direktorja policije Marka Pogorevca, ki je kot pogoj zanjo postavil podporo vseh treh desnorsredinskih strank. Ne nazadnje je Arhar mednarodno ugleden finančni strokovnjak, kar bi lahko ugodno vplivalo na razvoj slovenske prestolnice. **D**

France Arhar na predstavitvi svoje kandidature v okviru Zbora za Ljubljano

Dobimo se na slovenski obali

Festival SDS

Danes, za jutri. Za Slovenijo.

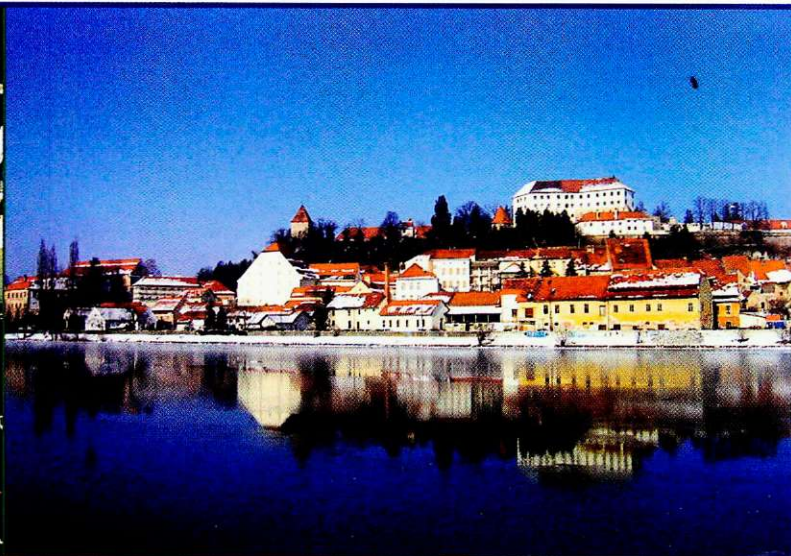
SDS

9. september 2006,
ob 10. uri,
na plaži Simonovega zaliva v Izoli.

Z nami bo tudi
predsednik Vlade RS
in predsednik SDS
JANEZ JANŠA.

Nastopajo:

ČUKI
KINGSTON
NATALIJA VERBOTEN
ANJA RUPEL
MARJAN ZGONC
in ostali gostje

Mestne občine se pripravljajo na županske volitve.

Županski kandidati v mestih

2. del

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije

V tej številki Demokracije bomo pregledali do sedaj znane županske kandidate v tistih mestnih občinah po Sloveniji, ki jih nismo »obdelali« v prejšnji številki.

Mestna občina Novo mesto je imela z zdajšnjim županom Boštjanom Kovačičem prej nesrečno kot srečno roko. Župan sicer meni drugače, vendar Novomeščani niso pretirano zadovoljni z njegovim delom. V njegovem mandatu je v občinskih podjetjih prišlo do več afer, ena večjih je gotovo primer novomeške Komunale. Kovačič pravi, da je zadovoljen s svojim delom, predvsem da je novomeška regija med najbogatejšimi, pohvalil pa je tudi sodelovanje med občino in velikimi podjetji v Novem mestu. Kova-

čič je bil za župana leta 2002 izvoljen na listi LDS, vendar je zaradi nesoglasij med njim in stranko iz nje kasneje izstopil. Zanimivo je, da kljub zadovoljstvu z opravljenim delom za župana ne namerava več kandidirati. Zato je največji favorit za novega župana Franci Koncilija, ki ga podpira novomeška koalicija strank SDS, NSi in SLS. V teh strankah upajo, da bodo z novim županom laže uresničevali projekte, ki so pomembni za mesto, prav tako pa verjamejo, da bo novi župan znal projekte pripraviti tako, da

jih bodo lahko sofinancirali tako država kot evropski razvojni skladi. Na listi LDS bo letos kandidiral Janez Prezelj, ki je v javnosti precej neznan.

Čudimo se predvsem nezainteresiranosti LDS, saj ima v mestnih občinah malo kandidatov, ki bi imeli realne možnosti za izvolitev. Morebiti se tudi v pripravah na lokalne volitve kaže notranja razklanost stranke in posledično nezmožnost pridobivanja resnih in uglednih kandidatov, ki bi na volitvah želeli nastopiti z njeno podporo.

Med kandidati za župana Novega mesta omenimo še Janija Kramarja, skupnega kandidata Aktivne Slovenije in Liste za Dolenjsko. Po nekaterih neuradnih informacijah se je nekaj časa govorilo o kandidaturi Francija Keka, predsednika Aktivne Slovenije, ki je na Dolenjskem izredno priljubljen tudi zaradi »skritih kamer« in uspešne organizacije Rock Otočca in bi zato imel velike možnosti za izvolitev. SD bo skupaj z Zvezo za Dolenjsko podprla Alojza Muhiča, za listo Radi imamo Novo mesto pa bo kot neodvisni kandidat nastopil Miloš Dular.

Kaj pa v Murski Soboti? Sedanja župan Murske Sobotice Anton

Štihec bo znova kandidiral za župana. Glede njegove kandidature stranka SDS ni imela nobenih pomislekov, saj je z njegovim dosedanjim delom zadovoljna. Štihevo kandidaturo bodo poleg SDS podprli v NSi, zelo verjetno pa tudi pri SLS. Očitno so z njegovim delom zadovoljni tudi Sobočani, saj ni znano, da bi se v župansko bitko vključilo kakšno bolj zveneče ime. V SDS se za podporo njihovega kandidatu pogovarjajo tudi z upokojensko stranko in celo s Socialnimi demokrati. V SD naj bi se bili za kandidaturo pogovarjali z državnim sekretarjem v vladni službi za reforme Andrejem Horvatom, a do njegove kandidature ni prišlo. Neodvisno kandidaturo je že pred časom napovedala Suzana Szabo Pahič, direktorica Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota in nekdanja novinarka dnevnika Večer. Drugič bo srečo na županskih volitvah preizkusil veterinar Slavko Švenda, ki je velik kritik sedanjega župana Štihca, znan pa je postal predvsem z ostrimi nastopi ob pojavu ptičje gripe pri nas. LDS naj bi tudi v Murski Soboti imela velike težave pri iskanju ustreznega kandidata. Imena še niso objavili, po zagotovilih njihovega mestnega odbora pa naj bi bilo že znano, vendar ga bodo uradno predstavili na konvenciji stranke. Neuradno je to Andrej Gerenčer, nekdanji župan Murske Sobotice in poslanec v državnem zboru ter nekdanji veleposlanik na Madžarskem.

Na Ptuj drugi krog? Kot kaže, se bo na Ptuj bil boj med sedanjim županom Štefanom Čelanom iz LDS in predstavnikom SDS Rajkom Fajtom. Fajt je ravnatelj na Srednji elektro šoli na Ptuj, hkrati pa vodja ptujskega odbora SDS. SDS ni zadovoljna z delom župana Čelana in meni, da je s svojimi projekti čezmerno zadolžil občinski proračun. Čelan svoje kandidature uradno še ni objavil, pričakovati pa je, da bo to storil v naslednjih dneh. Poleg matične stranke LDS ga bodo najverjetneje podprli še v DeSUS, v Stranki mladih Slovenije in Jelinčičevi nacionalisti. SLS na Ptuj naj bi podprla

Franci Koncilija, Novo mesto

Srečko Meh, SD, in Franc Sever, SDS, Velenje

samostojnega kandidata Lojzeta Arka, dosedanjega direktorja ptujske bolnišnice in čeljustnega kirurga, ki bo posle direktorja bolnišnice v kratkem izročil Robertu Čehu, vodji SLS na Ptuj. Nova Slovenija je kot prva objavila ime svojega županskega kandidata. To bo Peter Pribožič, specialist za prašičerejo, zaposlen v kmetijski svetovalni službi Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ptuj. Socialni demokrati so svojo podporo namenili Božu Glaserju, nekdanjemu direktorju Zavoda za zaposlovanje Slovenije. Neuradni kandidat na listi Zelenih je Ervin Hojker.

Drugih kandidatov na Ptuj ne moremo več pričakovati, saj ne morejo računati na podporo večjih strank, kar pomeni, da bi imeli resnično minimalne možnosti za izvolitev.

V Slovenj Gradcu le dva V edini mestni občini na Koroškem se ne morejo pohvaliti z večjim številom županskih kandidatov. Za takšno stanje je »kriv« sedanjí slovenjgraški župan Matjaž Zanoškar, ki je dobil podporo

Štefan Čelan, LDS, Ptuj

Anton Štihec, SDS, Murska Sobota

skoraj vseh večjih strank, izjema je le NSi, ki bo nastopila s svojim kandidatom. V Slovenj Gradcu se je torej oblikovala zanimiva koalicija strank, ki podpira istega, neodvisnega kandidata. Tako so se na istem bregu znašle stranke LDS, SDS, SD, SLS in DeSUS. Verjetno bodo Zanoškarja podprli tudi v SNS. V koaliciji teh strank so prepričani, da skupna podpora Zanoškarju prinaša prednosti za nadaljnji razvoj mesta. Zanoškar

je pri prednostnih nalogah v morebitnem drugem mandatu izpostavil tretjo razvojno os, kar seveda pomeni tudi graditev hitre ceste, zavzemal se bo za ustanovitev fakultete v mestu, graditev doma starostnikov. Njegov protikandidat je Stanislav Marhat, magister strojništva in podjetnik, ki je v tem mandatu tudi občinski svetnik, tako da že ima izkušnje z delovanjem občinskega sistema. Njegov program se dotika predvsem hitrejšega razvoja gospodarstva, v čemer vidi glavni pogoj za hitrejši napredek občine. Ob vložitvi kandidature je napovedal, da v primeru izvolitve županskega dela ne bo opravljal poklicno.

Sprememba v Velenju? Mestna občina Velenje je glede županskih volitev precej drugačna od drugih mestnih občin. Že tretji mandat jo vodi Srečko Meh, predsednik mestne SD. Meh se bo v boj za županski stolček podal tudi v četrto, vendar se mu letos obeta precej težje delo kot na prejšnjih volitvah. Za župana se bosta namreč potegovala vsaj dva močna kandidata, ki sta v Velenju precej priljubljena. Mehovo kandidaturo podpirajo tudi v DeSUS. V LDS bodo podprli nestranskega kandidata Franceta Avberska. Drugi protikandidat prihaja iz SDS, znan pa je po svojem zavzemanju za poštenje v vseh strukturah družbe in močnem zavzemanju za razvoj Šaleške regije. Govor je o Francu Severju, predsedniku SDS v Velenju, mestnem svetniku in tudi zasebniku. Drugih resnejših kandidatov za župana ta čas ni, NSi se še odloča med objavo svojega kandidata ali podporo drugemu kandidatu.

Glede na tradicionalno »levo« usmerjenost Velenja je največji favorit gotovo sedanjí župan Srečko Meh, kar kažejo tudi nekatere javnomnenjske raziskave. Če pa bi prišlo do drugega kroga, v katerem bi nastopil tudi kandidat SDS Franc Sever, ima le-ta precejšnje možnosti, saj bi ga v tem primeru podprle vse pomladne stranke, lahko pa bi računal tudi na podporo LDS, ki se je v mestnem svetu pred nekaj meseci razšla s SD. ■

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 je v delu javnosti sprožila številne polemike, čeprav vlada besedila še ni obravnavala niti sprejela. Nekateri poskušajo že v kali zatreti vsako tovrstno pobudo, čeprav je več kot potrebna, drugi jo podpirajo. Vsekakor gre za popolnoma nov pristop vlade. O tem se lahko prepriča vsak, ki odpre spletno stran z naslovom Vladni projekti. Hitro lahko hitro ugotovi, da vlada razvoju in povečanju blaginje slovenske države in državljanov nasploh daje velik poudarek. Pogled na spletno stran pokaže, da so prejšnje vlade svojo pozornost usmerjale (z redkimi izjemami) predvsem na oblikovanje letnih proračunskih memorandumov.

Kaj je narobe? Poleg okvirjev reforme (za obdobje do leta

2013) je pripravljen tudi predlog resolucije o nacionalnih razvojnih projektih od leta 2007 do 2023, koordinira pa ga vladna služba za razvoj. Vlada bo predlog obravnavala predvidoma konec avgusta ali v začetku septembra, po potrditvi pa bo predstavljen tudi javnosti. S predlogom resolucije so se pred letošnjimi počitnicami seznanili tudi partnerji za razvoj, to je vodstva koalicijskih in tistih strank, ki so pristopile k Partnerstvu za razvoj. To so vsa politična vodstva razen

LDS.

Čeprav smernice resolucije v javnosti še niso bile predstavljene, pa nekateri politični veljaki že pošteno kritizirajo pogosto zelo podrobno obravnavane projekte. Kot da bi bilo bogokletno, če nekdo raz-

mišlja, da bi v slovenskem morju naredili umetni otok ali dva, čeprav smo pred sto leti Slovenci na tem delu obale imeli dva otoka, pa so ju nato brezvestni urbanisti »uničili« (o tem potekajo ostre razprave, zato smo vzeli to kot primer, op. av.), in podobno.

Nastajanje projekta Uvodoma pogledjmo, kako nastaja resolucija o razvoju do leta 2023. V vladni službi za razvoj so nam pojasnili, da praviloma vse projekte za vključitev v resolucijo predlagajo resorna ministrstva. Ta skupaj s kabinatom predsednika vlade, službo vlade za razvoj in uradom za makroekonomske analize in razvoj skrbijo za koherentnost predlaganega svežnja projektov z aktualnimi strateškimi dokumenti države, predvsem s strategijo razvoja Slovenije, akcijskim programom za izvajanje lizbonske strategije, državnim razvojnim programom ter nacionalnim strateškim referenčnim okvirom in pripadajočimi operativnimi programi. Ob tem pojasnjujejo, da pobuda za resolucijo temelji na konceptu osrednjih projektov iz okvira gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji; med drugim gre za prizadevanja po koncentraciji sredstev Evropske unije in izboljšanju administrativne absorpcijske sposobnosti.

Resolucija na tnalu

Vida Kocjan, foto: iStockphoto, arhiv Demokracije

Predlog resolucije o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 je videl le malokdo, saj je še v postopku usklajevanja. Kljub temu ga nekateri že v kali zatirajo; posamezniki iz političnih namenov, nekateri pa kar tako.

Z dolgoročnimi projekti želi vlada ustvarjati pogoje za rast in razvoj države.

Veliki osrednji projekti »Resolucija podaja ambiciozno in koncentrirano načrtovanje investicij z več sektorskimi učinki in daje posebno težo t. i. velikim osrednjim projektom, zato je ključnega pomena za hitrejši gospodarski zagon in uresničenje gospodarskih razvojnih ciljev. Slovenija mora namreč koncentrirati sredstva v tiste razvojne projekte, ki bodo na dolgi rok prinesli hitrejšo gospodarsko rast, zagotovili konkurenčnost gospodarstva in družbenega okolja ter skozi razvoj prinesli nova in kakovostna delovna mesta ter blaginjo. Prioritetni projekti imajo vizijo, multiplikativno prinašajo boljše poslovno okolje, ustvarjajo pogoje za rast in razvoj,« pravijo v vladni službi za razvoj in dodajajo, da je »predlog resolucije do obravnave na seji vlade interne narave. Tudi sicer vsebina resolu-

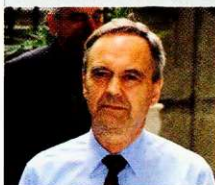
cije še ni dokončna, še vedno je v fazi ekstenzivnih dvostranskih in večstranskih usklajevanj in dikativnih sredstev in časovnice financiranja posameznih projektov. Tako bo vse do sprejetja resolucije na vladi in v državnem zboru, zato vam ta čas podrobnejših informacij oz. odgovorov na vaša vprašanja ne moremo dati. Po obravnavi resolucije na seji vlade pa bomo njeno vsebino in tako tudi posamezne projekte podrobno predstavili tudi javnosti«. Po vsem tem smo želeli izvedeti, kaj vsebuje resolucija.

Kritiziral, ne da bi bral K temu nas je napotila obsežnejša razprava v nekaterih občilih, predvsem pa ostre kritike nekaterih posameznikov. Eden izmed tednikov, za katerega se ve, da je blizu virom nekdanjega predsednika države, je celo objavil domnevno vsebino 34 sklopov resolucije, predstavitev pa je bila skrajno tendenciozna. Poleg tega so objavili pogovor z 90-letnim Nikom Kavčičem, domnevno »najboljšim« poznavalcem gospodarskih razmer v državi. Kavčič je resolucijo do leta 2023 »raztrgal« in dejal: »Pisanje 17-letnega programa, to je nekaj nedopustnega,« hkrati pa je priznal, da besedila resolucije še ni videl niti prebral, menda pa ima, kakor je slišal, 63 strani, bral pa je poslovni dnevnik. Na podlagi tega si je upal ustvariti sodbo, s katero bi resolucijo zatrl že v kali, čeprav je na dlani, da so 17-letni načrti, posebno še po vstopu Slovenije v EU in s tem povezanim načrtom črpanja evropskih sredstev pomoči, več kot dobrodošli. **D**

Mnenja strokovnjakov

Nekaterim strokovnjakom smo postavili enotno vprašanje: Vladna služba za razvoj je pripravila resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023, ki pa še ni dostopna javnosti, saj jo mora pred tem potrditi vlada. V nekaterih odzivih je bilo slišati veliko kritik (in tudi podrobnosti iz predloga), med drugim mnenje, da je pisanje 17-letnega programa nekaj nedopustnega. Ali ste seznanjeni z resolucijo in ali menite, da je ta potrebna?

Dr. France Križanič (EIPF): »Predlog resolucije o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 sem prebral. Menim, da je za izvajanje razvojne politike v sodobnem gospodarstvu smiselna in potrebna. Če prav razumem, je predlog resolucije odprt za predloge novih projektov, hkrati pa poteka tudi razprava o sprejetju predlaganih razvojnih projektov.«

Dr. Lojze Sočan (FDV): »Sem zelo kritičen. Od 26 milijard evrov je za tehnološko-inovacijski razvoj namenjeno od 1 do 2 milijardi.«

Mag. Jožko Čuk, predsednik GZS: »Gospodarska zbornica Slovenije je seznanjena z iniciativami vlade za pripravo resolucije o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023. Dolgoročnost resolucije, ki je usmerjena do leta 2023, ni presenetljiva, saj so temelji strateškega načrtovanja npr. evropskih kot tudi nacionalnih tehnoloških platform usmerjeni celo v bolj oddaljeno prihodnost. Podrobnejše vsebine resolucije sicer še ne poznamo, so pa razvojne usmeritve za Slovenijo nujne, saj bomo z njimi ustvarili pogoje za pospešeno gospodarsko rast ter tudi temelje za ohranitev socialne države.«

Mag. Bernard Brščič: »Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih 2007–2023 predstavlja kontinuiteto 'strateških dokumentov', ki jih je začrtala vlada LDS s strategijo razvoja Slovenije in nadaljevala sedanja z okvirom gospodarskih reform za povečanje blaginje v Sloveniji. Značilnost, ki naj bi po mnenju vlade odlikovala strateške dokumente, je celovitost ukrepov, njihova medsebojna prepletenost in dolgoročnost, kar zlasti velja za resolucijo, ki uvaja za slovenske razmere nepojmljivi 17-letni načrtovalni horizont. Vsa načrtovalska prizadevanja pa družijo visokoleteči cilji o zagotavljanju večje konkurenčnosti, gospodarske rasti in na koncu večje blaginje vseh državljanov. Na normativni ravni naj bi pomenila prelom z gradualizmom, ki je zaznamoval slovensko tranzicijo, in korenit politično-ekonomski preobrat ob domnevni posvojitvi neoliberalne ideološke paradigme. Žali bog v pogled v 34 z resolucijo načrtovanih vladnih projektov kaže, da ne gre za nikakršen miselni preobrat s komunistično preteklostjo, ampak kontinuiteto kontinuitete, za odsev kardeljansko-krekovskega stanja duha.« (Opomba: odgovor mag. Brščiča je bil daljši. V nadaljevanju je problematiziral tri vprašanja, vendar zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le uvodni del odgovora, op. av.)

17-letni načrtovalni horizont. Vsa načrtovalska prizadevanja pa družijo visokoleteči cilji o zagotavljanju večje konkurenčnosti, gospodarske rasti in na koncu večje blaginje vseh državljanov. Na normativni ravni naj bi pomenila prelom z gradualizmom, ki je zaznamoval slovensko tranzicijo, in korenit politično-ekonomski preobrat ob domnevni posvojitvi neoliberalne ideološke paradigme. Žali bog v pogled v 34 z resolucijo načrtovanih vladnih projektov kaže, da ne gre za nikakršen miselni preobrat s komunistično preteklostjo, ampak kontinuiteto kontinuitete, za odsev kardeljansko-krekovskega stanja duha.« (Opomba: odgovor mag. Brščiča je bil daljši. V nadaljevanju je problematiziral tri vprašanja, vendar zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le uvodni del odgovora, op. av.)

FM 102.1
99.5
Radio
VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Vse je odvisno od podatkov

Boštjan Kramberger

Pretekli teden so svetovne borze v povprečju rahlo klecnile, saj so bili makroekonomski podatki, ki so jih objavili v Združenih državah Amerike, pod pričakovanji.

PORTFELJ 7 DELNIC NA DAN 25.08.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNITEČAJ	TEČAJ 25.8.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	5.07	-34.07	658,516
2 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	41.45	-2.52	973,442
3 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1430	3.89	2.08	-46.53	712,785
4 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	90.74	-6.34	902,402
5 Conergy	Nemčija	GER	EUR	126	49.67	41.33	-16.79	1,247,945
6 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	155353.98	8.64	1,553,540
7 Bayer	Nemčija	GER	EUR	116	35.94	39.16	8.96	1,088,579

Denar v SIT 3,396,015 • Skupaj 10,533,224

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 25.08.2006 → 10,533,224 • Donosnost portfelja v odstotkih → 5.09 • Donos portfelja v SIT → 509,898
 EUR → 239.64 • USD → 187.64 • HKD → 24.184

Podatki o prodaji nepremičnin, ki so jih objavili v ZDA, so bili močno pod pričakovanji, zaradi česar so se poznavalci ustrašili, da bi lahko bil padec ameriške ekonomije večji in hitrejši od pričakovanj. Znova so se okrepile govorice o recesiji in o tako imenovanem trdem pristanku v ekonomiji. Dow Jones je konec tedna obstal pri 11.284,05, Nasdaq pa pri 2.140,29 točke. Skrbi predvsem dejstvo, da je trg »obrnil ploščo«. Do sedaj so bili slabši makrorezultati »nagrajeni« z dvigom tečajev, saj je bilo to znamenje, da Ameriška centralna banka ne bo več dvigovala temeljne obrestne mere. Tokratne slabe izide pa trg razlaga tako, da

je Ameriška centralna banka preveč dvignila temeljno obrestno mero in da se bo to pokazalo v prehitrem in premočnem padcu gospodarstva.

Japonski Nikkei 225 je ubral podobno smer kot ameriški indeksi, saj je na tedenski ravni izgubil dober odstotek vrednosti. Investitorji v japonske delnice se bojijo predvsem odvisnosti japonskega gospodarstva od ameriškega povpraševanja, ki se, kot kaže, zmanjšuje.

V Evropi prav tako kot v Ameriki ni bilo velikega trgovanja, kar je posledica poletnih mesecev, ki so, zgodovinsko gledano, zelo slabi, kar se tiče prometa. Drugače pa je bila ena glavnih novic začetek postopka

združevanja dveh večjih italijanskih bank – Bance Intese in banke San Paolo IMI, s čimer bi nastala druga največja banka v Italiji.

V Sloveniji tečaji delnic še kar naprej rastejo, s Krko so se v petek posli sklepali že po 157.000 tolarjev, Petrol pa se je znova močno približal ceni 110.000 tolarjev.

Sodček nafte se je konec prejšnjega tedna znova podražil, saj je, kot kaže, na poti v Mehiški zaliv prvi orkan letos. Poleg orkana na ceno vpliva tudi Iran, ki ne popusti pod pritiski Združenih narodov, naj ustavi bogatenje urana. Zlato je vsak teden manj vredno, kar bi sicer lahko bil le srednjeročni padec, saj bi z koncem dviga temeljne obrestne tečaj

ameriškega dolarja začel izgubljal vrednost, kar bi posledično lahko dvignilo tečaj zlata.

Na področju valut smo prejšnji teden zaznali zelo resno dogajanje z japonskim jenom, ki je padel na najnižjo raven v primerjavi z evrom. Podatki o inflaciji so bili namreč nižji od pričakovanj in znova se je obudil strah, da je Japonska centralna banka prehitro dvignila obrestno mero, kar bi lahko Japonsko znova potegnilo nazaj v deflacijo.

Naslednji teden nam bo postregel s kar nekaj pomembnimi makroekonomskimi podatki v Ameriki in predvsem od teh podatkov bo odvisno, kam se bo trg obrnil v naslednjih tednih. Najpomembnejši podatek bo vsekakor petkovo poročilo o trgu delovne sile.

Naš portfelj bomo spremenili, prodali bomo delnice Zijin mininga zaradi padanja tečaja zlata, prodajni tečaj je 3,89. Poleg Zijin mininga bomo prodali še delnice Sanofi Aventisa po 69,2 evra. Z nakupi bomo počakali do naslednjega tedna, ko bodo znani makroekonomski podatki; če bodo ti ugodni, bomo naslednji ponedeljek kupili delnice za ves denar, ki ga imamo na razpolago.

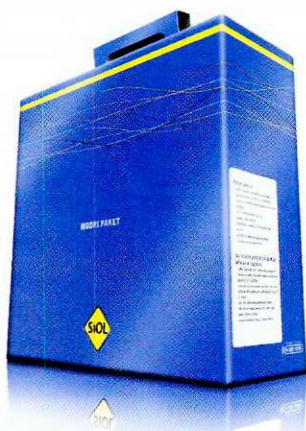

povezavo zagotavlja

Telekom Slovenije

PRESTOPE

Za malo manjše uporabnike.

Paket Pizzicato

Naročim. Dobim. Sestavim. Uporabljam.
Nov ADSL paket sedaj po polovični ceni.

Za samo **9 EUR*** na mesec.

Priklop 1 EUR, oprema 1 EUR.*

Planet za doživet'

www.siol.net

MODRA ŠTEVILKA
080 1000

* Naročnina: 2156,76 SIT; priklop 239,64 SIT; komunikacijska oprema 239,64 SIT. Cene so preračunane po tečaju zamenjave 1 EUR = 239,64 SIT. Cena mesečne naročnine je promocijska in velja do 31. 12. 2006 za naročniška razmerja, sklenjena v obdobju od 1. 9. 2006 do 15. 10. 2006. Cena priklopa in komunikacijske opreme velja ob vezavi naročniškega razmerja za 24 mesecev.

Bolj pošteni prevzemi?

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije

Temeljni namen novega zakona o prevzemih je varstvo manjšinskih delničarjev in večja preglednost prevzemov. Poskrbeti bo treba le za dobro izvajanje v praksi.

Po natanko devetih letih veljave starega prevzemnega zakona, ki je omogočil številne nepregledne prevzeme velikih podjetij v škodo manjšinskih delničarjev, je začel veljati nov zakon o prevzemih 1 (ZPre-1). Prinaša mnoge novosti, ki naj bi pomagale odpraviti žgoče težave, ki so se pojavljale ob prevzemih v preteklih letih. Najbolj izpostavljene so težave okrog usklajenega delovanja in povezanih oseb, poleg tega pa odpravlja tudi tranzicijske posebnosti in uvaja precej višje kazni za neupoštevane določb. Novi zakon predvsem obljublja boljše varstvo malih delničarjev, ki so bili pod staro zakonodajo bolj kot ne potisnjeni ob stran.

Pomembne novosti Ena izmed novosti novega zakona je, da bo odslej veljal tudi za nejavne družbe (tiste, katerih delnice ne kotirajo na borzi), ki imajo vsaj 250 delničarjev in milijardo to-

larjev osnovnega kapitala. Doslej je takšna zakonodaja veljala le za javne družbe. Izigravanja manjšinskih delničarjev v neborznih podjetjih so bila namreč še toliko večja in je bila zato takšna poteza več kot potrebna.

Nova zakonodaja zapoveduje, da so prevzemnik ali družbe, ki delujejo povezano in usklajeno ter dosežejo 25-odstotni delež, primorane objaviti prevzemno ponudbo. Če se to ne bo zgodilo, bodo izgubili glasovalne pravice. Sam postopek prevzema mora biti pregleden, pomembna je določitev pravične cene, ki mora biti za vse v prevzemu sodelujoče vrednostne papirje enaka oziroma ne sme biti nižja od najvišje cene, po kateri je prevzemnik v zadnjih 12 mesecih pridobil vrednostne papirje družbe, ki jo prevzema. Kakor poudarjajo na ministrstvu za gospodarstvo, je zelo pomembna novost zakona enakopravna obravnava vseh del-

ničarjev oziroma enakomerno in odkrito informiranje vseh strank o ključnih elementih, povezanih s prevzemno ponudbo. Zakon na novo določa tudi način izračuna glasovalnih pravic, urejena je tudi možnost izstopa ali izključitve manjšinskih delničarjev.

Pomembna novost je torej institut mirovanja glasovalnih pravic nezakonitega prevzemnika. To je tisti prevzemnik, ki je dosegel prevzemni prag, a pri tem ni dal prevzemne ponudbe. Glasovalne pravice bodo mirovale, dokler ne bo podal prevzemne ponudbe oziroma dokler ne bo odtujil vrednostnih papirjev v višini, ko prevzemnega praga ne bo več dosegal. Če bi prevzemnik kljub temu uresničeval glasovalne pravice, lahko pričakuje tožbo za razveljavitev sklepa, ki mu je to omogočal. Po novem so kazni za kršitve zakona izredno visoke. Globe za prekrške znašajo od nekaj deset milijonov do 90 milijono-

nov tolarjev, kar je občutno več, kot je višina kazni za prekrške naragala stara zakonodaja, ko so se kazni za prekrške zakonodajnih določb vrtele od 30 do 500 tisoč tolarjev. Stare kazni so bile smešne v primerjavi s koristmi, ki so jih prekrškarji dosegli s kršenjem zakonodaje. Tako je stari zakon dejansko spodbujal h kršitvam, saj se je to bolj splačalo kot spoštovanje zakonodaje.

Pomembna ločnica v celotni novi zakonodaji o prevzemih je tudi usklajenost delovanja družb. Zakon namreč v 8. členu določa, kdo so povezane osebe, ki delujejo usklajeno, da bi pridobile ali utrdile nadzor v neki družbi. Kot poudarjajo na Agenciji za trg vrednostnih papirjev (ATVP), zakon natančno našteva osebe, za katere velja tako imenovana neizpodbitna domneva, da delujejo usklajeno, kot sta na primer odvisna in obvladujoča oseba, potem družbe, ki so odvisne od iste obvladujoče osebe, ali družba za upravljanje in investicijski skladi, ki jih ta družba upravlja. Lahko pa se tudi domneva, da družbe delujejo usklajeno. To so na primer osebe, ki jih povezujejo nekatere okoliščine v zvezi s pridobitvijo vrednostnih papirjev, člani posloводства ali nadzornega sveta, ki delujejo usklajeno. V nasprotju z neizpodbitno domnevo bo treba to domnevo šele dokazati.

ATVP bo po novem vodila tudi poseben register sprejetih skupščinskih sklepov o uveljavitvi spregleda obrambnih mehanizmov in sklepov o uveljavitvi vzajemnosti, ki bo dostopen vsem družbam, vpisanim v register sklepov, izdajateljem vrednostnih papirjev, borznoposredniškim družbam in na spletni strani ter sedežu družbe.

Andrej Vizjak

Novi zakon tudi širi poročanje o kvalificiranih deležih, o katerih morajo njihovi imetniki obveščati izdajatelja in agencijo.

V vrtincu novega zakona Zelo pomembno je poudariti, da bosta poslej zavezanki tega zakona tudi paradržavni Kapitalska družba (Kad) in Slovenska odškodninska družba (Sod), za kateri bo enako kot za druge veljal 25-odstotni prevzemni prag. Tako bosta Kad in Sod morali takoj, ko bosta skupaj presegle 25-odstotni prag v družbah, za katere velja prevzemna zakonodaja, objaviti ponudbo za prevzem. Kad in Sod že imata skupaj več kot 25-odstotni delež v 15 družbah. Če svojega deleža v letu dni ne bosta prodali ali vsaj znižali na 25 odstotkov, bosta najverjetneje izgubili glasovalne pravice. Družbe, kjer Kad in Sod presegata 25-odstotni prag, so Cinkarna Celje, Geodetski zavod Slovenije, Gorenje, Istrabenz, Lesnina, Lip Bled, Petrol, Sava, Žito, Kovinoplastika Lož, Mariborska livarna, Paloma, Primorje, Unior, Zavarovalnica Triglav. Kako se bodo na Sodu uskladili s Kadom zaradi nove zakonodaje, še ni povsem jasno.

Novi zakon o prevzemih velja tudi za Deželno banko Slovenije, in ker ima Kapitalska zadruga (ki zastopa interese združnikov) več kot 25-odstotni delež, bi morala ob dodatnih nakupih delnic objaviti ponudbo za prevzem. Tega pa ni naredila. V Kapitalski zadrugi so prepričani, da so kljub temu ravnali v skladu z zakonodajo, saj po 11. avgustu, ko je zakon začel veljati, niso izpeljali nobenega nakupa več, vse nakupe, opravljene pred tem, pa so sporočili ATVP, kjer naj ne bi imeli pripomb. Po mnenju Kapitalske zadruge jim zato zaradi delnic, kupljenih pred začetkom veljave novega zakona, ni treba objavljati prevzema banke, čeprav v delniško knjigo do omenjenega datuma niso bile vpisane vse delnice. Predsednik uprave Deželne banke Slovenije Draško Veselinovič je namreč na nedavni skupščini banke zaradi domnevne kršitve prevzemne zakonodaje Kapitalski zadrugi odvzel glasovalne pravice, s čimer je KD Holdingu, ki ima približno 32-odstotni delež banke,

omogočil potrditev dokapitalizacije, ki je druga stran ni želela. Nekateri soavtorji novega zakona naj bi bili namreč zatrdili, da se za datum pridobitve delnic šteje datum vknjižbe v delniško knjigo in ne datum nakupa. Po tej razlagi bi torej zadruga morala objaviti prevzem, za takšno kršitev pa nova prevzemna zakonodaja predvideva odvzem vseh glasovalnih pravic na skupščini.

Eden izmed zanimivejših preizkusov za izvajanje prevzemne ponudbe je tudi Abanka Vipa, ki bi lahko kot prva banka tako po številu delničarjev, ki jih je najmanj 250, kot po vrednosti kapitala, ki ga je vsaj v višini milijarde tolarjev oziroma 4,17 milijona evrov, ustrezala merilom oziroma zahtevam za oblikovanje prevzemne ponudbe. Spomnimo, da septembra poteče petletno obdobje, v katerem so lahko zdajšnji delničarji, podpisniki delničarskega sporazuma, uveljavljali predkupno pravico. Zanimanje za nakup Abanke sta pred časom že potrdila tako kranjska Sava kot skupina KD Group. Prevzemno ponudbo bi morala, če bi želela povečati svoj delež, dati tudi Zavarovalnica Triglav. Kljub vsem namigovanjem pa v Abanki za zdaj glede morebitnih lastniških sprememb še molčijo.

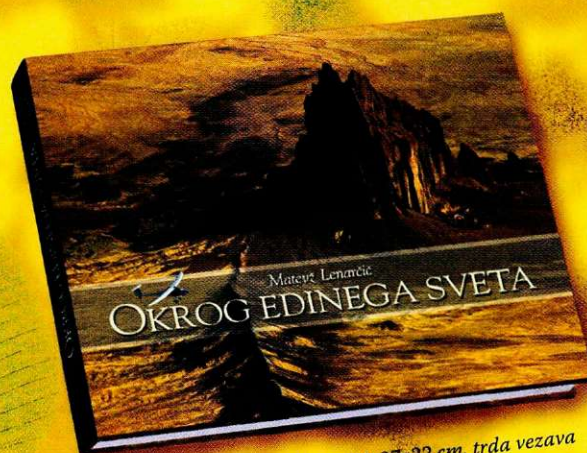
Obveščanje agencije Na voljo sta le še približno dva tedna, ko bodo morala podjetja in posamezniki po določbah novega zakona o prevzemih razkriti, v katerih podjetjih imajo 5- ali večodstotni delež. Če tega do 11. septembra ne bodo sporočili ATVP in izdajateljem teh papirjev, bo lahko sledila kazen do 300 tisoč tolarjev za fizične delničarje in do deset milijonov za pravne osebe. V nekaterih družbah so te sezname že pripravili ali pa jih še pripravljajo.

Po desetletju tranzicijskega ropanja malih delničarjev, ki je imelo oporo v stari prevzemni zakonodaji, smo končno dobili dober zakon o prevzemih. Zakonodajna podlaga torej obstaja, poskrbeti pa bo treba, da se bo dobro izvajala tudi v praksi. Seveda bodo tako kot vedno nekateri akterji tudi v novi zakonodaji poiskali luknje in jih poskusili obrniti sebi v prid. **D**

Fotomonografija in potopis Matevža Lenarčiča

OKROG EDINEGA SVETA

*Fotografije pokrajin,
ki jih še ni videlo človeško oko ...*

184 strani, 27x22 cm, trda vezava

292 strani, 13x20 cm,
mehka vezava

**ZA
NAROČILA
DO 15.9.
VELJA 5%
POPUST!**

Za naročila nad
5.000 SIT / 20,86 EUR
stroške poštnine
krije založba.

HITRA NAROČILA:

T: 04 5320 210, F: 04 5320 211

E: zalozba@didakta.si

W: www.didakta.si

DIDAKTA Knjige, ki puščajo sledove ...

Nujne pravičnejše osnove

Vida Kocjan

Samozaposleni naj bi po novem plačevali prispevke za zdravstveno zavarovanje na drugačnih osnovah kot doslej, o čemer se je ministrstvo za zdravje s socialnimi partnerji pogajalo polnih devet mesecev.

Usklajeno je vse razen višine letnega prihodka, ki bi bil meja za nižji ali višji razred. Sicer pa so samozaposleni državi dolžni 8,9 milijarde tolarjev zdravstvenih prispevkov.

Dve lestvici plačevanja Predlagani dve lestvici plačevanja zdravstvenih prispevkov, ki naj bi jih po novem plačevali samostojni podjetniki (t. i. samozaposleni), obrtniki in kmetje, nista bili odločitev ministrstva za zdravje, temveč predlog devetmesečnih pogajanj s socialnimi partnerji. Ministrstvo se je s predstavniki obrtnikov, samostojnih podjetnikov in kmetov uskladilo v vseh točkah razen pri višini letnega prometa kot meje za določitev osnove za plačevanje 13,45-odstotnega zdravstvenega prispevka. Ministrstvo je predlagalo 8,4 milijona tolarjev (35 tisoč evrov)

letnih prihodkov, predstavniki obrtnikov pa vztrajajo pri letnih prihodkih v višini 11 milijonov tolarjev (46 tisoč evrov). Pogajanja se bodo nadaljevala na ekonomsko-socialnem svetu.

Nepotreben prah Pretekli teden je na področju zdravstva

javnost vznemirila izjava, da bo t. i. civilna javnost predlagala zakonodajni referendum, če bo državni zbor sprejel novelo zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju brez uskladitve z vsemi socialnimi partnerji. Tako je informacije v javnost znova posredovala Nevenka Lekše,

predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije (povsem nekritično so jih zapisali v enem izmed slovenskih dnevnikov), za katero se zdi, da se pri svojem delu spogleduje z delom Branimirja Štruklja, predsednika sindikata vzgoje in izobraževanja, ki je v javnosti »zablestel«, ko se je izvedelo, da postaja zet Milana Kučana. Informacija Lekšetove je bila v celoti zgrešena, zato pogledjmo, za kaj gre.

Laboratorijska tehnica v službi politike

Nevenka Lekše, laboratorijska tehnica in predsednica Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije, je aktivna članica SD, kjer na viškem koncu občasno tudi kandidira za posamezne politične funkcije. Glede na starost (in leta šolanja) je pogoje za odhod v pokoj že zdavnaj izpolnila, s plačo v višini prek 600.000 tolarjev pa se ji ni treba bati za existenco.

Polovica z najnižjimi prispevki

Osnove za plačevanje prispevkov obveznega zdravstva so določene v 209. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, in sicer je določenih osem razredov. Osnova za plačilo je določena glede na doseženi dobiček zavarovanca. Podatki iz zbranih analiz kažejo, da je več kot 60 odstotkov vseh zavarovancev (obr-

tnikov, samostojnih podjetnikov in samozaposlenih oz. kmetov), predvsem tistih, ki so mlajši od 50 let, uvrščenih v prve tri razrede. To pa pomeni, da prispevke za zdravstveno zavarovanje plačujejo le od minimalne plače do 1,2 povprečne plače v RS (to je 13,45 odstotka od 128 tisoč do približno 200 tisoč tolarjev zavarovalne osnove). Tudi sicer se zavarovanci ob vstopu v tovrstno zavarovanje praviloma odločajo za najnižjo osnovo, to je minimalno plačo v višini 128 tisoč bruto. Zavarovanci se po mnenju strokovnih delavcev na tem področju pa tudi inšpektorjev Davčnega urada RS (DURS) zelo izogibajo prikazovanju doseženega dobička, njegovo pravo višino pa težko ugotavljajo celo pri raznih nadzorih.

Plačajo malo, pravice enake

Po naših podatkih samozaposleni in kmetje plačajo nekaj manj kot 4,8 odstotka vseh v strukturi zavarovancev, uživajo pa povsem enake pravice iz zakona o zdravstvenem zavarovanju. Ob tem povprečni letni izdatek na zavarovanca za zdravstvene storitve letno presega 200 tisoč tolarjev. Dodajmo, da zavarovanci iz delovnega razmerja plačujejo nekajkrat višje prispevke (delodajalec in zavarovanec) iz brutoplače.

Več izhodišč Glede na to in na ugotovljene dohodke iz dejavnosti zavezancev se ne smemo čuditi, da se je tudi drugim zdelo vprašljivo, ali so takšne osnove za plačevanje prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje glede na drugih 95,2 odstotka zavarovancev resnično pravična ureditev. V odgovor na to je ministrstvo za zdravje v pogajanjih s socialnimi partnerji pripravilo več izhodišč in dva delovna osnutka za spremembe in odpravo navedenih pomanjkljivosti. Oba delovna osnutka sta bila predstavljena socialnim partnerjem le kot podlaga za strokovne razprave in iskanje ustrežnejših rešitev. Po naših podatkih naj bi bila razprava o tej problematiki potekale tudi z nekaterimi drugimi ministrstvi, pristojnimi zavodi in strokovnjaki. Njihov cilj naj bi bil poiskati pravičnejšo ureditev in poeno-

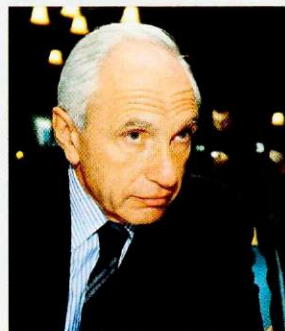
Osnove za samozaposlene in kmete:

- v prve tri razrede osnov je uvrščenih kar 77 odstotkov vseh zavezancev ali 49.382;
- v prvi razred je uvrščenih 50 odstotkov zavezancev ali 30.066 tistih, ki plačujejo prispevke le od minimalne plače (letos 128.000 zavezancev);
- v osmi razred (najvišji) je uvrščenih le 1.907 zavezancev;
- v prvih dveh razredih osnov za plačevanje prispevkov je uvrščenih kar 97 odstotkov kmetov, ki plačujejo prispevke od osnove 52.699 SIT do 149.228 tolarjev, od osnove nad 234.000 tolarjev pa le 82 od skupaj 14.849 kmetov.

Novi zakon je pravičnejši

Za kakšno zdravstveno varstvo državljanov si prizadevate?

Na ministrstvu za zdravje si prizadevamo za takšno razvojno naravnano ureditev, ki bo zagotavljala vsem zavarovancem čim bolj dostopno zdravstveno varstvo, kar pa zahteva tudi na solidarnostnem načelu temelječe izpolnjevanje predpisanih obveznosti vseh aktivnih za delo in ustvarjanje zmožnih državljanov. Takšno zdravstveno varstvo si državljanji po raziskavah javnega mnenja tudi najbolj želijo. V skladu z evropsko tradicijo se v Sloveniji po veljavni zakonodaji zagotavlja zdravstvena in z njo povezana socialna varnost na podlagi obvezne vključitve aktivnega prebivalstva in drugih kategorij zavarovancev v obvezno zdravstveno zavarovanje. Obvezna vključitev pa ne prinaša le pravic, ki jih opredeljuje zakon o zdravstvenem varstvu in zavarovanju iz leta 1992, temveč tudi plačevanje prispevkov, ki si jih delijo posamezniki, delojemalci, delodajalci, država, lokalne skupnosti in drugi.

Minister Andrej Bručan

Kaj dejansko prinaša novela zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju?

Predlagani zakon stremi k pravičnejši porazdelitvi plačevanja prispevkov pri skupini samozaposlenih zavarovancev v primerjavi z drugimi zavarovanci. Veljavni sistem plačevanja prispevkov sedaj omogoča, da ta skupina zavarovancev ne glede na dohodek plačuje prispevke za najnižji razred, za kar se npr. zavarovanci iz delovnega razmerja, ki plačujejo nekajkrat višje prispevke iz brutoplače, ne morejo odločiti. Oboji pa uživajo enake pravice iz zakona. V prve tri razrede osnov je tako po 209. členu ZPIZ uvrščenih kar 77 odstotkov ali 49.383 zavezancev iz te kategorije, v prvi razred pa je uvrščenih 50 odstotkov zavezancev. Problem predstavlja tudi plačilna nedisciplin v tej kategoriji. Po ocenah naj bi dolg znašal nekaj manj kot 8.901 milijon SIT, kar

je 2,6 odstotka v letni strukturi vseh prispevkov. Porazdelitev bremen pri poravnavanju obveznosti bi morala biti enakomernejša in bolj solidarna.

Ali to pomeni, da bo zakon pravičnejši?

Natančno to. Novi zakon je pravičnejši zato, ker bo omogočal, da se bodo ti zavarovanci lahko opredelili za eno ali drugo kategorijo. To sicer ne rešuje problema neplačevanja prispevkov, bo pa njihovo pobiranje preglednejše, enostavnejše in pravičnejše do drugih zavarovancev.

Kako pa je potekalo usklajevanje s socialnimi partnerji?

Predlog novele zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju smo s predstavniki sindikatov in delodajalcev usklajevali devet mesecev. Na zadnjih pogajanjih s predstavniki delodajalcev, ki so zastopali tudi samozaposlene in

obrtnike, smo se uskladili glede vseh predlogov razen glede višine letnega prometa kot meje za plačevanje zdravstvenih prispevkov. Ministrstvo za zdravje je predlagalo 35.000 evrov prihodkov na letni ravni kot mejo med plačevanjem prispevkov od osnove v višini 900 evrov oziroma v višini 500 evrov. Predstavniki obrtnikov pa vztrajajo pri prihodkih v višini 46.000 evrov. Prvotno je ministrstvo sicer predlagalo, da vsi zavarovanci plačujejo prispevek glede na dohodek, ki ga prejmejo, vendar ta predlog ni bil sprejet.

Kako odgovarjate na kritike, da zatirate male podjetnike?

Vlada in ministrstvo za zdravje si ves čas prizadevata za razvoj malih in srednjih podjetij in jih pri tem nikakor ne nameravata ovirati, omenjeni predlog le uvaja pravičnejši sistem plačevanja prispevkov. Predlog je v večini usklajen in prepričani smo, da bomo omenjeno razhajanje na socialno-ekonomskem svetu uskladili.

staviti postopke za ugotavljanje in odmero prispevkov. Po naših informacijah pa se za dve lestvici mesečnih osnov za plačevanje prispevkov (500 in 900 evrov) niso

odločili na ministrstvu za zdravje, ampak sta bila ta predloga sprejeta šele v usklajevanju, ki je trajalo polnih devet mesecev. Nerešeno ostaja le vprašanje o višini

letnega dohodka. Pogajanja se bodo nadaljevala na ekonomsko-socialnem svetu, minister Bručan pa je prepričan, da bodo našli kompromisno rešitev. **D**

Dekanska tovarna Kemiplas

Ekološka bomba pri Kopru?

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

Po kar nekaj delovnih nesrečah v zadnjem času se ni odveč vprašati, kako varna so nekatera delovna mesta in kako nekateri obrati vplivajo na zdravje zaposlenih in prebivalcev okoliških krajev.

V kemični tovarni Fenolit pri Borovnici je pred dobrim tednom najprej prišlo do izlitja fenola, pri čemer je en delavec umrl, drugi pa je bil poškodovan in ni v smrtni nevarnosti. Le dva dni kasneje je do delovne nesreče prišlo v farmacevtski družbi Lek, pri čemer je bila laže poškodovana ena oseba. Smrtnim žrtvam in poškodovanim pa so se izognili v dekanskem Kemiplasu, kjer je prav tako nedavno prišlo do silovite eksplozije, ki pa je dobrodu prestrašila okoliške prebivalce.

Zastarela oprema Znano je, da je proizvodnja v nekaterih obratih zdravju škodljiva in da delavci v njih vztrajajo le zaradi delovnega mesta; v nekaterih primerih pa je ogroženo tudi zdravje pre-

bivalcev krajev v okolici teh obratov. Če smo pred časom to lahko trdili za jeseniški Acroni, zdaj tej zgodbi dodajamo Kemiplas. Tudi v okolici tega obrata je namreč zaznati povečano število rakastih obolenj in bolezni na dihalih.

Podjetje ima dolgoletno tradicijo, po besedah direktorja Muharema Kadića pa dobro posluje in danes zaposluje še okoli sto de-

Razneslo je štiri zaščitne membrane.

lavcev. Ima pa zelo zastarelo infrastrukturo (oprema je stara več kot trideset let), kar je prav gotovo eden od razlogov za nedavno eksplozijo in za druge stranske učinke, katerih žrtve so že dlje časa tudi okoliški prebivalci.

Sreča v nesreči V Kemiplasu je v nedeljo pred tednom in pol močno počilo. Po podatkih, ki jih je upra-

Direktor Muharem Kadić

va podjetja dan kasneje posredovala v javnost, je "dne 20. 8. 2006 ob 14. uri in 50 minut v obratu za proizvodnjo anhidrida ftalne kisline (AFK) prišlo do eksplozije v zgornjem delu reaktorja (pred področjem kemijske reakcije). Ob tem je prišlo do močnega poka, ker so varnostne naprave na zgornjem delu reaktorja sprostile nadtlak". Kot je dejal delovni inšpektor David Antončič, je razneslo štiri zaščitne membrane v varnostnem sistemu obrata za proizvodnjo orto-oksilena. Pri tem se je v zrak sprostil dim izgorelega oksilena. Vodja obratovalne izmene je takoj ustavil proizvodnjo, dogodek pa k sreči ni povzročil poškodb delavcev. Direktor Kadić je nato imenoval strokovno komisijo, ki naj bi raziskala okoliščine nesreče.

Nesreča torej ni ogrozila življenj in zdravja zaposlenih, vendar je Kemiplas že v preteklosti zbujal negativno pozornost okoliških prebivalcev, zato so se pred sedmimi leti združili v civilno iniciativo.

Bela pena na poljih Pred slabima dvema letoma je tako v istem podjetju prišlo do izpusta kisline AFK v okolje. Anhidrid ftalna kislina, ki se poleg anhidrida maleinske kisline (AMK) uporablja za veliko število proizvodov v industriji barv, lakov, izolacijskih mas, v usnjarski, farmacevtski in kozmetični industriji, je tedaj preplavila okoliška polja in posevke na njih z belo peno. Po zagotovilih odgovornih v Kemiplasu bela snov ni bila nevarna, a domačini so o tem dvomili. "Takrat so nam dejali, naj zelenjavo samo umijemo, pa bo v redu. To ni bil strokoven odgovor, saj nimamo nobenega zagotovila, da to ni bilo škodljivo," je o tedanji nesreči za Demokracijo dejala predstavnica koordinacijskega odbora za čisto okolje desetih krajevnih skupnosti v okolici Kemiplasa (v nadaljevanju odbor) Zofija Paulin. Podobnih delovnih in hkrati okoljskih nesreč je bilo torej v preteklosti že več, znano pa je (to priznava

Predstavnica odbora Zofija Paulin

tudi direktor Kemiplasa), da te vplivajo tudi na zdravje ljudi. Prav na to pa že sedem let opozarja odbor, po zaslugi katerega v zadnjem času z ministrstvom za okolje in prostor potekajo pogovori o selitvi proizvodnje na Madžarsko.

Zdravju škodljivo Obstoječi obrat je namreč po mnenju Zofije Paulin postavljen na napačnem kraju. "Že ko je bila narejena prva študija, kje naj se gradi tovarna, je bilo rečeno, da ta kraj ni primeren. Tovarna je namreč v dolini, dimnik pa na višini okoliških vasi in hiš. Kadar je vetrovno, je še v redu, ko pa zračni tlak pade oziroma ko dežuje, je

Tovarno nameravajo seliti.

zelo nevarno, saj se kemikalije ne razgubijo, temveč se povežejo z dežjem in padejo na tla," pravi Paulinova, ki je prepričana, da so te kemikalije rakotvorne. Tudi direktor Kadič je pravzaprav priznal, da je proizvodnja zdravju škodljiva, a meni, da je škodljivo še marsikaj drugega. "Tudi vsa maščoba, ki jo pojemo, je škodljiva, pa zato še ni prepovedana," nam je dejal direktor in dodal, da je možnost vložitve tožbe zoper podjetje zaradi ogrožanja zdravja ali morebitne smrti zaradi raka (ki bi bil posledica industrije Kemiplasa) vedno dopuščal, a do tega ni prišlo.

Tu pa se zatakne. Po besedah Paulinove namreč nihče še ni naredil poglobljene študije, ki bi dokazovala, na kakšen način proizvodnja v tem obratu vpliva na zdravje in življenje delavcev in okoliških prebivalcev. "Narejena je bila edino študija, ki je pokazala, da otroci, ki živijo v okoliških krajevnih skupnostih, kar trikrat pogosteje zbolevajo na dihalih kot otroci v Šmarjah pri Jelšah, ki jo je bolnišnica izbrala kot nevtralen teren," pravi predstavnica

odbora. Ker pa poglobljene študije ni, je kljub očitnim znakom povečane obolevnosti za rakom in na dihalih neposredno povezanost med proizvodnjo in boleznimi težko dokazati.

Dobiček ali zdravje? Vendar delovna mesta po besedah Muharema Kadića v podjetju niso bistvenega pomena. "Delodajalcu nikoli ni v interesu, da zagotavlja delovna mesta, ampak da ustvari dobiček," pravi direktor. Na drugi strani pa krajani, ne le da sumijo na prirejanje emisijskih meritev, zgroženo ugotavljajo, da je v bližnjih Bertokih rakavih obolenj ogromno. "Ko pa se grede bolniki zdraviti v ljubljanski Klinični center, jih tam vprašajo, kaj je vendar takega na tem območju, da je toliko raka," je še dejala predstavnica odbora Paulinova, ki je prepričana, da pri proizvodnji v Kemiplasu ne gre za čisto nič drugega kot za "grob kapital".

Pri tem trčita druga ob drugo želja po dobičku in želja po zdravju. A ko postane denar sveta vladar, marsikdo kar hitro pozabi, kaj je naše največje bogastvo. **D**

Strokovni svet intenzivno dela

Pogovor z dr. Marjanom Vezjakom, predsednikom strokovnega sveta za preučitev možnosti za selitev Kemiplasa in pridobitev finančnih sredstev v ta namen

S strani domačinov je bilo slišati precej pobud za selitev Kemiplasa.

Preliminarni dogovor ministrstva, mestne občine, civilne iniciative in Kemiplasa iz leta 2003 je določil, da bi se Kemiplas odselil, če bi dobil ugodno posojilo države, vsi akterji pa naj bi na neki način v tem procesu pomagali. Ta dogovor je bil podlaga, da je lani minister Janez Podobnik imenoval strokovni svet, ki zelo intenzivno dela že dobro leto; imel je približno štirinajst sej in naslednja bo 1. septembra.

Kdaj torej lahko pričakujemo selitev?

Prav na prihodnji seji bo Kemiplas predstavil program, ki ga je zasnoval sam. Člani komisije so že prejeli gradivo, gre pa za terminski plan preselitve Kemiplasa od 2007 do 2009.

Vendar v Kemiplasu temu nasprotujejo.

Dejstvo je, da ta tovarna pravzaprav ne sodi v to urbano okolje, je pa tudi res, da je marsikatera hiša zrasla tudi po tem, ko se je Kemiplas preselil s prve lokacije, zato na neki način selitvi nasprotuje; nasprotujejo tudi zato, ker pravijo, da delajo v skladu z vsemi ekološkimi standardi. Ali je to res, se bo pokazalo septembra, ko je predviden letni pregled tovarne oziroma meritve emisij, ki jih bo izvedel pooblaščen merilec iz Nemčije v sodelovanju z Zdravstvenim zavodom Maribor.

DRUŽBA ZA GRAFIČNE DEJAVNOSTI, TRGOVINO IN STORITVE

ma-tisk, d. o. o.

p.p. 313
špelina ul. 2
2102 maribor
slovenija

telefon
+386 (02) 330 16 30

fax
+386 (02) 330 16 65

e-mail
info@ma-tisk.si

web
www.ma-tisk.si

črno na belem u barvah

MGNOVO MESTO d.o.o.
Glavni trg 10
8000 NOVO MESTO
Identifikacijska številka: SI73614092tel: (07)3325-252, 3325-253
fax: (07)3325-253
TRR: 03151-1006185197
SKB BANKA D.D. PE NOVO MESTO

588

Davčna številka:

Račun: 4714/2006

Številka računa: 4714 Novo mesto, z dne 12.07.06

0 Prejemnik

DUŠAN

ERNA 334,46 = 1,682
HM 200,27
o/a 68% VEE

SLAVKA GRUMA 76

8000 NOVO MESTO

Davčna številka:

M2 = 200,27 HM
HM = 334,46 ERNA
M2 = 200 HM = 0,278

Skupaj 9.209,63 SIT

Stotinska izravnavna

-0,03 SIT

Skupaj za plačilo

9.209,60 SIT

Informativni znesek preračunan po CPT za 1€ = 239,64 SIT

Skupaj za plačilo v EUR

38,43 €

TERCA d.o.o. Šentrupert
Šentrupert 124
8232 ŠENTRUPERT
tel.: 07 34 35 100, 34 35 113Obveščeni za mesec 06/2006
Št. računa: 33586
Datum računa: 14.06.2006
Datum opr. storitve: 30.06.2006Komitent: 38942
Št. stanovanja:
Št. oseb: 0,00

OBRAČUN ZA EMOTE : ULICA 21. OKTOBRA 17C, ČRNOMELJ

OGREVANJE	30.06.2006	400.484,00	1189.58 m ²	336.6600/m ²	79.55 m ²	22.317,75	20,00	3	4.463,55	26,75
IZRAVNAVA							0,00	0,00	0,00	

V Črnomlju spet vroče

Gregor Drnovšek, foto: arhiv Demokracije

V naselju Čardak pri Črnomlju prebivalcem ob misli na zimo postane vroče, a ne zaradi vročine, ki je ni od nikoder, ampak zaradi misli na prihajajočo ogrevalno sezono.

Že vrsto let prebivalci Čardaka s tesnobo v srcu pričakujejo kurilno sezono, ki je na tem območju po nekaterih izračunih ena najdražjih v državi. Kotlovnica, ki stoji na Čardaku, je stara približno dvajset let, od njenega delovanja pa je odvisnih kar 526 stanovanjskih enot v okoliških stanovanjskih blokkih. Kotlovnico je že načel zob časa, saj so se tisti, ki so z njo gospodarili, večkrat zamenjali, nihče pa ni skrbel za njeno obnovo.

Podpisovanje pogodb S kotlovnico sedaj upravlja podjetje Energetika Črnomelj, d. o. o., ki ima sedež v Kranju, saj spada v skupino Energetika Sava. Že to, da ima podjetje sedež v Kranju in ne Črnomlju, je za prebivalce

sporno. Posebej sporno pa se jim zdi, da so sredi julija predstavniki podjetja hodili od stanovanja do stanovanja, da prebivalce prepričajo v podpis pogodbe za dobavo toplotne energije. Prebivalci pravijo, da so morali pogodbe podpisati takoj, ne da bi prebrali, kaj v njih sploh piše. Ker pa je prevladal strah, podkrepjen z vsakoletnimi težavami v kurilni sezoni, so se v veliki meri odločili, da bodo dokument vseeno podpisali. Pri tem pa je prišlo do novega kršenja pravic stano-

valcev. Po njihovih besedah jim namreč ni bil izročen izvod pogodbe, ki so jo podpisali, temveč je bilo s strani podjetja le rečeno, da je vsak blok dobil dva izvoda pogodbe. Na sedežu podjetja Terca, d. o. o., ki upravlja z bloki na Čardaku, pa po besedah prebivalcev ni mogoče preveriti ali razveljaviti podpisa pogodbe, ker predstavniki podjetja trdijo, da to ni mogoče. Prebivalce moti tudi, da so se za ogrevanje najprej pogovarjali z Energetiko Sava, v pogodbi, ki so jo podpisovali, pa

V ponedeljek je tiskovno konferenco sklicalo podjetje Energetika Sava, na njej pa je direktor Stanko Cvenkel pojasnil, zakaj ima podjetje sedež v Kranju, direktor podjetja Terca, d. o. o., Lojze Podboj, ki upravlja z bloki, pa je dejal, da je vse, kar počnejo v omenjenih podjetjih za pridobitev koncesije za ogrevanje, namenjeno cenejšemu ogrevanju stanovanj na Čardaku.

je zapisano podjetje Energetika Črnomelj, d. o. o., kot odjemalec pa skupnost stanovalcev, ki sploh ni pravna oseba.

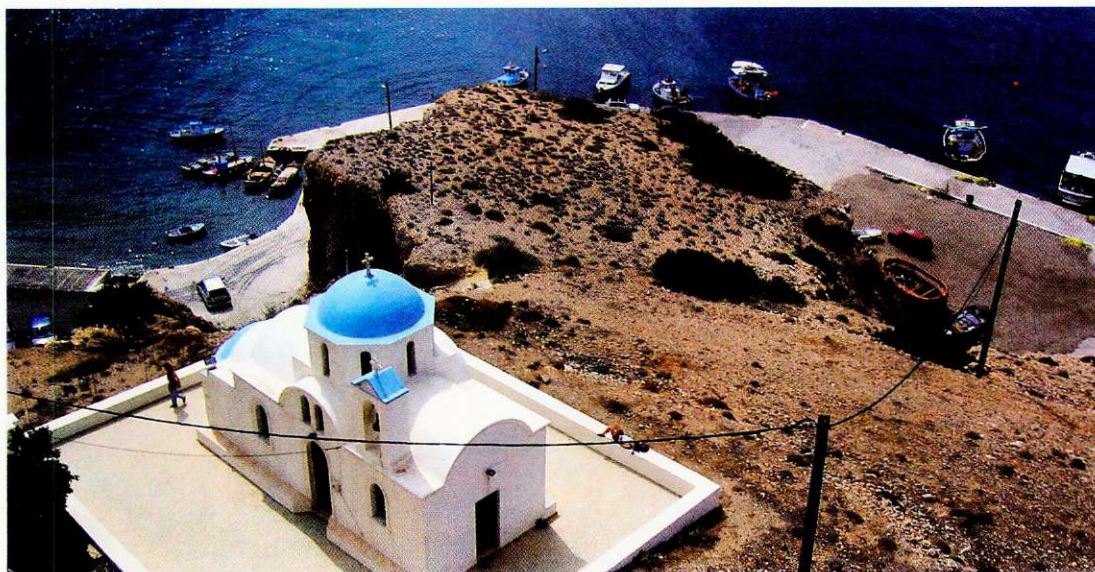
Ogrevanje precej dražje Ko so prebivalci tega naselja primerjali cene svojega ogrevanja in ogrevanja drugod, so ugotovili neverjetne razlike. Črnomaljški plačujejo za ogrevanje tudi za 87 odstotkov več kot prebivalci Novega mesta. Zanimivo je, da se dobavitelji toplotne energije za dražje položnice, ki jih plačujejo prebivalci Čardaka, izgovarjajo na dolgo in ostro lansko zimo, zato naj bi ti visoki zneski pomenili le poračun za toplotno energijo, ki so jo v Energetiki Sava dobavili prebivalcem prek te toplotne postaje. Prebivalci so prepričani, da jih hoče tako občinska uprava kot dobavitelj (Energetika Sava in z njo povezano podjetje Energetika Črnomelj) kot podjetje Terca, d. o. o., ki dela mimo interesov blokovaškega naselja Čardak, preprosto ogoljufati. Kotlovnico, ki ogreva naselje Čardak, je Energetika Sava kupila od občine, Energetika Črnomelj, ki naj bi z njo upravljala, pa si prizadeva pridobiti koncesijo za dobavo toplotne energije na lesno biomaso. Prebivalci so prepričani, da gre za zavajanje s strani podjetja, saj naj v času do kurilne sezone ne bi bili sposobni kotlovnice posodobiti za kurjenje na lesno biomaso, za kar bi pridobili koncesijo. Zato predvidevajo, bodo plačevali še dražje ogrevanje, saj v pogodbi, ki so jo podpisali prebivalci, kot alternativno možnost kurjenja omenjajo kurilno olje, ki ima visoko ceno in bodo torej stroški ogrevanja še višji kot doslej. Najspornejši pri celotni zadevi je dejstvo, da v tak način ogrevanja niso vključeni lastniki individualnih stanovanjskih hiš, ampak le najrevnejši stanovalci naselja Čardak, kar je razvidno iz upravnih aktov, ki jih je izdala Občina Črnomelj.

O razpletu zgodbe črnomaljskih krajanov in njihovega nesrečnega ogrevanja bomo obširneje poročali v eni izmed prihodnjih števil Demokracije. **D**

Ples z Eolom

Tekst in foto: Barbara Prevorčič

Eol, grški bog vetra, je svoje pribežališče našel na mističnem grškem otoku Karpatosu; na otoku, ki je skoraj neokrnjen in ki v trenutku osvoji srce vsakega, ki stopi na njegova tla. In tukaj sva se znašla tudi midva ...

»Krivi« so Titani Legenda pravi, da so pri nastanku otoka sodelovali Titani. Slednji naj bi bili po grški mitologiji nenavadno močna in velika človeku podobna bitja, ki so bogovom zamerila uboj njihovega brata Kronosa. Prišlo je do desetletne vojne, ki je potekala na planoti Tesaliji. Na tej stopnji je bila Zemlja še vedno na strani boga Zeusa in mu je svetovala, naj proti njim uporabi tri Kiklope, velikane s samo enim očesom in 100 pomočnikov. Bojevali so se z metanjem skal in kjer so le-te pristale, naj bi nastali otoki in gorovja. Med njimi je bil tudi Karpatos, na katerega je padlo še posebej veliko kamenja in je zaradi tega danes tako hribovit in razgiban.

Gostje so bogovi Takoj ko smo izstopili iz letala na (vse prej kot modernem) letališču, nas je začel božati veter. V vseh naslednjih dneh pa nas je otok osvajal z raznoliko pokrajino in občutkom domačnosti, ki so ga pričarali neverjetno prijazni domačini. Zob časa še ni načel grške pristnosti na Karpatosu in tako je turistična (pre)nasičenost rezervirana za prihodnja leta in desetletja.

Grška gostoljubnost in prijaznost me v resnici ni še nikdar razočarala. Odnos Grkov do obiskovalcev naj bi imel korenine v daljni preteklosti. Zeus, najvišji bog v mitologiji antične Grčije, je namreč rad potoval incognito, saj je tako lahko zapeljeval lepe smr-

Karpatos leži v južnem Egejskem morju med veliko bolj turistično razvitima Rodosom in Kreto. Na severozahodu ga obdaja Karpatsko, na jugovzhodu pa Kretske morje. Otok je dolg okoli 48 km, širok pa le 3,5 do 12 km.

tnice. Zato pri Grkih še danes velja, da morajo vsakega gosta lepo sprejeti, kajti nikoli ne vedo, ali se ravno v njem ne skriva Zeus.

Več kot sonce Karpatos pomeni več kot le sol na koži in nastavljanje soncu. Poleg klasične oblike dopusta (plaža, senčnik, ležalnik) je treba doživeti kar največ od tega kar ponuja otok. Posebno doživeti je

raziskovanje z vespo in čudovita pokrajina ima s tovrstne perspektive še poseben čar. Otok ponuja skrite zalivčke, gorato notranjost z osamljenimi kapelicami in čarobne razglede na obalo. Majhnost otoka pa omogoča, da lahko v enem tednu spoznaš vse glavne znamenitosti. Posebno omembo si zasluži vasica Olympos.

Biser otoka Olympos je najbolj skrita in v zgodovini nikoli napadena vas, ki so jo ustanovili prebivalci Wurgunde pred mnogimi stoletji, ko so jih začeli ogrožati pirati. Obiskovalci smo se sprehajali po ozkih ulicah mimo trgovin s spominki in tavern do cerkve. Cerkev pa ni posebna le zaradi svoje starosti, ampak tudi zaradi kamnov, na katerih so stale najstarejše hčere – kankare. Na otoku namreč velja poseben običaj, da vse imetje podedujejo najstarejše hčere. Olympos je vas, kjer je tradicija še vedno izjemno močna in mnoge stvari lahko modernemu človeku vzamejo sapo.

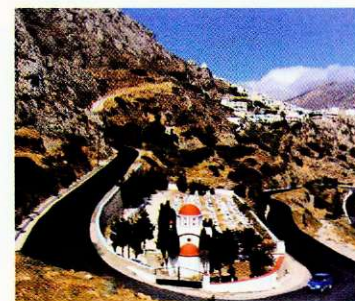
Epilog Otok ponuja vse grške dragocenosti – od odlične hrane do antične dediščine, poleg vsega pa je še turistično nezastupljen. Čudovita pokrajina je veliko plesišče, po katerem vas vodi veter. Čeprav še vedno ne vem točno, kje se rodi veter, močno sumim, da je to nekje čisto blizu Karpatosu. **D**

Kristalno čisto morje

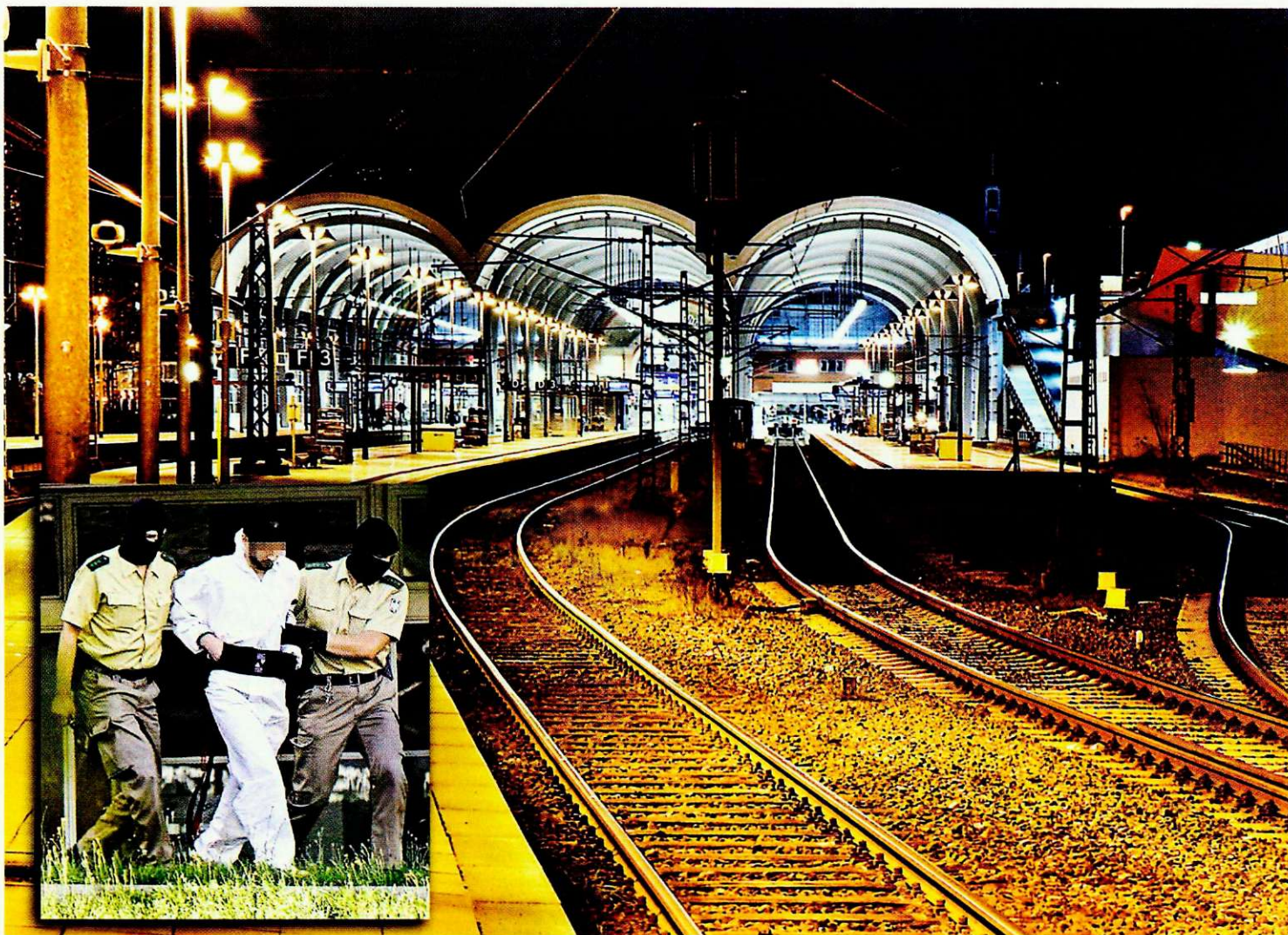
Čaroben zaliv Apella

Nova tarča terorizma

Ana Müllner, foto: Reuters

V Nemčiji so pred kratkim preprečili teroristični napad na potniškem vlaku. Nemčija je očitno postala ena najbolj zaželenih evropskih tarč za teroriste, čeprav je v tem pogledu do nedavnega veljala za razmeroma varno državo.

V Kielu so aretirali mladega libanonskega študenta, ki se je nameraval razstreliti na potniškem vlaku.

Ko so nemški policisti 19. avgusta na železniški postaji v Kielu aretirali 22-letnega libanonskega študenta Jusufa Mohameda E., njegovi prijatelji in znanci iz študentskega naselja niso mogli skriti začudenja, da je osumljen terorističnega napada. Večina izmed njih ga je opisala kot popolnoma normalnega vrstnika, ki je bil vedno prijazen in je deloval popolnoma nesumljivo. A po poročilu nemške obveščeval-

ne službe je bil prav ta prijazni študent eden od dveh glavnih teroristov, ki sta nameravala na potniškem vlaku na poti iz Cologne v Koblenz razstreliti doma izdelano bombo. Drugega domnevnega samomorilskega napadalca maroškega rodu nemška policija še išče. Bomba se le po sreči in hitrem posredovanju policije ni sprožila, policisti pa so že odkrili morebitni motiv mladega terorista – smrt njegov brata v Libanonu.

Jusufov brat naj bi bil ubit med izraelsko ofenzivo pred približno mesecem dni v Libanonu. A četudi je želel maščevati smrt svo-

Krivec za napade tudi Hezbollah?

jega brata, se mnogi sprašujejo, zakaj je to hotel storiti v Nemčiji, tako da bi se razstrelil na potniškem vlaku. Nekateri analitiki menijo, da je to možnost želel izkoristiti zaradi dobrih diplomatskih odnosov med Nemčijo in Izraelom. Nemčija pa prav tako ni še nikoli odrekla pomoči Izraelu. Kot druga možnost se ponuja razlaga, da je nedavno aretirani mladenič še eden v vrsti mladih muslimanov t. i. nove generacije teroristov, ki so se za

tovrstno dejavnost odločili zaradi propagande in mentorstva skrajnih imamov. Tako so bili namreč izvršeni lanski napadi v Londonu, po dosedanjih podatkih pa so tudi nedavno spodletele napade na letalih Velike Britanije pripravljali večinoma uradni prebivalci te države.

Na dnu lestvice Mnogi Nemci se te dni sprašujejo, zakaj je njihova domovina nenadoma postala tarča mednarodnih teroristov. Še posebej se nove razmere zdijo nelogične glede na dejstvo, da sta bila največja Al Kaidina napada na evropskih tleh, v Londonu in Madridu, izvršena v državah, ki sta bili močno vpleteni v vojaški poseg v Iraku, medtem ko je nemška politika od samega začetka predstavljala eno največjih nasprotnic vojne v Iraku. Tudi pri dveh načrtovanih terorističnih napadih, ki so ju pravočasno preprečili, ni šlo za napade, uperjene neposredno proti nemškemu prebivalcem. V enem primeru je bil tarča napadov visoki iraški predstavnik, v drugem pa nemški Judje, ki so postali tarča zaradi svoje veroizpovedi in ne zaradi dejstva, da so Nemci.

Tudi najzloglasnejša teroristična organizacija Al Kaida naj v preteklosti Nemčiji ne bi bila posvečala prevelike pozornosti. Vodja mreže Osama bin Laden jo je tako na primer v svojih »nagovorih« omenil le dvakrat, kar naj bi dokazovalo, da država ne spada med njihove najpomembnejše tarče. Veliko Britanijo, Avstralijo, Jordanijo in Filipine pa je bin Laden kot morebitne tarče napadov omenil več kot osemkrat. Čeprav s tem Nemčije še zdaleč ni izključil kot morebitne tarče terorizma, pa naj bi ta država še naprej ostajala na dnu Al Kaidine lestvice najbolj ogroženih držav. »Kaj žene te države, Veliko Britanijo, Francijo, Italijo in tudi Nemčijo in Avstralijo, da se udeležujejo vojne proti nam?« je bilo sporočilo bin Ladna leta 2002. Vojna, o kateri je govoril, je bil vojaški poseg v Afganistanu, ki so ga ZDA sprožile po napadih 11. septembra. V nasprotju z Irakom je Nemčija v vojaškem posegu v Afganistanu sodelovala, s čimer so se po mnenju

Vodja Al Kaide Osama bin Laden

mnogih povečale možnosti, da postane tarča terorizma.

Nemčija kot sovražnica Status, ki ga je Nemčiji dodelila Al Kaida, pa se je še potrdil, ko so Nemci postali tarče ugrabiteljev v islamskih državah. V maju leta 2004 je bil v prestolnici Savdske Arabije ugrabljen in ubit nemški državljani, odgovornost za umor pa je prevzela savdska veja Al Kaide. »Naši mudžahidi so v Riadu ubili zahodnega nevernika z nemškim državljanstvom. Ne pozabite, da igra Nemčija eno pomembnejših vlog pri mednarodnem zavezništvu proti islamu,« so tedaj sporočili javnosti. S takšnim prikazovanjem Nemčije je zadoščeno predvsem skrajnim islamskim teroristom, ki iščejo vzroke za napade na nemška mesta ali prebivalce. Tudi to, da Nemčija ni sodelo-

Neuspeli poskusi

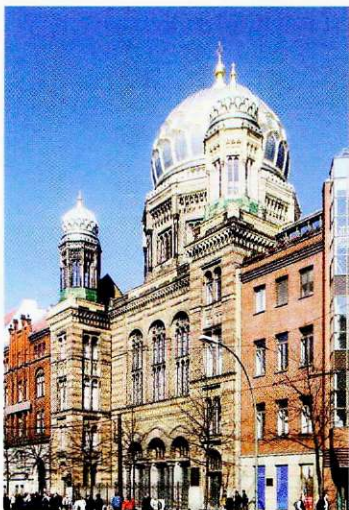
Čeprav Nemčije še ni na seznamu držav, ki so bile tarče terorističnih napadov, pa politični analitiki v prihodnje te možnosti ne izključujejo. Do sedaj so nemške obveščevalne službe preprečile tri teroristične napade. Prvega je leta 2002 načrtovala teroristična skupina v tesni povezavi s pokojnim jordanskim teroristom Abu Musabom al Zarkavijem. Njene tarče so bile stavbe judovskih skupnosti v Berlinu in v zahodnonemški pokrajini Ruhr. Le slabo leto dni kasneje so pravočasno odkrili in preprečili samomorilski napad, ki ga je mladi tunizijski skrajnež Ihsan Garnaoui nameraval izvesti med množico protestnikov v Berlinu. Konec leta 2004 pa je nemška policija izsledila skupino iraških Kurdov, pripadnikov teroristične organizacije Ansar Al-Islam, ki so pripravljali atentat na takratnega iraškega premierja Ijada Alavija ob njegovem uradnem obisku v Berlinu. Na spisek napadov, ki jih jim je uspelo preprečiti, se je sredi avgusta letos uvrstil še poskus napadov na potniškem vlaku, ki sta ju pripravljala nemška državljana libanonskega in maroškega rodu.

vala v t. i. koaliciji voljnih pri napadu na Irak, ji ne zagotavlja več imunosti na terorizem. Radikalni islamisti so prepričani, da je Nemčija kljub temu močno vpletena v Iraku, deloma ker ima Berlin močne diplomatske odnose z novo iraško vlado, deloma pa zato, ker sodeluje pri urjenju iraških varnostnih sil. Mnogi skrajneži vidijo v tem dokaz neposredne podpore zunanji politiki ZDA. Kako hitro se lahko razvije sovraštvo, je postalo jasno tudi maja letos, ko so komaj preprečili umor urednika

enega večjih nemških časnikov Die Welt Rogerja Köppla. Poskus umora je močno spominjal na uboj nizozemskega režiserja Thea van Gogha. Köppel je postal tarča pakistanskega študenta z nemškim državljanstvom, ker je v svojem časopisu objavil karikature preroka Mohameda.

Če v ne bi preprečili nedavnega terorističnega napada, bi se Nemčija lahko postavila ob bok drugim evropskim državam (Veliki Britaniji, Španiji in Nizozemski), kjer so civilisti postali žrtve t. i. tretje generacije teroristov. Slednji so z evropskimi državljanstvi in navidezno zglednim življenjem dokaz, kako hitro se lahko razširi sovraštvo, kdaj se ti skrajneži nato odločijo vzeti usodo v svoje roke, pa je le vprašanje časa. ■

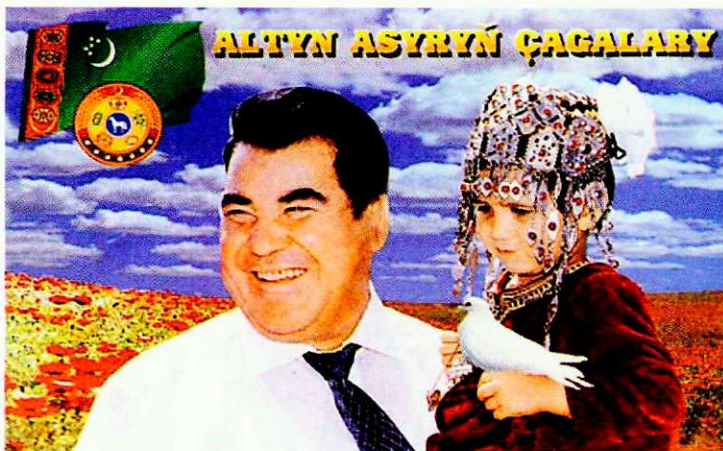
Nemčija je po zaslugi sovražne propagande postala nova tarča na zemljevidu mednarodnega terorizma.

Tarče teroristov so tudi nemški Judje.

Nemčija je sodelovala v vojaškem posegu v Afganistanu.

Znanstvena fantastika

Turkmenistanski predsednik, avtoritarni Saparmurat Nijazov, bolj znan kot Turkmenbaši (voditelj vseh Turkmenistancev), je več kot 2000 primerkov svoje knjige Ruhnama (Duhovno sporočilo), ki je prevedena v 32 jezikov, poslal večjim knjižnicam po svetu, namen tega dejanja pa je mednarodni skupnosti predstaviti duhovni zaklad turkmenistanskega ljudstva in njegove vrednote prek dela Turkmenbašijevega duha. Nijazov je nedavno obljubil, da bo vsak, ki bo njegovo delo prebral trikrat, odšel neposredno v nebesa, knjigo pa označujejo tudi za turkmenistansko duhovno ustavo. O delu se učijo v šolah, vse državne uradnike pa vsako leto preizkusijo v njihovem znanju knjige, ki jo je treba poznati tudi pri iskanju zaposlitve.

Kaos v Makedoniji Makedonski distributer elektrike ESM je odklopil elektriko vsem kroničnim neplačnikom, kar je v državi povzročilo pravi kaos, saj je bilo kar pol države brez elektrike. Gospodinjstvom toka za zdaj sicer niso odklopili, so pa brez elektrike ostala številna ministrstva, sodišča, šole in druge državne ustanove (med njimi generalštab makedonske vojske) pa tudi številna podjetja in tovarne. Neplačniki naj bi distributerju dol-

govali kar 40 milijonov evrov. Med največjimi neplačniki naj bi bila makedonska država, ki naj bi bila dolžna kar 11 milijonov evrov, številna podjetja in tovarne pa so morali zapreti vrata, ker so ostali brez elektrike.

Bolne ovce Evropska komisija je sporočila, da so jo nizozemske oblasti obvestile o navzočnosti bolezni modrikastega jezika pri ovcah na jugu Nizozemske. Omenjeno virusno bolezen prenašajo insekti, bolezen pa ni nevarna za človeka, prav tako se ne prenaša z uživanjem mleka ali mesa okuženih živali. Nizozemci so okoli kraja, kjer je izbruhnila bolezen, vzpostavili 20-kilometrsko varovalno območje in prepovedali trgovino s prežvekovalci, njihovim semenom ter embriji. Bo-

lezen modrikastega jezika sicer pogosto izbruhne v južni Evropi, predvsem v Italiji in Španiji, nizozemski primer pa je prvi tako daleč na severu naše celine.

Po zdravje v Evropo Soproga japonskega prestolonaslednika princesa Masako, ki je preživljala hudo depresijo, je na povabilo nizozemske kraljice Beatrix z družino odpotovala na zasebne počitnice v Evropo. Masako se je skupaj s

soprogom Naruhito in štiriletno hčerko Aikoo ob tej priložnosti srečala s svojim očetom, diplomatom in sodnikom na Meddržavnem sodišču v Haagu, počitnice pa si je plačala sama. Princesa Masako je iz Dežele vzhajajoče-

ga sonca zadnjič odpotovala leta 1999, ko se je udeležila kraljeve poroke v Belgiji. Kraljevi zdravniki so 42-letni princesi Masako priporočili počitnice na Nizozem-

TUJI TISK

The Independent

Vstale carice

Z modernimi kriminalističnimi metodami vračajo v življenje prve dame srednjeveške Rusije, ruske carice in kneginje. Njihovi ostanki so se prašili v zaprtih sarkofagih več kot 500 let, njihov zunanji videz je bil uganka, oko-

liščine njihove smrti pa predmet burnih razprav. V okviru nenavadnega projekta je Sergej Nikitin, eden vodilnih kriminalističnih strokovnjakov, obnovil zunanjo podobo žena in mater ruskih vladarjev od 15. do 18. stoletja. Portretov teh žensk ni, zato niso imele podobe, podrobnosti iz njihovega življenja pa so prišle do nas samo v drobcih. Ugotovili so tudi, da so vse jemale zelo strupena zdravila in uporabljale prav takšno kozmetiko ter kako so umrle. Zdaj vemo, kakšna je bila Marfa Sobakina, tretja žena carja Ivana Groznega, ki jo je zastrepila ljubosumna tekmica le dva tedna po poroki s carjem. Tudi podoba matere Ivana Groznega Jelene Glinske, ki so jo prav tako zastrepili, je zdaj znana.

The New York Times

Strupenjače

V naravi ne obstaja smo 200 vrst strupenih rib, kot so menili doslej, pač pa jih je še veliko več, kar 1.200. Mnoge imajo strup v hrbtenici ali v bodicah. Čeprav je bilo teh 1.200 vrst rib že znanih, pa niso vedeli, da so tudi stru-

pene. Med raziskavo so analizirali in primerjali DNK 233 vrst in izsledki so bili uporabljeni za oblikovanje nove družine bodičasto-luskavih rib. S pomočjo nove družine so naredili tudi prognozo, katere ribe bi še lahko bile strupene. Zanimivo je, da so konkretne raziskave podprle teorijo. Poleg tega, da strup ribo brani pred napadalci, ima še druge funkcije: pobija škodljive bakterije. Največ strupenih vrst rib živi v Indijskem in Tihem oceanu, ob obali Vzhodne in Južne Afrike, Avstralije, Polinezije, Filipinov, Indonezije in južne Japonske. Vsako leto ima zaradi njih težave okoli 50 tisoč ljudi. Zastrupitev se kaže kot bolečina, nezavest, vročina, težko dihanje in celo smrt.

skem, saj naj bi počitek v krogu družine, v mirnem okolju v tujini koristil njenemu zdravju. Masako, ki je diplomirala na Harvardu, se je zaradi poroke z japonskim prestolonaslednikom leta 1993 odpovedala uspešni diplomatski karieri.

Uničujoči požari Požari, ki so pustošili po severozahodu Španije, so v pokrajini Galiciji uničili

77.000 hektarjev gozdnih površin, ob tem pa je še prezgodaj, da bi ugotovili škodo, ki so jo prizadeli gospodarstvu Galicije. Večina požarov je bila po prvih ocenah preiskovalcev podtaknjena. Pod tem sumom so aretirali 28 ljudi, od tega so štiri napotili v bolnišnico za duševno motene.

Kralj za zapahi Predstavniki ameriških oblasti so aretirali vodjo ene največjih kriminalnih združb v Mehiki, 36-letnega Francisca Javierja Arellanoa Felixa, ki so ga prijeli med ribarjenjem v mednarodnih vodah ob mehiški obali, bil pa je predvsem »kralj« mamil.

Predstavniki ameriške administracije so za sodelovanje pri aretaciji pohvalili tudi mehiške oblasti. Felixa, ki ga je sreča očitno zapustila, je za zapaha spravila ameriška obalna straža.

Zanimiv paradoks ZDA nameravajo v Beogradu zgraditi novo veleposlaništvo in bodo v ta namen kupile del zemljišča, na katerem je poslopje nekdanjega maršalata in vojašnica, ki sta bila poškodovana med letalskimi napadi zveze NATO na Srbijo spomladi leta 1999. Gre za beograjsko četrt Dedinje, kjer sta nekdanja Titova rezidenca in istoimenska vojašnica. Američa-

ni naj bi za to plačali približno 15 milijonov dolarjev, celotna naložba za veleposlaništvo in rezidenco ameriškega veleposlanika pa naj bi znašala približno 100 milijonov dolarjev.

Posvojila drugega otroka Nekdanji nemški kancler Schröder in njegova soproga Doris sta posvo-

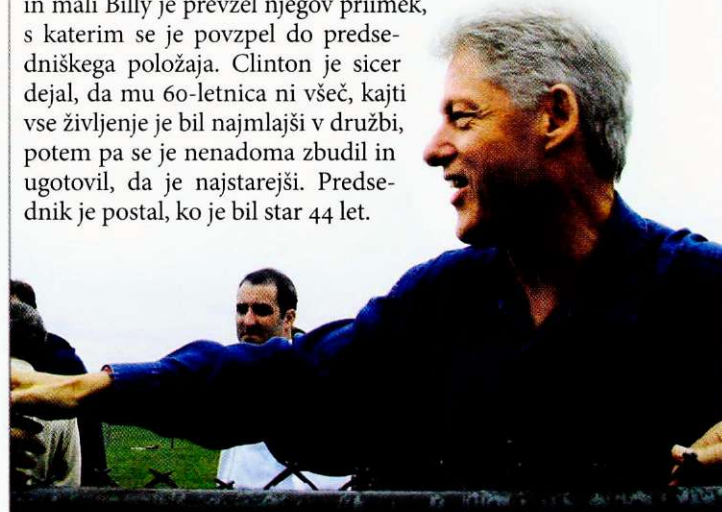

jila drugega otroka, tokrat dečka, prav tako iz Rusije. Še ne leto dni starega dečka sta posvojila dve leti

po deklici Viktoriji, ki je sedaj stara pet let, deček pa prihaja iz iste sirotišnice v Sankt Peterburgu kot Viktorija. Doris Schröder-Köpf ima iz prvega zakona 15-letno hčerko Klaro, nekdanji 62-letni kancler pa nima bioloških otrok. Par živi v Hannoveru od novembra lani, ko je Schröderja novembra na volitvah premagala Angela Merkel.

Clintonovih 60 let

Nekdanji ameriški predsednik Bill Clinton je praznoval 60. rojstni dan, praznovanje pa bo potekalo do konca oktobra, ko mu bo v New Yorku zaigrala celo skupina Rolling Stones. Osrednja proslava bo potekala 9. septembra v Torontu. William Jefferson Blythe III. se je rodil 19. avgusta 1946 v kraju Hope v zvezni državi Arkansas, tri mesece potem ko mu je oče umrl v avtomobilski nesreči. Mati se je kasneje poročila z Rogerjem Clintonom in mali Billy je prevzel njegov priimek, s katerim se je povzpел do predsedniškega položaja. Clinton je sicer dejal, da mu 60-letnica ni všeč, kajti vse življenje je bil najmlajši v družbi, potem pa se je nenadoma zbudil in ugotovil, da je najstarejši. Predsednik je postal, ko je bil star 44 let.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

Potovanja in tromboza

Nastanek trombov v ožilju je povezan s potovanjem v vseh oblikah transporta, ne le na letalih. Potovanja z letalom, vlakom, avtobusom ali avtomobilom, ki je daljše od štirih ur, lahko do osemkrat poveča tveganje za nastanek venske trom-

boze. Nizozemski zdravniki so to ugotovili, potem ko so temeljito izprašali dva tisoč pacientov, ki so prvič preboleli vensko trombozo. 233 jih je bilo do dva meseca pred boleznijo na daljšem potovanju z enim od naštetih štirih načinov transporta. Na splošno je najnevarnejši prvi teden po potovanju. Ženske, ki jemljejo hormonsko kontracepcijo, so nevarnosti tromboze še posebej izpostavljene. Zelo izpostavljeni pa so tudi ljudje, ki imajo specifično mutacijo enega od genov, ki določa strjevanje krvi. Takšna mutacija je najpogostejša med ljudmi skandinavskega izvora. V nevarnosti so tudi pretežki ljudje in tisti, ki so višji od 190 centimetrov. Ugotovitve veljajo za ljudi, ki so mlajši od 70 let.

The Guardian

Resnica o ekstaziju

Minilo je dvajset let, odkar se je na trgu pojavila plesna droga ekstazi in kemiki so šele zdaj sporočili javnosti svojo zgodbo o resničnem izvoru tega najvplivnejšega in najspornejšega sredstva. Priprave so odkrili leta že

daljnega leta 1912 v nemškem farmacevtskem gigantu Mercku, toda neopažen se je prašil do sedemdesetih let, dokler ga ni na novo odkril narkomanski guru Aleksander Šulgin. Ta različica se redno pojavlja v medicinskih poročilih, člankih, učbenikih. Toda resnica je malo drugačna, saj so ga odkrili med poskusi, ko so želeli narediti zdravilo, ki bi pomagalo pri strjevanju krvi. V resnici so leta 1927 naredili prve poskuse na živalih in pri tem pomislili, da lahko imitira adrenalin, leta 1952 se je pokazalo, da je MDMA strupen za muhe, v petdesetih letih pa so v ZDA na skrivaj naredili tudi poskuse na ljudeh, verjetno zato, da bi našli novo kemično orožje.

INTERVJU

Janez Janša

Žal ne gre za cesarjeva nova oblačila, ampak ...

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Je predsednik slovenske vlade in predsednik Slovenske demokratske stranke. Javnosti je postal znan, ko ga je konec maja 1988 aretirala slovenska Služba državne varnosti in ga izročila zvezni jugoslovanski armadi. Vojaški proces proti četverici JBTZ, ki je potekal v srbohrvaščini, je slovenski narod dvignil na noge. Slovenska pomlad je dobila polet. Komunisti so bili zato prisiljeni razglasiti svoj „sestop z oblasti“. Postal je eden najvidnejših članov Slovenske demokratske zveze. V Demosovi vladi je imel kot obrambni minister eno ključnih vlog pri slovenski osamosvojitvi. Leta 1993 je prevzel vodenje Socialdemokratske stranke Slovenije. Po Depali vasi je postal glavni opozicijski politik, ki je opozarjal na nepravilnosti v družbi in pokvarjenost takratne oblasti. Dolga leta v opoziciji in sodelovanje v Bajukovi vladi 2000 so ga utrdili in mu dali novih izkušenj. Na parlamentarnih volitvah leta 2004 je s svojo stranko, ki se je preimenovala v Slovensko demokratsko stranko, zmagal, kar mu je omogočilo, da je postal premier in je lahko sestavil koalicijsko vlado. Z njim smo se pogovarjali v novih prostorih vlade na Gregorčičevi v Ljubljani, ki pa ne kažejo nikakršnega razkošja (kot ga je mogoče videti v drugih državah), prej suhoparno funkcionalnost. Njegova pisarna deluje precej asketsko.

Gospod predsednik vlade, za nami je razmeroma mirno poletje, v političnem smislu seveda. Kljub temu je julija in avgusta kar nekaj tem polnilo prostor v medijih. Čeprav ste predstavnik izvršilne veje oblasti in naj zato odločitev sodne veje oblasti ne bi komentirali, me zanima vaše mnenje o nedavni odločitvi Višjega sodišča v Mariboru, ki je potrdilo oprostilno sodbo domnevni napadalcem na nekdanjega novinarja Mira Petka, oziroma kako komentirate dejstvo, da še po več kot petih letih niso uradno znani ne napadali in ne naročniki napada na Mira Petka?

Temeljna vzroka za takšno stanje sta dva in oba sta med seboj povezana. Tisti, ki so imeli v Sloveniji oblast bolj ali manj nepretregano zadnjih 60 let, so v tem času zgradili poseben enopartijski, oblasti podrejen pravosodni sistem pa tudi organe pregona in preiskave. Obvladovali so vse – od profesorov na fakultetah

do paznikov v zaporih. Celo kriminalisti, ki so delali na važnejših mestih, so morebiti tajni sodelavci Udbe oziroma državne varnosti. Ta mreža se nikoli ni do konca razgradila. Reforma pravosodja iz leta 1994 jo je poskušala celo na neki način obnoviti. Rezultat je bil neučinkovit hibrid, iz katerega je veliko posameznikov, ki so želeli delati dobro in pošteno, pobegnili, veliko jih je postalo pasivnih in stvari se le počasi normalizirajo. Sicer pa v tem Slovenija ni velika posebnost, podobne tranzicijske probleme, s katerimi se je v tem letu močno ukvarjala EU, imajo v Bolgariji in Romuniji. Poleg velikih sodnih zaostankov, ki so bili pridelani v tem času, smo kot posledico takšnega stanja doživljali tudi reakcije, kot je bila takoj po napadu na Mira Petka, ko so se pristojni organi zganili le toliko, kot je bilo nujno potrebno, saj so vedeli, da Petek ni bil ljub takratni oblasti, ker jo je odkrito kritiziral. Svoje je dodal še lokalni vpliv in klientelistične povezave na Koroškem, od koder so tako ali tako ves tranzicijski čas uvažali operativce za posebne naloge obračunavanja z opozicijo in neodvisnimi novinarji. Razplet, ki je prava sramota, je torej logična posledica stanja in pristopa na samem začetku. Veliko vprašanje je, ali bi sodišče, ko je izrekalo končne sodbe, sploh lahko ravnalo drugače. Zadeve so bile namreč po moje zavožene že bistveno prej. Botri so pravočasno poskrbeli za kritje. Upam, da bo mogoče po normalizaciji razmer, ki se je vendarle začela zaradi truda številnih poštenih in neodvisnih posameznikov v sodstvu, tožilstvu in policiji, v prihodnje primer vendarle raziskati do konca. Pravzaprav sem prepričan, da bo resnica prišla na dan, z njo pa tudi pravično sojenje.

Višje sodišče v Ljubljani je zavrnilo pritožbo vrhovnega državnega tožilca v zadevi Ribičič, da bi uvedli preiskavo zoper osumljenega nekdanjega visokega funkcionarja Ozne za Slovenijo zaradi kaznivega dejanja hudodelstva nad civilnim prebivalstvom. Po mnenju sodišča naj bi bilo premalo dokazov, medtem ko generalna državna tožilka Barbara Brezigar trdi, da jih je dovolj. Nekako se zdi, da gre v tem primeru za politično odločitev

sodišča, ki brani pomembnega funkcionarja prejšnjega, komunističnega režima.

Deloma sem na to vprašanje že odgovoril, saj je temeljni vzrok enak kot v primeru Petek. S tega vidika odločitev sodišča ni bila nikakršno presenečenje. Bolj je presenetilo dejstvo, da se je ob tem primeru predsednik ZZB prostovoljno oklical za advokata strahotnih zločinov. Očitno povezava krvavih rok nemoteno deluje tudi v 21. stoletju.

Obstaja ocena, da je del slovenskega sodstva še ujetnik starih časov. Kaj lahko pri tem naredita zakonodajna in izvršilna veja oblasti, da bi bilo celotno slovensko sodstvo primerljivo z zahodnoevropskim?

Kot sem že omenil, normalizacija kljub vsemu poteka, čeprav je počasna. Bo pa uspešna, če ne bo znova nasilno pretregana kot leta 1993. Mogoče bi pomagali oziroma tok pospešili ukrepi, kot jih je EU nedavno terjala od Bolgarije.

Ustava RS v 105. členu zelo natančno določa, da je funkcija predsednika republike nezdržljiva z opravljanjem druge javne funkcije ali poklica. Če je nekdo predsednik gibanja, ki je registrirano kot društvo, hkrati pa to gibanje na sprevržen način sodeluje v volilni kampanji in podpira nekatere kandidate, je to že na prvi pogled sporno, saj sta hkrati zlorabljeni institucija društva, ki je po definiciji nepolitično združenje, kot tudi institucija predsednika republike, ki ne bi smel opravljati nobene druge javne funkcije. Kaj bo v tem primeru storila vlada, da zavaruje ustavo?

Tako vlada kot poslanci sami lahko predlagajo nekatere ukrepe v primerih, če predsednik republike krši ustavo, vendar bi se temu vsekakor radi izognili. Že tako zaradi nekaterih solističnih potez preveč trpi ugled države.

Predsednik republike na kritike, ki letijo na opravljanje njegove funkcije, sploh ne odgovarja neposredno, temveč samo prek spletnega foruma svojega gibanja kot Janez D. Tam se prelevi iz državnega funkcionarja, ki je prisegel, da bo spoštoval ustavni red, v vsevednega in vsemogočnega kritika, v razsvetljeno ▶

► *osebnost, ki obračunava z vsem in vsakomer. Enkrat z vlado, enkrat s cerkvijo pa z mediji. Poznate kak podoben primer takšnega ravnanja državnega predsednika?*

Ne poznam. Sicer je v svoji kritiki imperializma nekoliko podoben Hugu Chavezu, vendar pri slednjem ne zasledimo takšnih poudarkov v smeri ideologije new agea. Pravzaprav se zdi, da se je izhodiščna marksistična izobrazba spojila z new agem. Včasih so bili na eni strani ozaveščeni proletarci in na drugi nazadnjaški kapitalisti, kulaki in inteligenca. Danes pa predsednik loči ljudi na tiste, ki so z njim in so zaradi tega na višji stopnji zavesti, in tiste, ki se z njim ne strinjajo in zato še vedno blodijo v temi.

Nekje sem prebral, da ste mu prav vi podarili knjigo Martina Kojca, ki jo sam navaja kot eno temeljnih del, zaradi katerega naj bi prišlo pri njem do osebnotne preobrazbe. Ali to drži?

Drži.

Vas zaradi tega kaj peče vest?

Seveda ne. Kojčeva dela, predvsem Učbenik življenja in Pot k sreči, je prebralo na tisoče ljudi, pa zaradi tega niso dobili kompleksa večvrednosti. Kojc je motivacijsko silno pomembno orodje, še posebej za ljudi v stiski. Pomaga odkrivati notranje moči, ki se jih običajno ne zavedamo. Vendar pa tako kot povsod pretiravanje škoduje.

Ali gre po vsem povedanem v primeru Drnovška za cesarjeva nova oblačila ali je cesar nag?

Daljši molk. Žal mi je, da moram to reči. Mislim, da ne gre za cesarjeva nova oblačila, ampak da je cesar nag.

Zanimivo. Vas kolegi iz drugih držav kdaj vprašajo po motivih za nekatere solistične poteze predsednika republike?

Kar pogosto, še posebej po njegovih predlogih glede Kosova in po protestih ameriške administracije zaradi nespretnega vmešavanja v dolgotrajne in resne poskuse urejanja razmer v Darfurju.

Slovenska javnost ima občutek, da se za stisko ljudi v Darfurju pred pobudo Janeza D. mednarodna skupnost sploh ni zanimala.

Zmoten občutek. Samo ZDA prispevajo letno precej nad tisoč milijonov dolarjev za humanitarno pomoč ljudem v Darfurju. Naš prispevek je v primerjavi s tem zanemarljiv. Številne evropske države imajo v Darfurju veliko svojih državljanov v humanitarnih organizacijah. Ko smo pred kratkim obiskali muzej holokavsta v Washingtonu, smo videli, da tam delijo zelo ostra opozorila o genocidu v tej sudanski pokrajini. Na pogovorih v ameriškem kongresu smo lahko slišali veliko zelo

Zadeve so bile namreč po moje (v primeru Petek, op. ur.) zavožene že bistveno prej. Botri so pravočasno poskrbeli za kritje. Upam, da bo po normalizaciji razmer /.../ resnica prišla na dan, z njo pa tudi pravično sojenje.

natančnih informacij o položaju v Sudanu. Drži pa, da je predsedniku uspelo zelo povečati pozornost slovenske javnosti za trpljenje ljudi zunaj naših meja, kar je vsekakor pozitivno. Dejansko smo preveč obrnjeni k sebi, premalo pa se zavedamo velikega trpljenja milijonov ljudi po svetu.

No, pogledja še vaše zunanjepolitične aktivnosti. Kako vam je uspelo v dobrega pol leta obiskati London, Berlin, Washington in Moskvo, hkrati pa v Sloveniji gostiti predsednika evropske komisije in generalnega sekretarja Nata?

Slovenija ima dober sloves v svetu. Naših prednosti in sposobnosti se bolj zavedajo zunaj kot doma. Imamo tudi sposobno diplomacijo, poleg tega smo v tem mandatu v zunanjepolitično dejavnost uvedli bolj načrtno delo. V prvi polovici mandata smo se osredinili na gospodarsko diplomacijo in izboljšanje položaja Slovenije v svetu, kar smo z dobrim predsedovanjem OVSE, omenjenimi obiski in uspešno kandidaturo za predsedovanje odboru guvernerjev Agencije za jedrsko varnost izpolnili. V drugi polovici mandata pa nas čaka podrobnejše seznanjanje s problemi držav članic EU in na koncu predsedovanje EU. To pa bo daleč največji slovenski zunanjepolitični in organizacijski izziv po osamosvojitvi.

Kako smo nanj pripravljene?

Nikoli ne moreš biti preveč pripravljen na tak izziv, zato trdo delamo in si ne delamo iluzij, da problemov ne bo. Vendar bomo tudi to zmogli.

Slika pri urejanju odnosov s sosednjo Hrvaško je nekoliko manj optimistična. Se bo tu kaj premaknilo?

Drži. S stanjem ne moremo biti zadovoljni. Na začetku mandata smo poskusili z novimi prijemi in veliko dobre volje, verjamem da na obeh straneh, vendar je to kmalu po brionski izjavi naletelo na politiko izvršenih dejstev, ki se ji hrvaška administracija žal ni odrekla. Njihov dogovor z Italijo o razdelitvi epikontinentalnih pasov na Jadranu brez vključitve Slovenije iz avgusta lani je pokopal upe na novo dobo urejanja mejnega vprašanja. Vendar pa ni Slovenija tista, ki se ji na vrat na nos mudi. Seveda bi si vsi želeli, da se ta vprašanja rešijo v, kolikor je mogoče, obojestransko zadovoljstvo. Vendar smo mi v letih, ko je sosednja država vlekla nekatere solistične enostranske poteze in spreminjala stanje iz leta 1991, kljub neustreznim konkretnim odgovorom strateško svoj položaj s članstvom v EU in Natu vseeno močno popravili. Zato res ni nikakršnega razloga za kakšna nervozna enostranska dejanja z naše strani. Soseda ima nerešena mejna vpra-

šanja tudi s Črno goro, Srbijo ter Bosno in Hercegovino. Tako EU kot Nato nista indiferentna do takšnega stanja države kandidatke.

Je letošnje relativno zatišje v Piranskem zalivu napoved boljših časov v odnosih s Hrvaško?

Ne bi si upal biti takšen optimist.

Ali ta čas potekajo kakšne aktivnosti, s katerimi bi rešili vsaj kakšno nerešeno vprašanje med Slovenijo in Hrvaško?

Potekajo, vendar o njih nima smisla javno govoriti. Prvič zato ne, ker ne vemo, ali bodo dale rezultat, in drugič, ker ne bi rad posnel medijske diplomacije prižiganja pretiranih pričakovanj in obtoževanja vseh povprek, kot to počno nekateri drugi.

Precej prahu so dvignili zapleti, povezani z dvojezičnimi napisi na avstrijskem Koroškem, ki so postali predmet slovenskega notranjepolitičnega obračunavanja. Pojavili so se očitki, da Slovenija premalo odločno zastopa interese slovenske manjšine, da se je zaletel pri pozdravljanju uredbe o dvojezičnih napisih, ki naj bi bila dolgoročno škodljiva in naj bi celo pripomogla, da bi se dvojezično ozemlje zožilo.

Dvojezično ozemlje se bo zožilo, če bo tam čedalje manj slovensko čutečega in slovensko govorečega prebivalstva. Obcestne table z dvojezičnimi napisi so pomemben zunanji simbol, vendar niso ključni dejavnik. Nič nam ne bo pomagalo, če danes postavimo dvojezične table in pozabimo na bistvo, torej na ohranjanje slovenske manjšine, na ljudi. V tem primeru bi se čez deset ali dvajset let, ko ne bi bilo več slovensko govorečih prebivalcev v krajih, označenih z dvojezičnimi tablami, te podrle same od sebe. Občutek imam, da nekateri posamezniki v naših manjšinskih organizacijah na avstrijskem Koroškem, zaslepljeni z notranjimi spori in prestižem ter skrbjo za materialno preskrbljenost lastne funkcije, pozabljajo na bistvo in se osredinjajo le na medijsko najodmevnejše podrobnosti. Pri tem pa preveč pozabljajo na ohranjanje in širjenje slovenske kulture in jezika med manjšino ter na skrb za njeno gospodarsko moč.

Kako komentirate dejstvo, da je avstrijska vlada poskušala z ustavnim zakonom urediti problem dvojezičnih napisov in se s tem izogniti odločbam avstrijskega ustavnega sodišča, po katerem bi morala postaviti dvojezične napise v krajih, kjer živi nad deset odstotkov slovenskega prebivalstva?

Predlog ustavnega zakona je poskus trajne ureditve problema, ki je na žalost odprt desetletja. V vsem tem času je potekala pospešena asimilacija naše manjšine. Že to dejstvo nas postavi pred logično vprašanje, ali je nerešen problem nam v škodo ali v korist. Seveda pa je velika razlika med predlogom, ki je vseboval tako imenovano odprtostno klavzulo in je omogočal

postavljanje dodatnih dvojezičnih tabel v skladu s krepitvijo slovenske manjšine, in predlogom, ki bi zabetoniral obstoječe stanje, in to, kot pravite, v izrecnem nasprotju z odločbo avstrijskega ustavnega sodišča. Če je bil prvi predlog pogojno sprejemljiv kot podlaga za večfazno rešitev problema, pa je drugi nesprejemljiv, zato ga tudi ni nihče podprl – ne predstavniki naših manjšinskih organizacij ne slovenska vlada.

Ali to ne spominja na dogajanje v Sloveniji leta 2000, ko je levica z ustavnim zakonom izničila odločbo ustavnega sodišča po zakonitvi večinskega volilnega sistema?

Deloma zagotovo. A kot veste, je Beneška komisija z mednarodno avtoriteto takšno rešitev označila kot sprejemljivo. Mogoče bi se na to dejstvo lahko spomnili tisti iz LDS, ki so tako rešitev leta 2000 predlagali in ki danes v primeru avstrijskega ustavnega zakona merijo z drugimi vatli načelnosti.

Pojavili so se tudi očitki, da je Slovenija tako obzirna do Avstrije zaradi njene domnevne pomoči Sloveniji pri reševanju sporov s Hrvaško. Na proslavi v Beltincih ste verjetno zato zatrdili, da Slovenija nikoli ne bo trgovala z manjšinskimi pravicami.

Da tega ni počela vse od osamosvojitve naprej in da tega ne bo počela niti v prihodnje. Trditve o kupčijah s podporo Avstrije slovenskim predlogom pri reševanju odprtih zadev s Hrvaško je ne samo neresnična, temveč tudi zlonamerna. Tisti, ki jo je izrekel, namreč ve,

da to ni res in da kaj takšnega ne piše v nobeni brzojavki. Po mojem mnenju je dokazljivo zagrešil dvojno kaznivo dejanje. Nezakonito si je prilastil zaupen diplomatski dokument, nato pa je še lažno obtožil Slovenijo.

Že dobro leto in pol vodite slovensko vlado. Kako ocenjujete njeno dosedanje delo?

Vlada dela na zgornji meji svojih zmoglosti. Ni ministra oziroma ministrice, ki si ne bi maksimalno prizadeval za uresničevanje vladnega programa. Tudi med pravkar minulimi dnevi dopusta smo postorili veliko, nekateri so delali praktično ves čas. Seveda pa se vsi srečujemo s svojimi osebnimi omejitvami in z objektivnim stanjem po posamičnih področjih, kjer so nekateri problemi z globokimi koreninami praktično nerešljivi čez noč.

Konec lanskega leta ste opozorili, da na nekaterih ministrstvih bolj posli vodijo ministre kot ministri posle. Ali razmišljate o kakšni rekonstrukciji vlade oziroma zamenjavi kakšnega ministra?

Najbrž mi boste pritrdili, če povem, da o takšnem razmišljanju, tudi če bi obstajalo, ne bi bilo smiselno razpredati po časopisih prej, preden koraki ne bi bili usklajeni v koalicijski. Kot veste, nimam prostih rok pri teh potezah.

Kako je z ministrom za razvoj? Bo urad za razvoj še naprej vodil »samo« državni sekretar?

Težišče dela vladne službe za razvoj prehaja iz priprave koncepta reform in bedenja nad

Danes predsednik loči ljudi na tiste, ki so z njim in so zaradi tega na višji stopnji zavesti, in tiste, ki se z njim ne strinjajo in zato še vedno blodijo v temi.

pravilnim prelivanjem koncepta v ustrezno zakonodajo v spremljanje izvedbenih reformnih ukrepov ter usklajevanje uresničevanja resolucije o nacionalnih razvojnih projektih. Ta je v fazi usklajevanja znotraj koalicije in Partnerstva za razvoj. Glede vodenja službe pa so po zakonu tri možnosti. Vodi jo lahko direktor, državni sekretar ali minister brez listnice. Glede na dejstvo, da ključne reformne ukrepe usklajujem sam, ta čas ni potrebe po novem ministru.

Lani je vlada RS sprejela strategijo razvoja, program gospodarskih in socialnih reform, letos pa še komunikacijsko strategijo v podporo izvedbi strategije razvoja Slovenije in reformam. Menite, da bodo sprejeti dokumenti realizirani v takšni obliki, kot so zastavljeni?

Verjamem da v veliki meri. Zavedam pa se, da lahko vlada izpelje le tiste reforme, ki jih v obliki nove zakonodaje izglasuje parlament. Nič nam ne pomagajo dobre ideje, če jih ne ▶

► moremo uzakoniti. Pričakujem torej soliden kompromis, s katerim bomo ostali znotraj svojih strateških razvojnih ciljev: ob ohranitvi makroekonomske stabilnosti v naslednjih letih dosegati povprečno za tri odstotke večjo gospodarsko rast, kot bo povprečje v EU. Na ta način bomo lahko bistveno povečali blaginjo vseh ljudi v Sloveniji.

Dohitevanje povprečne razvitosti EU do leta 2013 je zelo ambiciozen cilj in predstavlja zgornjo mogočo mejo rasti slovenskega gospodarstva. Kako naj bi to dosegli?

Z uresničitvijo strategije razvoja Slovenije in reformnih ukrepov. Z vlaganjem v edini strateški vir, ki ga imamo, v ljudi, v znanje, v nas same. S pocenitvijo upravljanja z državo, sprostitvijo podjetniških potencialov, z davčno razbremenitvijo dela in gospodarstva, liberalizacijo šolstva in omogočanjem mladim, da pridobijo takšno stopnjo izobrazbe in znanja, kot so ga naravno zmožni brez socialnih omejitev. Z dokončanjem in zgraditvijo moderne prometne in energetske infrastrukture. Ob tem bomo ohranili doseženo solidno raven pokojninskega in socialnega varstva ter pospešili razvoj v regijah, ki zdaj zaostajajo.

Kaj se dogaja na področju enotne davčne stopnje in kaj kažejo izračuni?

Vlada lahko izpelje le tiste reforme, ki jih v obliki nove zakonodaje izglasuje parlament. /.../ Pričakujem torej soliden kompromis, s katerim bomo ostali znotraj svojih strateških razvojnih ciljev.

Enotna davčna stopnja je ena od možnosti za poenostavitev danes zelo zapletenega davčnega sistema v Sloveniji. Ker pa ima ta model zelo veliko političnih nasprotnikov, ki sicer mnogokrat sploh ne vedo, čemu nasprotujejo, smo izdelali tudi druge variante, s katerimi bi lahko dosegli enake ali podobne rezultate. Kakšna bo končna odločitev glede zakonskih predlogov, bo odvisno od usklajevanj znotraj koalicije in partnerstva.

Vlada je potrdila tudi program umika države iz gospodarstva, do česar so bili nekateri skeptični. Napovedali ste tudi, da dopuščate usklajeno prodajo. Ali lahko zagotovite, da bo ta prodaja pregledna in se ne bo dogajalo tisto, čemur smo bili priče v preteklih letih, ko so se marsikatero prodaje zgodile pod mizo oziroma na t. i. sivem trgu?

Postopki se vodijo v skladu z zakonodajo, ki smo jo ponekod popravili tako, da sistem sam preprečuje velike manipulacije in oškodovanja. Vnaprej vam seveda ne morem zagotoviti, da ne bo nikjer prišlo do nobene napake. Vendar bomo na preži in vsi, ki so odgovorni za konkretno izpeljavo privatizacije, vedo, da bodo v tem primeru deležni sankcij, kajti sedanja vlada in koalicija ne bosta branili nezakonitih ravnanj, kot se je to dogajalo npr. v primeru banke SIB ali Sociusa v preteklosti.

Nekaterim se zdi, da je zamisel o umetnem otoku v slovenskem morju, kot ga predvideva nova vladna resolucija o razvojnih projektih do leta 2023, utopična, čeprav je res, da je v resoluciji to predvideno kot turistična zanimivost. Anketa, ki jo je lani po naročilu izolske občine opravila agencija Spem, pa je pokazala, da zamisel podpira tri četrtine Slovencev. Kakšne so dejanske možnosti, da to uresničimo, navsezadnje je imela Slovenija v zgodovini že dva otoka, Izolo in Koper, pa so ju v brezkompromisni urbanizaciji pred približno sto leti združili s kopnim?

Zamisel je povsem uresničljiva, seveda če jo vzamemo resno. Na desetine umetnih otokov so naredili po svetu v zadnjem obdobju in ne vem, zakaj Slovenci ne bi bili sposobni tega. Navsezadnje smo izpeljali že veliko zahtevnejših gradbenih projektov.

Opozicija, predvsem LDS, je do vlade zelo kritična. Kako pa vi ocenjujete njo?

Bila je konstruktivna pri spremembi ustave, ki bo omogočila hitro ustanavljanje pokrajin. Za ta korak zasluži pohvalo. Nesprejemljivo pa je, da zunanjepolitične teme grobo izkorišča za notranje obračune, saj s tem ne škoduje le vladi, temveč Sloveniji kot državi.

Pahorjevi Socialni demokrati so praznovali 110-letnico socialdemokracije na Slovenskem. Poskušajo se distancirati od komunističnih korenin. Ali vstopajo v prostor, kjer je bila prej vaša SDS?

Ne bi rekel. SDS je svoj prostor ne samo ohranila, ampak ga je močno razširila. Mogoče se motim, a Borut Pahor lahko sam naredi kar koli, pa večina njegovih poslancev in celo podmladek ZL, Mladi Forum, ki je očitno ponosen na totalitarno in represivno zgodovino svoje stranke oz. njenih predhodnic, ne bo nikoli s prepričanjem vstopil v moderen politični prostor, v katerem se oblikuje prihodnost. Ljudje namreč čutijo, ali je nekdo s prepričanjem za nekaj ali pa to dela samo zaradi volilnega izida.

Pred nami so lokalne volitve, ki na delovanje vlade za zdaj še ne vplivajo, saj ta, čeprav je koalicijska, deluje zelo usklajeno. Kakšen izid pričakujete kot predsednik SDS?

Pričakujem boljši rezultat, kot smo ga dosegli na zadnjih lokalnih volitvah. Seveda govorim v seštevkih. Sicer pa je vsaka občina svoj volilni prostor in v vsakem od teh se bo realno meril uspeh ali neuspeh. Moja velika želja je, da bi dobili v občinah še sposobnejša vodstva, ki bodo znala povezati ustvarjalne potenciale znotraj svojih meja in bodo hkrati razumela potrebo po konstruktivnem sodelovanju z državno ravno ter bodo seveda sposobna sooblikovati nove slovenske pokrajine, kar bo naš prvi notranji izziv po lokalnih volitvah. **D**

Rupnikova črta

V. M.

Potem ko smo leta 2004 dobili prvo knjigo o Rupnikovi liniji, se ji je zdaj pridružila še ena, in sicer Rupnikova črta in druge jugoslovanske utrdbе iz obdobja 1926–1941, ki nekdanjo utrdbeno linijo prikazuje še bolj strokovno.

Glavna galerija odporne točke Žirovski vrh

Knjiga celovito prikazuje utrjevanje nekdanje rapalske meje med Jugoslavijo in Italijo. Pod izrazom Rupnikova linija (ali črta) obstaja kompleksen utrdbeni sistem, ki naj bi Kraljevino Jugoslavijo obvaroval pred italijanskim vdorom. Rupnikova linija ni bila nikoli dokončana. Če bi bila, bi po velikosti in moči znatno preseгла nasproti ji stoječi Alpski zid, ki so ga zgradili Italijani. Utrdbe so gradili v drugi polovici tridesetih let.

Knjiga o Rupnikovi črti Češki založnik dipl. inž. Jan Škoda - FORTprint je izdal knjigo Rupnikova črta in druge jugoslovanske utrdbе iz obdobja 1926–1941, ki jo poleg glavnega avtorja Miloša Habrnála podpisujejo še Ladislav Čermák, Oldrich Gregar ter Slovenca Zvezdan Marković in Aleš Zelenko. Najprej nekaj besed o založbi FORTprint, ki je bila ustanovljena leta 1991. Namenjena je

predvsem publikacijam o evropskih utrdbah, pri čemer je še posebej poudarjeno utrjevanje na Češkem. V zbirki Pevnosti (utrdbе) je do danes izšlo 26 zvezkov (med drugim Metaksasova črta, Utrdbe v Belgiji, Atlantski zid). Leta 2004 je v sklopu te izdaje pod številko 22 izšla knjiga M. Habrnála in sodelavcev Rupnikova linie. Prvotno izdajo so do-

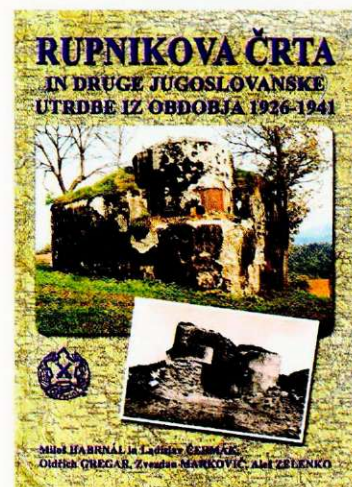
Glavni avtor knjige Miloš Habrnál

polnili, ji dodali devetdeset strani in jo prevedli v slovenščino.

24 poglavij Knjiga je razdeljena na 24 poglavij: Evropske stalne fortifikacije v obdobju med obema svetovnjima vojnoma, Balkan na začetku 20. stoletja, Nastanek Kraljevine SHS in zavarovanje njenih mej, Priprava in potek gradnje stalnega utrjevanja, Tipologija utrdb in njihovi tehnični parametri, Konstrukcijske rešitve, Opremljenost utrdbenih objektov, Priprava utrdbenih odsekov za gradnjo, Maskiranje utrdbenih objektov, Opis posameznih vrst utrdbenih objektov, Oborožitev utrdb, Ovire in barikade, Taktični principi pri gradnji utrjevanja, Posadkovne enote, Opis utrdbenih črt, Vohunske aktivnosti Italije, Nemčije in Madžarske, Stanje utrdbenih območij spomladi 1941, Jugoslovanska armada leta 1941 in njen vojni plan, Napad na Jugoslavijo in utrdbе v boju,

Usode utrdbenih objektov med okupacijo, Utrjevanje v obdobju 1946–2005, Današnje stanje utrdbenih črt, Ocena jugoslovanskega utrjevanja, Priporočilo za turiste. Knjiga je bogato opremljena z dokumentarnimi fotografijami, s slikami načrtov in dokumentov ter fotografijami današnjega stanja.

Avtor knjige Glavni avtor knjige Miloš Habrnál, dipl. inž., je bil rojen v Češki republiki leta 1956 in je po končanem študiju opravljal različne menedžerske funkcije v industriji papirja in celuloze. Od leta 1998 je zaposlen v Sloveniji kot tehnični direktor v tovarni celuloze in papirja Vipap Videm Krško. V prostem času se že več kot trideset let ukvarja s tematiko o evropskih utrdb. Poleg študija arhivskih dokumentov se posveča raziskovanju utrdbenih objektov

na terenu (na Češkem, v Nemčiji, na Poljskem, v Franciji, Belgiji, na Nizozemskem, v Španiji, Grčiji, na Švedskem, Danskem, v nekdanji Jugoslaviji in nekdanji SZ), kjer je bil na več odpravah. Je član Kluba vojaške zgodovine in avtor vrste člankov v strokovnih časopisih. Sodeloval je tudi pri več knjigah o tujih utrdbah. **D**

Linhartova rojstna hiša v Radovljici

Podoba s silhuete

V. M.

Letos mineva 250 let od rojstva Antona Tomaža Linharta, avtorja ponarodele Micke in Matička ter prve znanstveno-kritične zgodovine Slovencev. Še posebej se ga spominjajo v rojstni Radovljici, ki je letos povsem v znamenju Linharta.

Anton Tomaž Linhart (11. december 1756–14. julij 1795) je bil dramatik, zgodovinar, pesnik, prevajalec, gledališčnik, škofijski arhivar, protokolista pri kresiji, šolski nadzornik, tajnik deželnih stanov, gubernijski tajnik, snovalec načrta za ustanovitev javne znanstvene knjižnice v Ljubljani, član Academie opororum, član Zoisovega razsvetljenskega kroga, član Kranjske kmetijske družbe (Družba za poljedelstvo in koristne umetnosti za Kranjsko), cistercijan, verjetno tudi framason – vse to in še kaj se skriva za podobo s silhuete.

Šolski komisar Linhart je dve leti preživel v samostanu v Stični, v katerem je vstopil 30. septembra 1776 kot novic s samostanskim imenom Kristjan. 8. decembra 1777 se je zaobljubil, a je nato že 26. oktobra 1778 izstopil iz reda. Tam se je spo-

prijateljil z Martinom Kuraltom, s katerim si je živahno dopisoval skoraj do svoje smrti.

Po prihodu z Dunaja v Ljubljano je sredi leta 1781 nastopil prvo službo pri škofu Herbersteinu kot urejevalec škofijskega arhiva, vendar je bil zaradi spora s škofom leta 1783 odpuščen iz službe.

Ko se je že nameraval vrniti na Dunaj, je dobil oktobra 1783 stalno službo kot protokolista pri okrožnem uradu, kar je pomenilo začetek njegove uradniške kariere.

Leta 1786 je bil določen za šolskega komisarja v gorenjskem okrožju s sedežem v Ljubljani. Na tem področju je vplival na ustanovitev več kot 25 podeželskih šol ter skrbel za izboljšavo pouka.

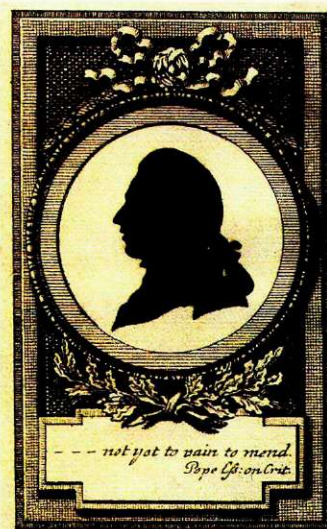
Uspešen je bil tudi na področju višjega šolstva s predlogom o ustanovitvi študijskega konsenza, s katerim so ublažili uradniški sistem upravljanja v šolstvu. Hkrati

si je prizadeval za obnovo odpravljenih ljubljanskih filozofskih študij, vendar njegov predlog ni bil sprejet v obsegu, ki bi pomenil začetek ljubljanske univerze.

Leta 1792 je bil imenovan za tajnika deželnega glavarstva na Kranjskem in s tem zasedel mesto, ki je bilo običajno namenjeno plemičem.

Zoisov krog Sodeloval je pri obnovitvi Akademije delavnih in deloval pod akademskih imenom Agilis. Na prvi seji 5. aprila 1781 je nastopil s slavnostnim govorom o iskanju resnice in svobodi mišljenja. A je dejavnost družbe zamrla že po naslednji seji istega leta, za katero je Linhart pripravil predavanje o Likurgovi zakonodaji.

V tem času se je Linhart dejavno vključil v Zoisov krog, kjer se je dokončno preusmeril iz nemške kulturne sfere v slovensko in se posvetil prerodni dejavnosti tako s svojimi deli kot s pomočjo somišljenikov. Kumerdeju je pomagal pri sestavljanju slovnice in slovarja, Vodniku je svetoval pri pesnje-

Linhart – podoba s silhuete

nju in ureditvi *Pratike*. Če sem ne štejem prevodov iz latinščine in slovenščine, ki jih je objavil v svojem nemškem almanahu *Cvetje s Kranjskega*, je treba omeniti njegovo pomoč Zoisu pri prevajanju priljubljenih arij v slovenščino za gostujoče italijanske operne pevce. Kasneje se je sam načrtno lotil tega početja, ko je prevedel vrsto uradnih razglasov v slovenščino. Poskrbel je za prevod veterinarskega učbenika Johanna Gottlieba Wolsteina *Bukve od Kug inu Bole-sen Goveje Shivine, tih Ovaz inu Svin, popissane sa Kmete* (1792).

V pesništvu se je poskušal že v gimnazijskih letih, ko je na govorniški tekmi nastopil z odo škofu Herbersteinu (1773), ki jo je kasneje popravil in vključil v svojo pesniško zbirko *Blumen aus Kra-in für das Jahr 1781*. Konec istega leta je izdal nemško odo *An Joseph nach dem Tode Marien Theresens*, na posebnem listu pa je izšel kplet *Fantij! en lep zvet je ta*, ki se je deklamiral ob benefici igralka Deimerjeve 8. februarja 1791.

Zgodovinar Njegovo monumentalno delo *Versuch einer Geschichte von Krain und der übrigen südlichen Slaven Oesterreichs* (*Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije*) je prva znanstvenokritična zgodovina Kranjske in Slovencev in jo lahko uvrstimo med osrednja dela slovenskega razsvetljenstva. Ta tedaj edina, a žal nedokončana specialna zgodovina Kranjske je izšla v dveh knjigah: prvi zvezek leta 1788, drugi leta 1791, obravnava pa obdobje od prvih sledov naselitve do podjarmljenja Kranjske s strani Frankov. Osnutek tretjega dela je ostal le v rokopisu (28 listov) in pokriva obdobje od Karla Velikega do avstrijske vladavine pod Friderikom II.

Napisana je v nemškem jeziku, slovenski prevod smo dobili šele 190 let po izidu, leta 1981.

Gledališčnik Avtor v nemškem jeziku napisane tragedije *Miß Jenny Love* (1780) in *Ta vesseli dan, ali: Matizhek se sheni* (1790), ki sta nastali po tujih predlogah: prva je priredba Richterja igre *Die Feldmühle*, druga pa je samostojna predelava Beaumarchaisove *La folle journée, ou le mariage de Figaro*.

Sam je poskrbel za prvo postavitev *Županove Micke* na oder 28. decembra 1789 v ljubljanskem Stanovskem gledališču – igro je zrežiral in sodeloval kot šepetalec. Amatersko gledališče Gesellschaft der Theaterfreunde (Družba prijateljev gledališča), katerega vodja, nemara celo njegov ustanovitelj je bil Linhart, je tako v dotedanjem sporedu nemških prireditelj pripravo slovensko uprizoritev. Predstava je doživela presenetljiv uspeh, kar lahko razberemo iz poročila o tem dogodku, ki je bilo objavljeno naslednji dan v časniku *Laibacher Zeitung*.

Javna knjižnica Linhart je v imenu okrožnega urada izdelal obširen predlog, ki je bil poslan 24. maja 1784 notranjeavstrijskemu guberniju v Gradcu in se je v vseh glavnih potezah ujema s sočasnimi načrti Kmetijske družbe. Po tem predlogu naj bi se knjižnice razpuščenih in nekaterih obstoječih samostanov, nekatere cerkvene, plemiške in druge zasebne knjižnice združile z licejsko knjižnico, med drugim: semeniška knjižnica (prej knjižnica Akademije operozov), gornjegrajska škofijska knjižnica s svojimi protestantikami, družinska knjižnica knezov Turjaških, knjižnica Kmetijske družbe.

Da ne bi ideja z razpadom Kmetijske družbe zamrla, je Linhart 14. julija 1786 predlagal, naj se za potrebe liceja in študijske knjižnice preuredijo prostori v izpraznjem frančiškanskem samostanu. Pobuda je bila sprejeta in po obnovi se je knjižnica naselila v novih prostorih ljubljanskega liceja ter 15. januarja 1791 tudi uradno dobila naziv Licejska knjižnica.

Linhartova podoba Linhartove podobe nimamo. Obstaja le znana silhueta. Za njo se nam tako odkriva izredno vsestranska in dejavna osebnost, kar priča tudi Linhartova impresivna kariera, ki jo je žal pretrgala zgodnja smrt – umrl je star 38 let. Njegovo delovanje na zelo raznolikih področjih je budilo in krepilo (pre)potrebno samozavest naroda.

Ob 250. obletnici Linhartovega rojstva so Slovenski gledališki muzej in muzeji radovljiške občine izdali jubilejno monografijo *Anton Tomaž Linhart*. (610 strani), v

Plošča na Linhartovi rojstni hiši v Radovljici

Beaumarchaisove Figarove svatbe (1784–1790) (Tone Smolej), *Današnje razumevanje Linhartove pesniške zbirke Cvetje s Kranjskega* (Denis Poniž), *Linhart kot zgodovinar* (Peter Štih), *Linhart v ljubljanskih šolah* (Stanislav Južnič), *A. T. Linhart – ljubljanski škofijski arhivar* (Lilijana Žnidaršič Golec), *Linhart in ustanovitev prve javne znanstvene knjižnice na Kranjskem* (Eva Kodrič Dačić), *Linhart kot šolski nadzornik* (Stane Okoliš), *Uradništvo v Linhartovi dobi* (Eva Holz), *A. T. Linhart – uradnik: poslušni upornik* (Peter Vodopivec), *Radovljica v času Linhartovega otroštva* (Verena Štekar, Nadja Gartner Lenac), *Arhitekturna podoba Linhartove rojstne hiše v Radovljici* (Cene Avguštin), *Radovljica in grofje Thurn-Valsassina* (Miha Preinfalk), *Dunaj v Linhartovem stoletju* (Katja Šturmschnabl), *A. T. Linhart – poskus leksikonskega opisa* (Igor Grdina). Na koncu je objavljena še bibliografija del A. T. Linharta, ki jo je zbral Andrijan Lah.

kateri vrsta strokovnjakov celovito prikaže Linhartov čas in njegovo delo. Uvodoma o njem razmišlja Ivo Svetina, potem pa si sledijo prispevki: *A. T. Linhart in evropska misel v 18. stoletju* (Janko Kos), *A. T. Linhart in gledališče njegovega časa* (Franca Slivnik), *Bolno srce Miss Jenny Love* (Ivo Svetina), *Tematike in motivne zveze Linhartove tragedije Miss Jenny Love z Lessingovima tragedijama Miss Sara Sampson in Emilia Galotti ter s Klingerejevima dramama Die Zwillinge in Sturm und Drang* (Luka Vidmar), *Dota in prag* (*Linhartov Matichek med ponašitvijo in potujitvijo*) (Igor Lampret), *Kratka primerjalna francosko-avstrijsko-slovenska recepcija*

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper

Štajerci,

P O Z O R !

Radio Ognjišče boste od 29. avgusta lahko ujeli na spremenjeni frekvenci

104,5!

Prijetno poslušanje!

RADIO OGNJIŠČE

Kjer se srečujejo gore in ljudje

Bežen pogled v statistiko nam razkrije podatek, da je v Sloveniji, ki meri nekaj več kot 20.000 kvadratnih kilometrov, skoraj 10.000 kilometrov označenih poti. Od tega jih je več kot dve tretjini planinskih, svojo tisočico prispevata dve evropski pešpoti, k zaokroženju navzgor pa pomagajo gozdne učne poti, tematske poti in druge označene poti in steze, ki vabijo v dalj. Slovenija je med drugim velika pohodniška spodbuda. Za vse zahtevnosti, za vse okuse in za vse letne čase. Ni strahu, da bi na poteh ostali lačni, ker k postanku vabijo planinske kočice, domače gostilne, kmetije odprtih vrat. Ustavimo se v mestih. Prečkamo reke, hodimo vzdolž dolin, se izgubimo v gozdovih in vzpnemo v osrčje najvišjih gor. Korak za korakom, skozi daljave, ki jih pravzaprav ni, ker smo sredi njih. Saj potem ko si trdno zavežeš čevlji in zapreš vrata za seboj, zaživiš svoje resnično življenje. Pot je važna, ne cilj. Pa naj škripa pod nogami sneg, šumi jesensko listje čudovitih barv ali pa prisluhneš žvižgu ptice poleti ...

Daljše vezne poti

Po Sloveniji lahko hodimo tedne dolgo in jo prehodimo po dolgem in počez, ne da bi šli po isti poti dvakrat. Največji pohodniški izziv so dolge povezovalne poti, med katerimi izstopajo **Slovenska planinska pot**, **Via Alpina** in **evropski pešpoti E6** ter **E7**. Poleg tega ne manjka krajših veznih poti, na katerih pohodniško veselje traja nekaj dni, če ne kar ves teden.

Slovensko planinsko pot začnemo v Mariboru in jo v 30 dneh po 500 kilometrih sklenemo v Ankaranu. Ta

edina slovenska izrazito gorska in sredogorska dolga vezna pot vabi na pohodništvo skozi pokrajine in svetove. Prečka Pohorje, Kamniško-Savinjske Alpe, pelje po grebenu Karavank in v velikem loku prečka vse pomembne vrhove Julijskih Alp. Čez Cerkljansko hribovje vstopi v dinarski svet, po katerem se čez Idrijsko hribovje, Trnovski gozd in Nanos približa Primorski in se konča na obali Jadranskega morja. Slovenska planinska pot je bila kot prva od danes več kot 70 veznih poti odprta leta 1953.

Pot **Via Alpina** vas popelje na doživetje čudovitega alpskega sveta skozi osem alpskih držav: Slovenijo, Avstrijo, Nemčijo, Švico, Italijo, Liechtenstein in Kneževino Monako. V Sloveniji vas pešpoti pripeljejo skozi 14 etap 220 kilometrov dolge **rdeče poti**, ki traja okoli 10 dni in se iz Italije čez kraški svet tržaškega zaledja priključi Slovenski planinski poti ter poteka v njeni obratni smeri vse do Triglava, od koder se spusti v Trento in čez prelaz Vršič, nadaljuje v Podkoren in čez Korensko sedlo v Avstrijo. 10 etap **vijolične poti** v dolžini 120 kilometrov lahko prehodite v tednu dni. Ta se s Tržaške kočice na Doliču spusti v Mojstrano in se čez Karavanke nadaljuje v Tržič, nato pa se čez prelaz Jezersko sedlo nadaljuje v Avstrijo.

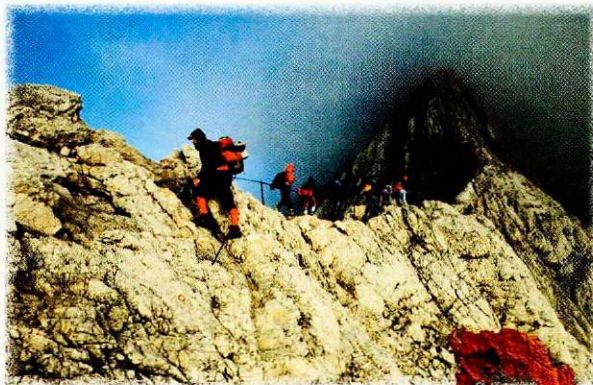
Evropska pešpot E6 je del poti Baltik-Jadran. Ta 350-kilometrski pot poteka s severa na jug Slovenije in se najvišje vzpne na Snežniku, in sicer na 1796 metrov. Prečka Pohorje, Posavsko hribovje in samotna hribovja slovenskega dinarskega sveta, dokler se prehodno ne konča po dvajsetih dneh na obali Jadranskega morja in se nadaljuje šele v Grčiji.

600 kilometrska **evropska pešpot E7** vam vzame okoli 30 dni in je del poti Atlantik-Črno morje. Slovenijo prečka v smeri vzhod - zahod. Najbolj gorskega značaja je v začetnem delu, kjer je njena najvišja točka na Poreznu, in sicer 1630 metrov. V sklepnem delu čez sproščene širine vabi Panonski kotlini naproti, kjer se skozi Madžarsko nadaljuje proti Romuniji.

Pohod na Kum v Zasavju

Vzpon na Triglav

Družinsko pohodništvo

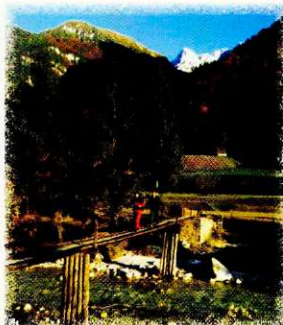
Zanimive lokalne pešpoti

Večina planinskih in drugih pohodniških poti v Sloveniji je označena z okroglo markacijo, ki jo sestavljata bel krog in rdeče obrobje. V rabi je od leta 1922, ko je gornik Alojz Knafelc z njo poenotil označevanje poti, ki so jih pred tem označevali predvsem s podolgovatimi črtami različnih barv. Oznaka se po avtorju imenuje **Knafelčeva markacija**.

Tako je z markacijami najbolj prepredena največja in najbolj znana slovenska gorska skupina – **Julijske Alpe**. Tu si lahko privoščimo večdnevno visokogorsko pohodništvo ali se v enodnevni izletih vzpenjamo na razglednike na robu gorovja. Najpomembnejša izhodišča in turistična središča so Tolmin, Bovec, Kranjska Gora, Bled in Bohinj. V go-

Slap Rinka v Logarski dolini

V Trenti

njima. Vzhodni del pa objema Logarsko dolino, ki je en sam velik pohodniško-raziskovalni navdih, vzpon na oba velikana gorske skupine Planjavo (2394 m) ter Ojstrico (2350 m) pa je posebno pohodniško zahteven.

Za pot po sklenjeni hribovski celoti **Pohorju** boste potrebovali dva dni. Tako boste iz Maribora v Slovenj Gradec sledili markacijam Slovenske planinske poti.

Nikjer v Sloveniji pa ni tako razbrzdanih divjin in takšnih lepot, kot jih lahko doživimo na **Idrijsko-Cerkljanski planinski poti**, ki jo lahko prehodite v osmih dneh z začetkom ter koncem v dolini Idrijce. Prav tako navdušujoče je **Škofjeloško hribovje**, katerega si lahko ogledamo z osrednjega velikana Blegoša (1562 m).

Posavsko hribovje, ki se razprostira od roba Ljubljanske kotline vse do Krškega na obeh straneh reke Save, je največji slovenski izziv za večdnevno pohodništvo, saj na njem ne manjka planinskih koč, prepredajo pa ga številne označene poti, med drugim ga prečka evropska pešpot E6. **Dolenjsko** zaznamujeta Cvičkova gaz, prijetna krožna sprehajalna pot skozi srce cvičkove dežele, in Trdinova pot, ki velikopotezno objame široko pohodniško zaledje Novega mesta s Trško goro in Gorjanci vred. V **vzhodnem Posavju** lahko na Brežiški planinski

V Julijskih Alpah

Lovrenška jezera na Pohorju

poti med hojo spoznate pokrajinske in kulturne značilnosti območja.

Zadnji dve območji sta **Slovenska Istra** s Šavrinskim gričevjem in **Kraški rob**, široko odprt in prepričan svet, kjer prav po njegovem robu poteka označena pot, po kateri se lahko od meje z Italijo sprehodimo vse do Hrvaške.

Vir: www.slovenia.info, www.unwto.org

rovju je nemalo planinskih koč, kjer se lahko okrepčamo in prenočimo. Doline, ki se ponekod zajedajo prav v osrčje gorovja, omogočajo preprostejši dostop pod gorske velikane.

Karavanke so dolga gorska veriga na meji med Slovenijo in Avstrijo, ki ponuja preprosto, a dolgo in trajno pohodniško možnost: vzdolž grebena si privoščimo večdnevno hojo z zahoda na vzhod ali obratno. Ker se Karavanke na vzhodu navezujejo na **Kamniško-Savinjske Alpe**, spodbujajo podaljšanje koraka še v to gorsko skupino, kjer se vrhovi vzpenjo nad 2500 metrov visoko. Južno stran zaznamuje privlačna ledeniška dolina Kamniške Bistrice, ki je najpomembnejše izhodišče za vzpone na Kamniško in Kokrško sedlo ter vrhove nad

Svetovni dan turizma

Letošnje geslo Svetovnega dneva turizma (SDT), ki ga vsako leto praznujemo **27. septembra**, se glasi »**Turizem bogati; turizem bogati posameznike, družine, skupnosti in celoten svet**«. Svetovna Turistična Organizacija (UNWTO) želi s tem preprostim, a jasnim sporočilom dvigniti zavest o pozitivnih vplivih turizma na vsakdanje življenje, kulturo in gospodarstvo. Če gospodarskim koristim, ki se kažejo v zaposlovanju milijonov ljudi po vsem svetu, tudi v najbolj nera-

zvitih predelih, do velikanskih investicij v nove infrastrukture, ki povezujejo oddaljene kraje z mesti, ter milijarde dolarjev, ki jih vlade zaslužijo z davki, dodamo še razvoj okolja ter ohranjanje naravne in kulturne dediščine krajev, lahko vidimo, da ima danes turizem v svetu velik pomen. In kar je najpomembnejše, turizem smo ljudje ... Ta nas bogati v medsebojnih odnosih v družini, med prijatelji, širi obzorja ter mir in sodelovanje med narodi, skratka – turizem gradi mostove!

TOURISM ENRICHES

Sergej Bulgakov

Celjska Mohorjeva družba

Sergej Bulgakov, ki velja za enega največjih ruskih mislecev in teologov, se je rodil leta 1871 v srednji Rusiji. Prehodil je razburkano pot: od tradicionalne ruske duhovnosti, močno vpete v naravo in tradicijo, do religiozne krize, ki se je začela v semenišču in trajala vse do tridesetega leta. Ko je zapustil semenišče in postopno tudi vero, se je posvetil študiju prava in še posebej socialnim temam. V treh letih ga je prevzel čar marksizma s svojimi skoraj religioznimi teorijami za rešitev družbenih in gospodarskih vprašanj. Na potovanju leta 1894 je ob lepoti kavkaških gora doživel srečanje z božjim. Njegova teološka zapuščina je velika, po njej je Zahod prvič na sistematičen način odkril mistično, kulturno in filozofsko obzorje sodobne ruske teologije. Njegov učenec Leon Zander pravi, da Bulgakov na začetku ni imel namena ustvariti teološkega sistema, ker je bil božji svet zanj skrivnost, ki ne more biti nikoli postavljena v »sistem«. Pri vseh svojih iskanjih je ostal v preprosti pripadnosti pravoslavju, svoje učenje je oblikoval okrog kristološke dogme in učlovečenja, prav tako pa je v luči učlovečenja videl zgodovino in usodo človeštva, ki se vedno bolj nagiba k Absolutnemu. Razvil je svoj nauk o bogočloveškosti, o pobožanju ustvarjenega sveta in kenozi Boga na raven minljivega človeka. Umrl je leta 1944. V zbirki *Religiozna misel* je izšlo njegovo delo *Tragedija filozofije*, ki ga je prevedel Borut Kraševc, spremno besedo pa je napisal Primož Krečič.

Jezik

Založba ZRC

V knjigi *Jezik med umetnostjo in znanostjo* so ponatisnjene slogovne razprave dr. Tomaža Sajovca, ki so bile objavljene v različnih strokovnih revijah in zbornikih, prvič pa sta objavljeni obsežnejši razpravi *Erjavec med znanostjo in umetnostjo* in *Jezik, umetnost in kvantna fizika*. Tematika razprav je široka: predstavljeno je jezikovno oblikovanje tako Trubarjevih in baročnih pridižnih besedil kot umetnostnih in neumetnostnih besedil, ki so nastala v 19., 20. in 21. stoletju. V drugem delu je posebna pozornost namenjena oblikovanju besedil na prvi pogled tako različnih zvrsti, kot sta umetnostna ter poljudnoznanstvena in znanstvena. Napeto in protislovno razmerje med obema zvrstema ostaja nerazumljivo le, dokler ga ne začnemo dojemati kot uresničitev in oblikovalca zahodnega novoveškega zgodovinskega razvoja, ki ga filozofsko usmerjata posebno, metafizično razumevanje resnice in stalno upiranje takemu redukcijonizmu.

1.

2.

3.

4.

Veneti v Troji

Založništvo Jutro

Obstoj jadranskih Venetov je zgodovinsko izpričan. Toda ali so res prišli iz Male Azije oziroma Anatolije, o čemer v svoji knjigi *Veneti v Troji* piše Lucijan Vuga, ki je v zadnjih letih postal vodilni venetolog v Sloveniji (aprila, pred izidom knjige, je nenadoma umrl ob reki Nadiži). Veneti so nedvomno Indoevropejci, torej naj bi ti Indoevropejci prišli iz Anatolije? Tam so bili Indoevropejci tudi Hetiti in druga ljudstva. Ali so Veneti prišli v Benečijo po naključju? Nobena obravnava Venetov ne more mimo dejstva, da je obstajal niz zgodovinskih ljudstev z imenom Veneti na daleč narazen ležečih koncih evrazijskega prostora. Podnaslov Vugove knjige je *So Homerjevi Veneti – Hetiti?* Snov je razdelil v sedem poglavij, ki se glasijo: *O čem pripoveduje Iliada in navedek o Paflagonskih Venetih v Troji, Ali vemo, kdo je bil v resnici Homer?, Paflagonija – anatolska dežela ob Črnem morju, Zagate o izvoru Indoevropejcev, Indoevropejci v Anatoliji, Skrivnostni Hetiti – od kod so prišli?, Povezave med Hetiti in paflagonskimi Veneti*. Veneti iz Paflagojie so prihiteli na pomoč Trojancem v vojni proti Grkom. Po porazu in grškem uničenju Troje naj bi preživeli Veneti pod vodstvom Antenorja zbežali na severni Jadran. Ali so indoevropski Veneti kakor Hetiti prišli v Anatolijo z Balkana? O tem piše Vuga.

Jutri

Mondena, Grosuplje

Pripovedništvo Nade Gaborovič obsega romane s tematiko vojne in družinskega življenja po vojni. Za njene pripovedi je značilen psihološki realizem, ki temelji na dokumentarnem snovnem gradivu, za zgodbe pa je značilna časovna in prostorska določenost in družbeno dogajalno ozadje, v katerem se srečujejo in razhajajo usode tipičnih sodobnikov. Založba Mondena iz Grosuplje je v zbirki *Izzivi* izdala njen najnovejši roman *Jutri* z ljubezensko tematiko.

Odštekonomija

Založba Vale Novak

Knjiga *Odštekonomija* je izšla poleti 2005 in postala uspešnica v Ameriki in drugod. V njej »nobeno vprašanje« ni preobičajno za Stevna D. Levitta, nabritega ekonomista, ki predava na čikaški univerzi. Soavtor Stephen J. Dubner, publicist iz New Yorka, ki piše za *The New York Times* in *New Yorker*, je Levittove drzne misli spravil v knjigo, ki se bere kot detektivka, le da smo v njej glavni junaki mi sami.

Prerok

Založba Mladinska knjiga

Po skoraj 30 letih uspešnega pohoda po slovenskih knjigarnah, v različnih ponatisih, tokrat dobivamo ilustrirano, lepo izdajo klasične knjige *Prerok* Khalila Gibrana, ki tako ne nagovarja samo duše, ampak tudi oči. Besedilo spada tako rekoč med klasike, kot sta Mali princ, *Jonatan Livingston Galeb* itd., in je eno izmed najbolj navajanih del po odlomkih. Sporočilo dela je preprosto: ljubezen, dobrota, sočutje, odpustanje in blagost so za srečno življenje prav tako potrebni, kot so za naše telo potrebne življenjske prvine kruh, voda, luč, zrak ... Kdor se jim odpove, prizadene sam sebi največjo škodo.

Kulturne poti

Založba Mladinska knjiga

Pod naslovom *Kulturne poti (Od Aljaža do Župančiča)* Marjan Rastresen prikazuje slovenske pešpoti, povezane s kulturnimi imeni, ki so primerne tako za srednje dobre hodce kot tudi za družine in otroke. Mednje sodijo na primer Cankarjeva, Kosovelova, Aškerčeva pot, pot Od Litije do Čateža itd. Opis posamezne poti je dopolnjen z datumom rednega letnega pohoda (če ga seveda prirejajo) in naslovom domače internetne strani. Kot je v navadi v tej zbirki, je vodniku priložen tudi zemljevid Slovenije z vrisanim shematskim potekom poti.

KNJIGA MESECA AVGUSTA

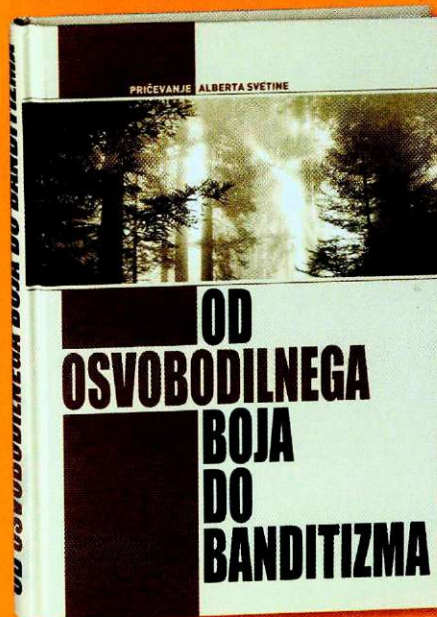
USPEŠNICA

Od osvobodilnega boja do banditizma

Avtor: Albert Svetina

Obseg: 367 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

Avtor knjige je bil med vojno prepričan komunist, ki je hitro napredoval, dokler v zadnjem letu vojne ni postal eden vodilnih oficirjev Ozne, udarne pesti partije. V knjigi opisuje svoj medvojni vzpon po partijski lestvici. Prvovrstni so opisi amoralnega obnašanja v Mačkovem štabu nad Črnomljem. Opisi dogajanja v Ljubljani v prvih dneh po koncu vojne so osupljivi, saj je bilo vse v znamenju ropanja in preganjanja političnih nasprotnikov. Pričevanje o odstranjevanju trupel iz Brezarjevega brezna je strašljivo. Od strani do strani sledimo nepopisni brutalnosti slovenskih komunistov, ki so bili zadržani lažnivci, roparji in morilci. Pretresljivi so opisi Svetinove povojne usode: beg na Madžarsko, aretacija, obsodba na montiranem procesu, večletni zapor, rehabilitacija, preživetje v sovjetskem taborišču.

Redna cena: 6.700,00 SIT/27,95 EUR

Pri nakupu knjige meseca avgusta
vam priznamo **30% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 4.690,00 SIT / 19,57 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **40% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 4.020,00 SIT / 16,78 EUR.

Akcijska ponudba velja do 31. avgusta 2006 oz. do razprodaje zaloga. Obvestilo potrošnikom. Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

 Naročam knjigo Od osvobodilnega boja do banditizma

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 23 00 661.**Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 23 00 666.***Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.*

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 31. 8. 2006

19.00 Kongresni trg: Bobnarska skupina Mofingo in branje afriške poezije

20.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije: Koncert opernih arij. Na sklepnem koncertu Festivala Ljubljana 2006 se bo Orkestru Slovenske filharmonije pod vodstvom Georgea Pehlivaniana pridružil izjemni glasbenik, baritonist Dmitri Hvorostovski, ki je prve nagrade prejel leta 1987 na državnem tekmovanju Glinka v nekdanji Sovjetski zvezi ter naslednje leto na pevskem tekmovanju v Toulousu.

21.00 Mestna hiša: Kvartet flaut Syrinx (Slovenija) – klasična glasba

PETEK, 1. 9. 2006

19.00 Dvorni trg: Or hašemeš (Hrvaška) – tradicionalni judovski plesi

20.30 Ljubljanski grad: Sečuanska opera (Kitajska). Sečuanska opera, katere sedež je v glavnem mestu te kitajske pokrajine Chengduju, je posebej znana po izvedbah tradicionalnih komedij in slovi po prefinjeni ter živahni igri. Njihove izvedbe zaznamujejo lokalne značilnosti in humor.

SOBOTA, 2. 9. 2006

20.00 Ljubljanski grad: Cortesia (Slovenija) – renesančna glasba in plesi. Prireditev poteka v okviru ljubljanskih srednjeveških dnevov.

NEDELJA, 3. 9. 2006

19.00 Ljubljanski grad: Compagnia del cervio blanco (Italija): Tristan in Izolda – srednjeveška in renesančna glasba

19.00 Dvorni trg: Klarisa M. Jovanovič & Dror Orgad – sefardske pesmi

20.00 Križanke: Slovenska popevka 2006

PONEDELJEK, 4. 9. 2006

11.00 Knjigarna Vale-Novak: Odsotnost judovske skupnosti v Sloveniji - okrogla miza

19.00 Dvorni trg: Sklepna prireditev Evropskega dneva judovske kulture z izpustitvijo balonov

SREDA, 6. 9. 2006

20.00 Dvorni trg: Plesna skupina Kazina: Urška in Povodni mož – glasbeno-plesna predstava. V glavnih vlogah: plesalca Ajda Smrekar (Urška) in Jakob Kapus (Povodni mož). Glasba: prof. Franc Avsenek. Glasbeno-plesna predstava Urška in Povodni mož je prirejena po motivih znane pesmi Franceta Prešerna, ki govori o lepi in prevzetni Urški, ki zavrača vse snubce, dokler na nekem plesu ne spozna mladeniča, ki ji je všeč. Mladenič je v resnici Povodni mož, ki živi v reki Ljubljani. Urška in Povodni mož pred očmi drugih plesalcev odplešeta v valove reke in izgineta za vedno.

Literati na Finskem

V sklopu dogodka Runokuu - The Poetry Moon so se prejšnji teden v Helsinkih predstavili slovenski literati. V finski prestolnici so potekali literarni večeri, pogovori in predstavitve z Barbaro Korun, Majo Vidmar, Stanko Chrobak Repar, Majo Novak, Evaldom Flisarjem, Primožem Reparjem in Iztokom Osojnikom. Projekt je nastal v sklopu programa ministrstva za kulturo Slovenije in se predstavlja v predsedujoči članici EU pod nazivom Reading Slovenia: Voices from the South v sodelovanju s KUD Apokalipsa, finsko družbo Living Poets Society in finsko založbo WSOY. Predstavitve slovenskih literatov v Mestni knjižnici Rikhardinkat in na sejmu Poetry market so vodili prevajalec iz slovenščine Kari Klemela, glavni urednik literarne

Evald Flisar

revije Parnasso Jarmo Papinnemi in direktorica helsinške Mestne knjižnice Sinikka Koskinen. Med gostovanjem so se slovenski literati sešli s finskimi udeleženci mednarodne literarne prevajalske delavnice Zlati čoln in se s finskimi uredniki pogovarjali o sodelovanju v okviru Apokaliptinega projekta Revija v Reviji (Culture 2000) ter o soorganizaciji literarnih dogodkov na Finskem in v Sloveniji. L. H.

Umetniki za Karitas

Sinji vrh

Na Sinjem vrhu nad Ajdovščino je od ponedeljka, 14., do petka, 18. avgusta, potekala 12. mednarodna likovna kolonija Umetniki za Karitas, ki se je udeležilo tudi sedem umetnikov iz Slovenije: Jože Bartolj, Simon Jugovic Fink, Biserka Komac, Janko Orač, Branko Šuster, Rafko Terpin, Valentina Verč in posebna gosta iz Avstrije: Helmut Kortan in Susanne Kortan Gimbel. Geslo kolonije so bile besede bl. M. Terezije: »Naredite iz vašega doma in vaše družine drugi Nazaret, kjer vlada jo ljubezen, mir, veselje in edinost, kajti ljubezen se začne doma«. Z izkupičkom prodanih del bo Škofijska Karitas Koper prek sklada Nazareška hišica pomagala mladim družinam pri reševanju stanovanjske stiske. Med kolonijo je Jože Bartolj, strokovni sodelavec

in udeleženec letošnje kolonije ter kulturni urednik na Radiu Ognjišče, vodil pogovor o umetnosti in dobroti. Vsi udeleženci kolonije so si bili edini, da je bolj kot različnost posameznih avtorjev prišel do izraza namen kolonije, to je dobrota in solidarnost. V petih dneh so avtorji ustvarili 31 likovnih del v vrednosti 3,5 milijona tolarjev. Ob dnevu odprtih vrat se je umetnikom pridružilo še 58 darovalcev umetniških del, ki so prinesli 81 likovnih del v vrednosti dva milijona tolarjev. Likovna dela bodo v ateljeju na Sinjem vrhu na ogled do sredine septembra. Izdaja kataloga in prva prodajna razstava bo na dvorcu Zemono pri Vipavi 25. novembra letos, potem pa je predvidenih še deset prodajnih razstav v krajih po Sloveniji in v zamejstvu. L. H.

 **RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Najdi.si

Najdi.si d.o.o. Ljubljana

Išči pametneje.

www.najdi.si

Ljubezen iz nabiralnika

Monika Maljevič

Osamljena zdravnica Kate se seli v Chicago in v nabiralniku hiše ob jezeru pusti sporočilo za prihodnjega najemnika.

To je v ljubezni prav tako razočarani Alex, ki si začne s pomočjo puščanja pisem v nabiralniku s Kate dopisovati, toda ljubezen, ki vzcveti med njima, se mora soočiti s skoraj nepremostljivo oviro časovnega razmika njunih življenj, ki jima onemogoča telesni stik. Ljubezen bosta v glavnih vlogah iskala Sandra Bullock in Keanu Reeves.

Dr. Kate Forster, igra jo Sandra Bullock, ima občutek, da je napočil čas za spremembo v življenju, zato zapusti predmestje v Illinoisu in se zaposli v živahni čičaški bolnišnici. Zelo nerada zapusti prelepo hišo, ki jo je imela v najemu – prostorno in lepo urejeno, z velikimi okni, ki gledajo na mirno jezero. Tu se je počutila kot doma.

Na poti v mesto Kate pusti sporočilo v poštnem nabiralniku za prihodnjega najemnika, v katerem ga prosi, da ji njeno pošto pošlje na novi naslov in da so bile nerazložljive narisane tace pri vhodnih vratih že tam, ko se je vselila ona.

Toda ko se vseli novi najemnik, je slika popolnoma drugačna. Alex Wyler, igra ga Keanu Reeves, nadarjeni, a razočarani arhitekt, ki dela na bližnjem gradbišču, najde hišo ob jezeru povsem zanemarjeno: prašno, umazano in preraslo s plevelom. In nikjer nobenih sledi tac.

Hiša ima zanj poseben pomen. V srečnejših časih jo je zgradil njegov odtujeni oče (Christopher Plummer), znan arhitekt, ki je zaradi svoje službe zastavljal družino. Alex zdaj tu čuti spokojnost, zato se odloči, da bo hiši vrnil nekdanji čar. Ne zmeni se za Katino sporočilo, dokler čez nekaj dni, med barvanjem pomola, ne opazi potepuškega psa, ki steče po še sveži barvi k hiši, kjer pusti odtise tac, kot je napisala Kate.

Ves zbežan ji napiše nazaj, da v tej hiši pred njim ni nihče živel,

The Lake House

Režija: Alejandro Agresti

Scenarij: David Auburn po predlogi Eun-Jeong Kima in Ji-na Yeo

Produkcija: Mary McLaglen, Erwin Stoff, Bruce Berman

Igrajo: Keanu Reeves, Sandra Bullock, Shohren Aghdashloo, Christopher Plummer, Ebon Moss-Bachrach, Willeke van Ammelrooy

Premiera: 31. 8. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

in ga zanima, kako je vedela za psa; medtem pa Kate, ki je hišo zapustila pred kratkim, misli, da se šali z njo, zato mu odgovori.

Po nekaj pismih ugotovita, da res živita dve leti narazen in da sta oba doživela razočaranje, zdaj pa poskušata na novo zaživeti. Ker sta tako nenavadno povezana, si z vsakim dnem več zaupata in razkrijeta – svoje skrivnosti, dvome in sanje, dokler se ne zaljubita.

Časovna razlika Romanca ob jezeru temelji na južnokorejskem filmu iz leta 2000 Il Mare, ki se prav tako loteva zanimive zamisli o komunikaciji skozi čas.

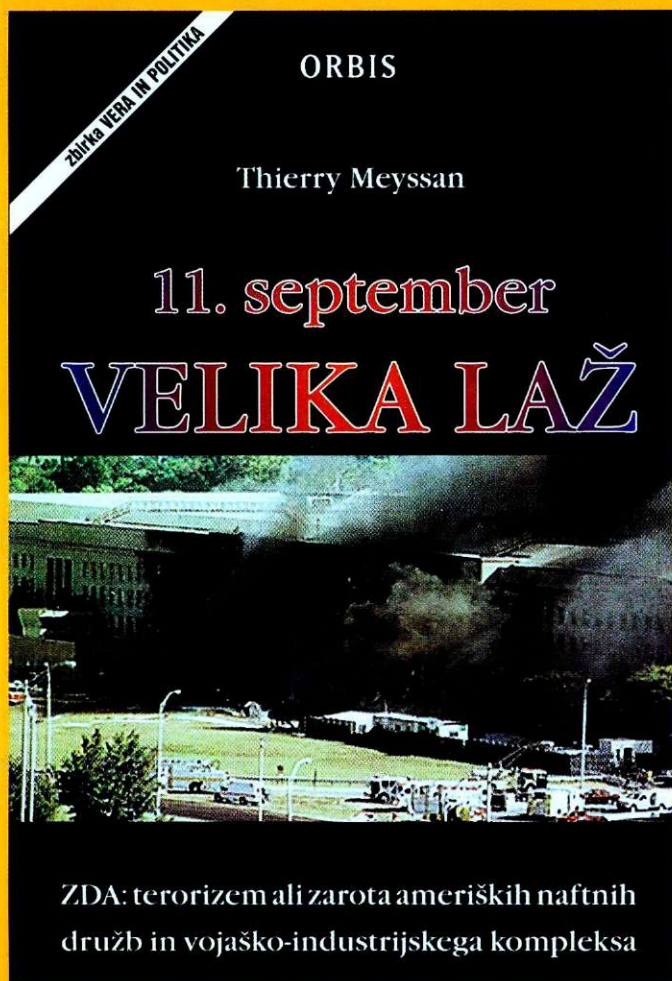
»Romanca ob jezeru je epska ljubezenska zgodba,« pravi San-

dra Bullock. »Gre za možnosti in nezmožnosti ter odločitve, ki jih sprejemamo na svoji poti iskanja pravega človeka. Začneš verjeti v nemogoče in v odnos, ki kljubuje še tako nenavnim oviram.« Pravo je Sandro pritegnilo k projektu, ker, kot pravi, tega še nismo videli.

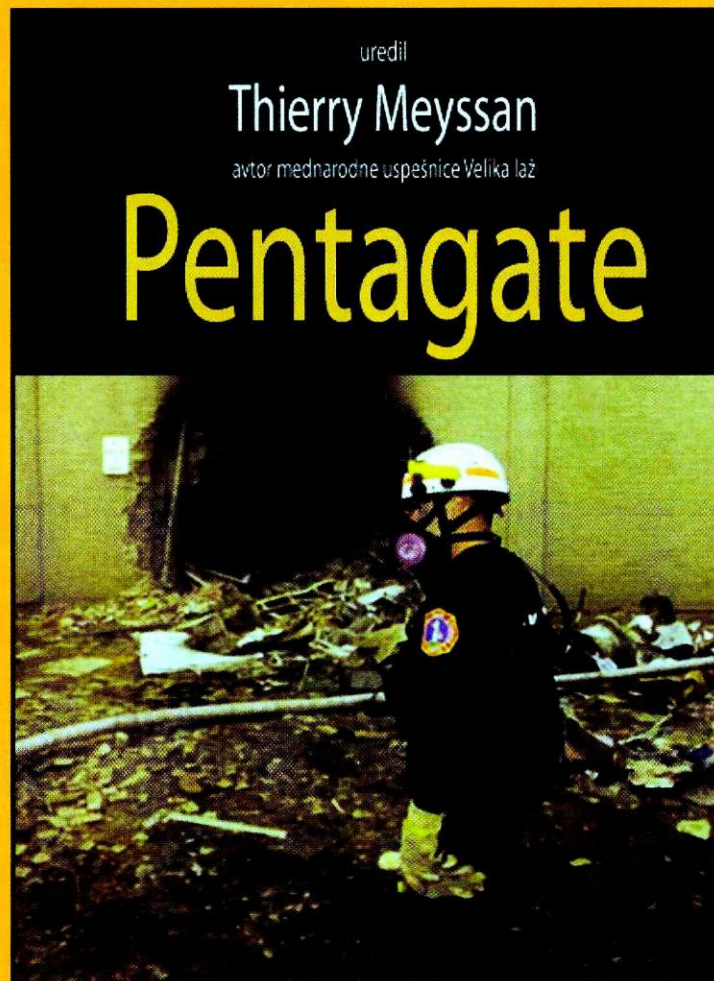
Keanu Reeves, ki igra ob Sandri Bullock prvič po njuni eksplozivni akciji Hitrost, je bil prav tako navdušen nad nenavadno zgodbo. »Njuna zveza je zelo izvirna in globoka. Ne igram junaka in ona ne igra uboge dame v težavah. Ne gre za človeka, ki bi iskala partnerja, ampak za to, da spoznata, da lahko skupaj ustvarita nekaj novega.« **D**

VELIKI KNJIŽNI USPEŠNICI, KI POSTAVLJATA POD VPRAŠAJ DOGODKE 11. SEPTEMBRA

V SREDO, 6. 9.

V SREDO, 13. 9.

OB NAKUPU VEČERA ZA SAMO 990 SIT

Naročniki Večera lahko knjige naročite na naslovu: ČZP Večer, 2504 Maribor. Naročila sprejemamo tudi po e-mailu knjiga@vecer.com in telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500. Naročeno vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo bo po položnicah za Večer. Zaloge so omejene.

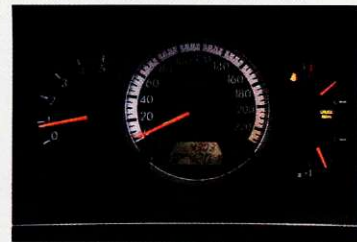
Tašči bo všeč

Boštjan Horvat, foto: BoH & MM, SAGA Institute

Mazda 5 CD110 TX

Kolikokrat se vam je že zgodilo, da ste prišli v zadrego, ko so vas prosili za prevoz, vi pa ste imeli samo pet sedežev? Naj najprej odpeljete na kosilo svojo družino in potem pridete po taščo? Naj jo posadite v taksi in pospremite njen besni pogled, ki kliče k maščevanju? Videti je, da so pri Mazdi imeli kopico takšnih in podobnih pripetljajev, zato so ustvarili serijo 5.

Nenavadna podoba Z nenavadno, vendar zelo všečno zunanjo podobo so pri Mazdi zadeli v

polno. To, da spominja na mitsubishi grandis in hondo stream, je samo prednost, vendar že par drsnih vrat, ki omogočajo lažje vstopanje, kaže na to, da je mazda 5 nekaj posebnega. Kombilizina je nastala na enaki osnovi kot mazda 3 in meri v dolžino natanko štiri metre in pol. Spredaj sta kolesi vpeti na McPhersonovo premo, zadnji kolesi pa sta obešeni na večprostorsko premo, ki zagotavlja udobno vožnjo pri premagovanju večjih neravnin in grbin.

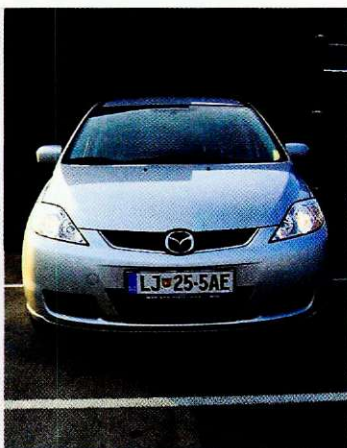
Zgled vsakomur Notranjost mazde 5 je lahko zgled prav vsa-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	MAZDA 5 CD110
vrsta motorja	turbodizelski, 4-valjni, vrstni, štiri ventili na valj
prostornina v ccm	1998
moč v kW (KM) pri vrt./min	81 (110) pri 3500
največji navor v Nm pri vrt./min	310 pri 2000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4505 x 1755 x 1665
medosna razdalja v mm	2750
prtljažnik v litrih	426/1566
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1540 (2225)
največja hitrost v km/h	179
pospešek 0-100 km/h v s	12,9
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,3/5,7/6,3
poraba na testu v l/100 km	8,8
cena vozila v SIT	5.621.405

kemu enoprostorcu v tem razredu. Merilniki, izdelava in ergonomija so resnično na visoki ravni. Sedenje za volanom je udobno in tudi pri daljših razdaljah prav nič utrujajoče. Manjka le naslon za

sovoznika. Merilniki so pregledni in tudi druga stikala na armaturni plošči so razporejena tako, da navodila ne spadajo med obvezno branje, preden začnete upravljati z vozilom. Motijo le stikala za samodejno klimatsko napravo, ki so neprijetno blizu vzratni prestavi, kar pomeni, da se pogosto dogaja, da nehote izklapljate temperaturno udobje v vozilu. Odlagalnih mest je toliko, da lahko hitro pozabite, kam ste kaj odložili, hkrati pa jih je v takšnem številu, da bo mazda 5 vaša omara na štirih kolesih. Oznaki TX so namenili ravno dovolj udobja, opreme in varnosti, da si ne boste kratili spanca z vsebino 'zakaj nisem takrat vzel še tega ali onega' – ima namreč vse, kar boste potrebovali, le predvajalnik zgoščenk bi lahko predvajal še format mp3. Da ima še tretjo vrsto sedežev, v tem razredu ni več nikakršna posebnost, pogosto se zdi že nuja. Ima pa zato mazda 5 edinstven in nadvse uporaben način spreminjanja od štirih do sedmih sedežev.

Prostor za izboljšave Dizelski motor s prostornino dveh litrov, ki deluje na osnovi skupnega voda in proizvede 110 konjskih moči, se v tem enoprostorcu iz-

kaže kot zelo soliden, vendar pa je testno povprečje 8,8 litra dizelskega goriva na sto prevoženih kilometrov precejšen odklon od pričakovanj. Šeststopenjski ročni menjalnik je vreden pohvale, saj je pretikanje preprosto in brez zatikanj, čeprav je v testni različici pri pospeševanju prihajalo do čudnih zvokov in treslajev pod ročico menjalnika, kar gotovo ne sodi med običajne dejavnike.

Vroč paket Gledano v celoti je mazda 5 ta čas eden najbolj vročih avtomobilov v razredu manjših enoprostorcev. Oblika, prostornost, udobje, vodljivost, motorne zmogljivosti so na zelo visoki ravni. Morda se zdi primernejša izbira bencinski motor s prostornino 1,8 litra, saj je veliko bolj umirjen, po zmogljivostih prekaša dizelski motor s 110 konji, poraba pa je skoraj enaka. S sedmimi sedeži mazda 5 poskrbi, da bo tudi tašča zadovoljna, saj se bo lahko peljala skupaj z družino. Vam pa še vedno ostane zadnja vrsta, kamor lahko posadite vsakogar, za katerega ne želite, da uživa v udobju kot potniki v sprednjih dveh vrstah. **D**

Novice

ŠKODA OCTAVIA SCOUT Pri Škodi bodo obogatili letošnje pariško salonsko dogajanje s predstavitvijo štirikolesno gnane 'off-road' izvedbe modela octavia z dodatnim imenom scout, ki je zasnovana na osnovi octavie combi 4x4. Do evropskih kupcev bo prišla v prvem četrtletju 2007. Češka skavtinja je v primerjavi z običajno karavansko izvedbo modela octavia nekoliko daljša (+10 mm), ker so zamenjali oba odbijača, in zaradi plastičnih obrob na karoseriji nekoliko širša (+15 mm) ter tudi nekoliko višja (+13 mm) na račun večje karoserijske odmaknjenosti od vozne podlage. V primerjavi z octavio combi 4x4 je pridobila 16 milimetrov prostora za lažje premagovanje ovir na terenu.

SEAT ALTEA XL Novi seat altea XL se ponaša z enakim športnim in inovativnim značajem, kot ga je mogoče zaslediti že pri manjši različici altee. Namenjena je predvsem družinam, saj ponuja prostorno notranjost in veliko prtljažnega prostora, hkrati pa zagotavlja visoko stopnjo varnosti. Altea XL je 18,7 cm daljša od osnovnega modela, kar se kaže v visoki stopnji udobja in večjem prtljažnem prostoru. 409 litrov prtljažnega prostora modela altea se pri altee XL zato povečalo na 532 litrov. Prostornina prtljažnega prostora pa se v primeru, da so zadnji sedeži še za 14 cm pomaknjeni naprej, poveča kar na 635 litrov. Za alteo XL bodo na voljo: dva bencinska motorja – 1,6 z močjo 75 kW (102 KM) in 2,0 FSI s 110 kW (150 KM) ter trije dizelski motorji – 1,9 TDI z močjo 77 kW (105 KM), 2,0 TDI s 103 kW (140 KM) in 2,0 TDI s 125 kW (170 KM).

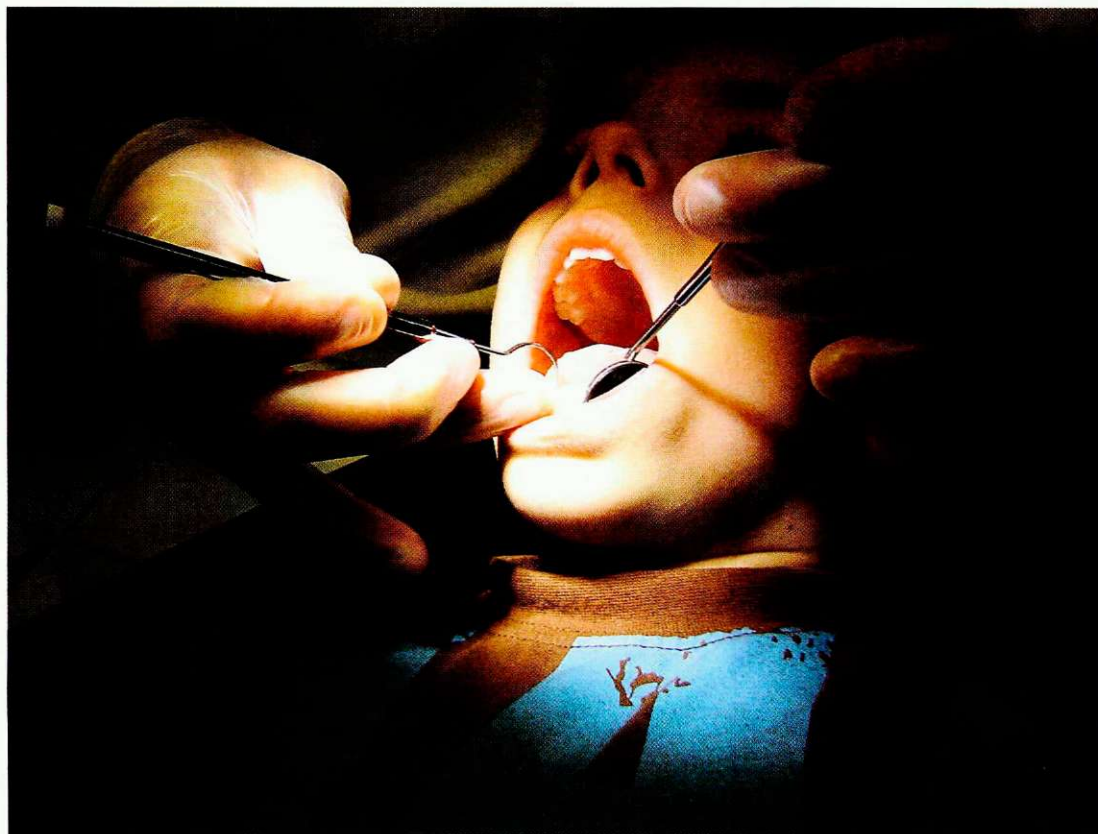
KIA PICANTO & RIO CRDI VGT V skladu s trendi in Kiinimi obljubami se tudi v druge (majhne) avtomobile v domači ponudbi selijo sodobni dizelski motorji. Gre za sveže izdelke, takšne, ki v vseh primerih sledijo najsodobnejšim tehnologijam konkurence in so v nekaterih celo pred njimi. Obakrat gre za turbodizla s tehnologijo vbrizga goriva prek skupnega voda (CRDi) ter z lopaticami turbine s spremenljivo geometrijo (VGT), le da je v picantu nameščen trivaljničnik, v rio pa agregat s štirimi valji. Po majhnih mestnih avtomobilih z dizelskimi motorji je navadno bolj malo povpraševanja. Verjetno bo podobno tudi pri picantu z novim 1,1-litrskim motorjem CRDi, ki pa se postavlja z enim najboljših razmerij v svojem velikostnem razredu med močjo, prožnostjo in nizko porabo goriva.

Radio Krka
106.6 MHz

Usta so ogledalo zdravega človeka

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Pravijo, da so oči ogledalo duše. Kitajci pa pravijo, da so usta ogledalo človeškega organizma. In v resnici drži, da je treba, če želimo pri otroku ali pri sebi preprečiti kakšno resno obolenje, redno preverjati, kaj se dogaja v ustih.

Obiski pri zobozdravniku naj ne bodo vir strahu.

Zobje pomembno sodelujejo pri prebavljanju hrane, saj jo zdrobijo in zmeljejo. Človeški zobje so organ, ki ponavadi ne vzdrži do konca življenja, zato jih je treba skrbno negovati. Najbolj razširjena težava pri zobeh je zobna gniloba, ki se razvije, potem ko iz raznih vzrokov nastanejo razpoke v zobni sklenini. Skoznje do zobovine prodrejo bakterije in jo začno razkrajati. Bolečino začutimo, šele ko se gniloba razširi do zobne pulpe. Prav zato je najbolje, da se odpravimo k zobozdravniku, takoj ko odkrijemo, da na kakšnem zobu nastaja luknjica. Zalivka bo preprečila nadaljnje propadanje zoba. Zdravljenje zobne gnilobe je zelo pomembno, saj sicer lah-

ko nastanejo še mnoge druge, resnejše težave. Zaradi gnilobe se na konici zobne korenine oblikuje gnojni mešiček, granulom, odkoder v kri pridejo bakterije in povzročijo vnetja drugih organov, na primer ledvic, sklepov in srčne mreže. Nezdravljen karies včasih povzroča hude glavobole, čeprav sam zob še ne boli. Če z obiskom pri zobozdravniku čakamo predolgo, je zob treba izdreti, s čimer se zmanjša sposobnost primerne žvečenja hrane. Z rednim čiščenjem zob lahko preprečimo ali vsaj zmanjšamo tudi nastanek zobnega kamna. Zobni kamen nastane iz zobnih oblog in prodira v dlesen ter odtriva zobe, da se ti lahko začnejo majati. Če pa zobni kamen kljub

vsemu nastaja, ga je treba redno odstranjevati v zobni ambulanti.

Krvaveče dlesni Ob krvavečih dlesnih navadno najprej pomislimo, da smo si zobe preveč drgnili z zobno ščetko, toda krvaveče dlesni največkrat pomenijo za-

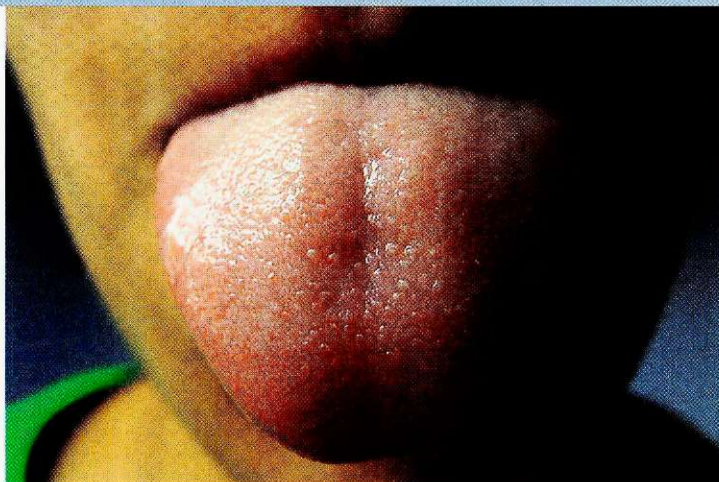
Čistite si zobe in jezik.

četek vnetnega procesa. Dlesni so namreč pretkane s številnimi drobnimi kapilarami, po krvi pa potujejo tako koristne kot škodljive snovi, zato se pri obolenjih dlesni tveganje za razvoj črevesnih in želodčnih bolezni, boleznih srca in ožilja poveča za dvakrat. Prav zato v tem primeru ni priporočljivo odlašati z obiskom pri zobozdravniku. Krvavenje iz dlesni lahko tudi pomeni, da gre za sladkorno bolezen, zato je dobro preveriti tudi to možnost.

Slab ustni zadah Včasih se lahko pojavi tudi neprijetnost: slab zadah iz ust. Če redno čiščenje zob in pitje dovolj tekočine ne odpravita te težave, je posvet z zobozdravnikom obvezen, saj imamo lahko karies, ki ga sami ne opazimo. Za slab vonj iz ust so lahko krive tudi težave z želodcem in s prebavo. Če imamo po službeni dolžnosti veliko monologov, preveč dihamo skozi usta ali pri jemanju nekaterih zdravil, se lahko sluznica v ustih preveč izsuši. Posledica so suha usta, kar odpravimo tako, da pijemo vodo z limono. Slednja spodbuja izločanje sline. Zadeva postane resnejša, če so vzroki za suha usta različne avitaminoze pa tudi povečano delovanje ščitnice. Suha usta imamo lahko tudi zaradi težav s centralnim živčnim sistemom. V ustih pa se poleg teh lahko pojavijo še druge težave. Takšna je na primer zadebeljena in pordela ustna sluznica. To je lahko posledica alergične reakcije, če pa simptom traja več kot tri dni in sluznica v ustih boli in se še bolj debeli, gre za kopičenje gnoja v tkivu, ki ga je ponavadi treba odstraniti operativno. Če se zadebeli sluznica na čeljusti in se pojavi manjši mehurček pod zobom, gre ponavadi za infekcijo

zoba in obisk pri zobozdravniku je obvezen. Pri otrocih se lahko, a redko pojavi krvavitev iz sluznice na licih, ki jo spremlja povišana temperatura. Ponavadi je to prvi znak za škrlatinko. Krvavitev iz sluznice lic pa se lahko pojavi tudi zaradi pomanjkanja vitamina C. Če po dveh do treh mesecih jemanja vitaminskih dodatkov ne preneha, gre morda za kaj drugega in posvet pri zdravniku ni odveč.

Grenka usta in bel jezik Ta neprijetnost je včasih posledica jemanja antibiotikov in po prenehanju zdravljenja z njimi navadno izgine sama od sebe. Toda če ni tako in grenka usta spremlja še bolečina v desnem boku, gre moda za žolčne kamne. Grenka usta so poleg tega včasih tudi eden od simptomov gastritisa ali motenj v delovanju prebavil, želodca in dvanajstnika. V vsakem primeru lahko pravi vzrok za grenka usta ugotovi samo zdravnik specialist. Da gre morda za gastritis in da morate k zdravniku, pove tudi bela obloga na jeziku, kovinski okus v ustih in suh jezik. Poveča-

Jezik je kakor preproga.

na bela obloga na jeziku pomeni lahko tudi kandidazo, preveliko razmnožitev sicer vedno navzočih glivic v telesu. Do tega lahko pride pri padcu odpornosti ali zdravljenju z antibiotiki.

Recite a-a-a V vsaki otroški knjigi, kjer teče beseda o zdravniku, se ponavadi pojavi prizor, ko mora pacient pokazati zdravniku jezik. V resnici drži, da se znaki za marsikatero bolezen pojavijo tudi na jeziku. Rumena obloga

na jeziku lahko pomeni najmanj dehidracijo, če ne izgine v petih dneh, pa lahko pomeni bolezen jeter, predvsem hepatitisa, boleznj pankreasa in žolčnika. Pri motnem delovanju jeter, pankreasa in žolčnika se namreč v krvi poveča koncentracija rumenega pigmenta. Rjavkasta obloga na jeziku pogosto spremlja zastrupitev s hrano, lahko pa, če ne izgine v nekaj dneh, pomeni tudi obolenje črevesja, motnje v peristaltiki ali spremembe v črevesni flori. Na jeziku se

včasih pojavijo bele pike ali rdeči madeži, obkroženi z belim obročkom. Ponavadi je to znak za blažje vnetje jezika pri hitri izgubi ali pridobitvi telesne teže ali pa gre za alergijo na kakšno jed, ki smo jo pred kratkim zaužili. Pomanjkanje vitaminov iz skupine B, PP ali pomanjkanje železa se na jeziku kaže kot gladkost. Gladkost in roza barva jezika kaže tudi na slabokrvnost, kronično obolenje ledvic in diarejo.

Preproga v ustih Naš jezik je podoben plišasti preprogi in je najbolj privlačno mesto za razmnoževanje in življenje škodljivih mikroorganizmov. Prav umazan jezik je lahko vzrok resnih težav z zdravjem. Zato potem, ko ste očistili zobe, ne pozabite očistiti tudi jezika. Za to so na voljo različna sredstva, vendar je dovolj, da si jezik očistimo kar z vlažno zobno ščetko, ki pa mora biti dovolj mehka. Svež dah bo po tem postopku zagotovljen, poleg tega pa bo čist jezik natančneje zaznaval okus in celo navadna hrana se vam bo zdelala okusnejša kot navadno. **D**

**RADIO
CENTER**
102.4, 103.7 MHz

**102.4
103.7**

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Selektorji Italije Carlo Recalcati, Kitajske Jonas Kazlauskas in Turčije Bogdan Tanjević: »Premagali smo močnejšo reprezentanco!«

Ubile so nas trojke

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Bila je zgodovinska priložnost, a je naši košarkarji niso v popolnosti izkoristili. Le kako je mogoče, da so nas znova ubili prav meti za tri točke?

Selektor Pipan je še ves pregret po porazu s Turki dejal: »To je bila priložnost generacije. Nikoli ne bomo več vsi skupaj.« Daljni azijski vzhod je znova razkril skelečo slovensko rano – kolektiv, ki mu ne uspe potrditi vseh svojih zmoglosti. Tudi Zahoviču in Katancu tam pred štirimi leti ni uspelo dokončati pravljice.

Pet turških tric Aleš Pipan meni, da je košarkarsko reprezentanco do zadoščenja (do tistega koraka, ki je nogometasem umanjkal) ločilo le dve minuti in 26 sekund. Do takrat so namreč Slovenci po bravurozni predstavi v drugem polčasu prišli do petih točk naskoka. Bonus štirih osebnih napak je bil še neizkoriščen. Slovenci so namreč v osmih minutah zadnje četrtine storili le en prekršek, Beno Udrih pa je za nameček igral vrhunsko. Ekipa, ki bi vedela, kaj hoče – to je vstop med nesmrtni, nikakor ne bi do-

pustila turške »paljbe«, petih nerezonskih metov za tri točke. Najprej je zadel 22-letni Engin Atsür (lani je igral za ameriško univerzitetno moštvo NC State), potem je v istem slogu nadaljeval prekaljeni Serkan Erdogan (TAU Cermaica), usodo naših pa je zapečatil »pivovar iz Efesa« Kaya Peker, krilni center, ki se za mete »daleč stran od koša« le redkokdaj odloča.

Nesrečne zadnje sekunde Poka!!! Naši ob neizkoriščenem bonusu niso imeli prav nobene možnosti, kaj šele odgovora. Že pred koncem so namreč zgrešili kar 14 prostih metov (Turki samo tri). Roke so se jim vidno tresle. V ključnih trenutkih jim je znova zmanjkalo drznosti in prepotence. Hierarhija v moštvu očitno ni bila do potankosti vzpostavljena. Pipanove rotacije igralcev so bile prej stvar prijateljskih odnosov kot najidealnejše igre. Primož Bre-

zec bi moral igrati več! Žal se je naša igra vselej prilagajala nasprotniku in ne obratno. Nihanje je bilo preveč. Zgodnja vodstva so bila dvorezna. Obramba ni bila na najvišji ravni. Igralci na igrišču očitno le niso tako vsemogočni, da bi lahko sami obvladovali najusodnejše trenutke. Žal nimamo takšnih, ki bi uživali, ko jim teče voda v grlo. Nesrečni pretekli dogodki z evropskih prvenstev, ko so nam jo v dobesedno zadnji sekundi zagodli Iz-

Aleš Pipan, selektor Slovenije

raelci Gur Shelef, Doron Shefer in Tal Burstein, so očitno še vedno zakoreninjeni v podzavesti naše članske reprezentance. Tudi tokrat smo v zadnjem trenutku dopustili 207 cm visokemu centru italijanske reprezentance Luci Garriju, da je brezskrbno zadel trojko. Proti Kitajski je bilo še huje: neznan Shipeng Wang je namreč zadel prav ob zvoku sirene. Naši se zadnjih sekund bojijo kot hudič križa. Nekateri igralci so v izjavah dali vedeti, da si želijo, da bi se tekma v njihovo korist odločila že pred zadnjimi sekundami. Slovenci smo se tudi v svoji celotni zgodovini ves čas branili ali prilagajali, napadali le redkokdaj.

Kdo je kriv? Igralci ali trener? Ali se strokovni štab zaveda, s kakšnimi igralci ima opravka? Ali jih precenjuje ali podcenjuje? Vse težje je poslušati izjave nasprotnikovih selektorjev, potem ko njihove ekipe »presenetljivo« uženejo našo.

Carlo Recalcati, selektor Italije: »Pričakovali smo težko tekmo. Nasproti nam je stala ena najboljših

ekip v Evropi. To je velika zmaga za nas.« Jonas Kazlauskas, selektor Kitajske: »Presrečen sem. Premagali smo odlično ekipo in se uvrstili v nadaljnje tekmovanje. To je velika zmaga za kitajsko košarko.« Bogdan Tanjevič, selektor Turčije: »Po pravici povedano ima Slovenija boljšo reprezentanco od naše. Zadovoljen sem, da smo premagali boljšo ekipo. Žal mi je Slovenije, saj poznam igralce in trenerja.«

Takšne izjave zarežejo prav do kosti. Ko ti nekdo iz nasprotnega tabora da vedeti, da si pravzaprav sposobnejši. Selektor Pipan pa je raje po »Kranjčarjevo« nemudoma našel opravičilo v tem, da pač nimamo igralcev, ki bi igrali v svojih klubih v tistih trenutkih, ko se tekme odločajo. Imamo pa zato jako Lakoviča, odličnega plejmejkerja, ki ga je letos za precejšen denar kupil gigant iz Barcelone prav zaradi takšnih trenutkov, a je moral v zadnjih odločilnih trenutkih proti Turkom zaradi trenerjevih taktičnih domislic sedeti na klopi za rezervne igralce.

Jaka Lakovič je bil po turški »paljbi« razumljivo izjemno razočaran: »Vsako dodatno besedičenje je zdaj sicer zaman. Vendar, da si kot ekipa vrhunskih posameznikov dovolimo prejeti pet trojk v zadnjih dveh

Jaka Lakovič:
»Koncentracija je vedno ključ do uspeha! Če je cela ekipa skoncentrirana, je tudi napak manj.«

minutah ob petih točkah prednosti, pa še z neizkoriščenim bonusom ... Kaj takega si dovolijo le še srednješolske ekipe!« Iz Jake je vrelo; dvomesečni napori so šli namreč v nič.

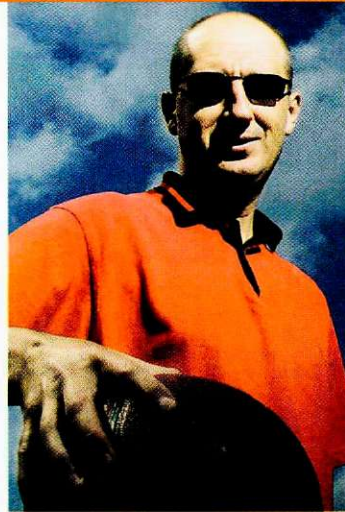
Grenke čestitke KZS in strokovni štab sta v nasprotju z igralci dobila svojo bitko. Kot noji, ki vtikajo glavo v pesek, so hiteli upravičevati izpolnjeni cilj – uvrstitev med najboljših 16 reprezentanc na svetu ob dveh zmagah in štirih porazih. Premagali smo Senegal in Portoriko. »Ta reprezentanca je v preteklih letih naredila ogromno dobrega. Prvič smo prebrodili mejo kritičnega osmega mesta na evropskih prvenstvih, osvojili celo šesto mesto, in

se prvič v zgodovini uvrstili na svetovno prvenstvo. Mnogi nam očitajo, da nismo dobili nobene odločilne tekme, a naj vas spomnim, da smo v Beogradu premagali Hrvaško in zato smo zdaj tukaj. To je bila ključna in težka tekma!« je dejal Aleš Pipan. Čestitamo! Treba pa je vendarle spomniti na desetisočglavo množico slovenskih navijačev, ki so lani v Beogradu dobesedno nagnali slovensko reprezentanco k zgodovinski uvrstitvi na SP in na obglavljeno Hrvaško, ki ji dan po tem, ko so jo na tekmi Španijo okradli, brez poškodovanih Planiniča in Kasuna ni uspelo niti sestaviti kaj šele bojevati.

Medijski mrk Kljub vsemu bo Aleš Pipan za vselej z zlatimi črkami zapisan v zgodovino slovenske košarke. Tudi trenutne zdrahe bodo šle kmalu v pozabo. Bržkone celo enodnevni »medijski mrk«, po katerem je KZS na vislice obesila odličnega radijskega komentatorja Francija Pavšerja ml., ki je brez dlake na jeziku kot eden redkih izrekel tisto, kar je na Japonskem zaznal. In to nikakor ni bilo prešerno in idilično ozračje, ki ga je KZSvsak dan trosila medijem. Po dvomesečni ločitvi od društva in stalnih napetostih, ki so jih narekovala visoko postavljene ambicije, kakšne idile sploh ni bilo pričakovati. Tudi ustvarjalna napetost je lahko ključni element na poti k uspehu.

Pričakovali pa bi realno obveščanje s strani KZS, ne pa medijske vojne (za prikritje lastnih napak?) in izobčenja enega tistih, ki je do sedaj o vseh (ne)uspehih poročal skrajno pozitivno.

Primož Brezec po porazu z ZDA: »Nismo bili na nivoju! Kaže pa, da tudi nekdo drug ni bil na nivoju! Za vsa vprašanja o taktiki pa vprašajte kar trenerja. Jaz igram minuto, dve in dam ne glede na to vselej vse od sebe.« Franci Pavšer ml. po porazu s Kitajsko: »Naši poraza niso sprejeli viteško in niso dali nobenih izjav. Na tekmi Italija-Portoriko je nohte grizel le Lakovič, ki pa je po zaključku takoj švignil iz dvorane. V naši reprezentaciji se očitno marsikaj kuha ...« **D**

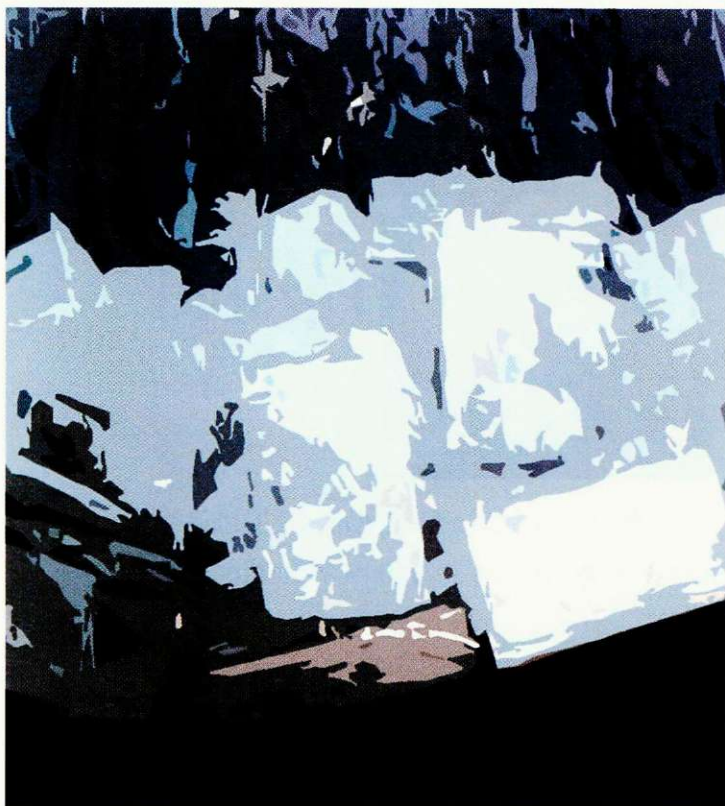
Pozabiti čustva

Esad Babačić

Kolikokrat sem se že odločil, da se ne bom več vznemirjal, kadar bo igrala naša košarkarska reprezentanca.

Pa se pred televizorjem vedno znova znajdem v pravem navijaškem deliriju, ki se konča šele po zadnjem sodnikovem žvižgu. Ko bi se vsaj končal prej, a kaj ko pri naših nikoli ne veš. Tudi kadar so v prednosti, ne moreš ostati povsem miren, saj veš, da bo vzponu sledil neizbežen padec. In res pridejo kmalu napake, ki bi jih težko pripisal igralcem s takšnim statusom, kot ga imajo naši zvezdniki. Kot nalašč se začnejo nekaterim tresti roke v odločilnih trenutkih. Obrazi na klopi postanejo nekako žalobno pomirjeni z usodo, ko uvidijo, da se še enkrat dogaja tisto, česar so se bali že pred tekmo. Tisti, ki so kdaj igrali kakšno resno tekmo, vedo, kako je, kadar »premagáš samega sebe«. Tako je bilo tudi proti Turkom, ki so se z lahkoto vrnili na srečanje in dobili končnico, čeprav so bili nekaj minut pred koncem sploh prvič na tekmi v izgubljenem položaju. Selektor turške reprezentance je po tekmi dejal, da je v takšnih trenutkih vse v božjih rokah, in tako pomagal svojemu kolegu na slovenski klopi, ki je verjetno naredil, kar je bilo v njegovih močeh. Kljub temu se nisem mogel znebiti vtisa, da je bilo na naši klopi premalo pozitivne energije, s katero se božje smernice včasih obrnejo v pravo smer. Kot da je manjkala tista zdrava pozitivna »norost«, s katero se v takšnih trenutkih rešujejo tekme. Res nočem kriviti nikogar, toda nekako se mi zdi, da bi bilo lahko vse drugače.

Ko takole gledam nazaj na prvenstvo, ki se je za nas žal končalo, se ukvarjam predvsem z mislijo, koliko so naše želje in pričakovanja v skladu s tistim, česar so naši zmožni. Morda je težava res v tem, da nekateri pač ne znamo razumsko gledati na zadeve. In kaj pravi razum? Da so naši pač premajhni, da bi šli lahko vstric z velesilami, kakršne so Turčija, Argentina, Grčija, Litva, ZDA ... Zato nima smisla tako noreti, ko izgublamo tekme, v katerih smo bili boljši. Kot razumnika me torej ne sme zmotiti, ko preberem izjavo Bogdana Tanjeviča, v kateri pravi, da so Turki premagali boljšega nasprotnika. Vljudnostna fraza pač, brez podlage. Veseliti se moram, ker bo ista košarkarska zveza še naprej skrbela za tako izjemno moštvo, ki še ni reklo zadnje besede. Prav tako moram upati, da me ne bodo slišali funkcionarji, ki skrbijo za to, da se zavije v molk vse, kar je mimo razuma. Morda pa je čas, da neham verjeti v to, da se lahko moja navijaška strast prenese na tiste, za katere navijam.

Rezervno kolo je skrivalo 45 kilogramov heroina, vrednega tri milijone evrov.

Mladoletniki začenejo trgovati z ekstazijem in marihuano, kako pa končajo?

Stari heroin, mladi ekstazi

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Na mejnem prehodu so zasegli 45 kilogramov heroina. V Ljubljani je komaj polnoletni fant poskušal prodati večjo količino ekstazija. Ga bo spametovalo ali ga bodo čez nekaj let prijeli na kakšnem mejnem prehodu s kilogrami heroina?

Na mejnem prehodu Vrtojba se je vsaj začasno končala poslovna dejavnost dveh možakarjev, ki se ukvarjata s trgovino z mamili. Imela sta malce smole, saj je na omenjenem mejnem prehodu prav v času, ko sta se približala, potekala akcija mobilne enote carinikov iz referata za zatiranje tihotapstva. Voznik, 54-letnik, in njegov sopotnik, ki je sedemnajst pomladi mlajši, oba pa sta državljana Srbije, sta zbudila pozornost carinikov, ker je bil njun tovornjak prazen. Možakarja sta trdila, da nimata nič in vse skupaj se je zdelo carinikom sumljivo. Zavihali so rokave, na pomoč pa jim je prišla tudi belgijska ovčarka za odkrivanje mamil. Kaj kmalu je psica usmerila svojo pozornost na rezervno kolo tovornjaka. V rokah carinika se je zasvetil nož in v razrezani pnevmatiki so se

pokazali rjavi zavojčki. Enega so odprli in že prvi test je pokazal, da gre za heroin. Zaplenili so okoli 45 kilogramov bele smrti, ki bi na evropskem trgu menda vrgla okoli tri milijone evrov.

Zaseženo mamilo se je tako preselilo v policijsko skladišče, čez čas pa ga bodo uničili. Tihotapca sta se znašla za rešetkami pripora, kmalu pa se bosta zagovarjala na sodišču. Zablemba mamila na Vrtojbi je letošnji največji ulov slovenskih carinikov.

Mladec s tabletkami Ljubljanski zaseg tablet ekstatizija se niti od daleč ne more primerjati z zasegom heroina na Vrtojbi. A vendarle, pomembno v ljubljanskem primeru je to, da so možje postave stopili na prste prekupčevalskemu parčku, ki se je očitno podal na kriva pota, še preden se je dobro izkopal iz plenic. Polici-

sti so med rednim nadzorom za Bežigradom opazili trojico mladih, ki je očitno imela med seboj nekakšen biznis. Iz rok v roke so švigale vrečke, zato so jih policisti ustavili in malce pretipali. Izkazalo se je, da je bil osemnajstletni mladenič prava mala lekarna, kajti s seboj je tovoril kakšnih dvesto tablet ekstatizija in še dve vrečki posušenih zelišč, bolj znanih kot marihuana. Lekarniška primerjava je bila še natančnejša, kajti njegova mladoletna kolegica je pri sebi tovorila elektronsko tehtnico. Izka-

Izvohal je belo smrt.

zalo se je, da je parček malo pred tem tretjemu, dvaindvajsetletnemu fantu, izročil ekstazi. Tehtnico in mamilo so zasegli, trojico prijeli in pridobili dovoljenje za hišno preiskavo. Pri dekletu niso našli nič kaznivega, pri dvaindvajsetletniku pa nekaj malega marihuane. Več so izbezali na domu osemnajstletnika. Doma je hranil še kakšnih dvesto tablet ekstatizija, nekaj manjših zavitkov z marihuano in s heroinom, zasegli pa so mu tudi devet mobilnikov in več deset tisoč tolarjev, za katere menijo, da izvirajo iz kaznivih dejanj. Osemnajstletniku je preiskovalni sodnik odredil hišni pripor, druga dva pa so za sedaj izpustili. Upamo, da jih bo to spametovalo, a glede na prakso milih kazni, ki so jih deležni mali prekupčevalci, se bodo najverjetneje z možmi postave srečali še kdaj. ■

Spet gasilec piroman

Po velenjskem gasilcu piromanu so pred dnevi ujeli podobnega tiča tudi v Bohinju.

V treh dneh je požgal kar pet objektov. Zgledi očitno vlečejo tudi v slabem. Pred dnevi so policisti razkrinkali piromana, ki je več mesecev v okolici Velenja podtikal požare in dodatno obremenjeval gasilce, svoje kolege, saj je bil tudi sam prostovoljni gasilec. Očitno je po zgledu Velenja odšel na piromanski pohod še en prostovoljni gasilec, star 23 let, le lokacija je bila druga. Požigal je namreč v okolici Bohinja, njegovo delovanje pa je bilo tudi precej krajše, trajalo je le tri dni.

Bohinjec, menda že od mladih nog član prostovoljnih gasilcev, je najprej 21. avgusta zažgal senik, naslednje popoldne še enega, sredi noči pa kozolec in pripadajočo lopo. V popoldnevu je spet nato zagorel senik in končno 24. avgusta še brunarica, potem pa so

piromana prijeli. Začel je namreč puščati sledi in hitro sledeči si požari so pripeljali do tega, da je postal sumljiv. Že zgodaj so namreč preiskovalci odkrili, da je požare podtaknil »človek od foha«, se pravi nekdo, ki se na ogenj dobro spozna. In kdo bi se, če ne gasilec. Poleg tega je požigalec pustil za seboj nekaj materialnih dokazov, zanimivo pa je, da je zažgal objekte, ki so bili za gasilce in njihova vozila lahko dostopni. Kaj kmalu je postalo jasno, da je požigalec tudi sam gasilec.

Piroman se bo v kratkem zagovarjal pred sodiščem, globoko pa bo moral seči tudi v žep, saj je škoda kar precejšnja. Bila bi lahko še celo večja, saj sumijo, da je podtaknil požar še na dveh lesenih objektih, a na srečo je ogenj ugasnil, še preden se je prav razvil. B. S.

Popočitniška klasika

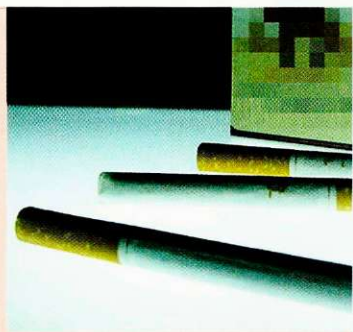
Kot vsako leto se kar nekaj občanov po vrnitvi s počitnic znajde pred okradenim stanovanjem.

Ni jih malo, ki so konec počitniške sezone doživeli kot pravo olajšanje. Vreme, kakršno imamo v zadnjem mesecu, je bilo precejšnja muka za oddiha željne in marsikdo je razočaran skrajšal svoj zasluženi dopust. Tudi kilometrska čakanja v kolonah jeklenih konjičkov pred cestninskimi postajami so marsikoga utrdila v prepričanju, da je bil letošnji dopust precej ušiv. A marsikoga je glavna neprijetnost šele čakala.

Vsako leto namreč vlomilci, medtem ko si pošteni občani poskušajo neke na morju nabrati novih moči za nove delovne zmage, delajo nadure in pridno praznično stanovanja, hiše, delavnice, poslovne prostore. Nevarnost, da jih pri tem zasačijo, je seveda ustrezno manjša, poleg tega pa imajo tudi dovolj časa, da se ukradenega blaga

znebijo. Še več, ker je časa več kot dovolj, ga prekupčevalcem ni treba prodati prav za vsako ceno in tako lopovi iztržijo še kak tolar več.

Občani pa zdaj pospešeno prijavljajo vlome in izginule predmete. Klasika je zlatnina in bela tehnika, zlasti računalniki vseh vrst, televizorji, glasbeni stolpi, tudi kak pozabljen bankovec se je preselil v žep lopovov. Tudi če bodo vlomilce odkrili, od tega okradeni lastniki ne bodo imeli prav veliko. Večino blaga so zmikavti že zdavnaj pretopili v gotovino in jo pogнали po grlu, po žilah ali kako drugače. Glede na to, da so lopovi brezposelni in brez premoženja, škode od njih ne bodo mogli izterjati. Občanom tako ne preostane drugega, kot da se zagrižejo v delo in poskušajo v potu svojega obraza nadomestiti ukradeni. B. S.

BOGAT PLEN Na končni avtobusni postaji ljubljanske šestice v Črnučah je imel starejši gospod v dopoldanskih urah manjše težave. Glede svojih čistiljivih 84 let seveda ni več tako prožen in trden v nogah, kot je bil nekdanj, zato je imel nekaj težav pri vstopanju v avtobus. Kot se spodobi, je pristopil kakšnega pol stoletja mlajši moški in gospodu pomagal v vozilo. Vse bi bilo seveda lepo in prav, če se ne bi izkazalo, da je bil prijazen možak precejšnja baraba. Med pomočjo je namreč starejšemu gospodu sunil denarnico in izginil. Nekaj časa bo brez skrbi, saj je bilo v njej kar 700 tisoč tolarjev!

ŠE INFARKT JIH BO Besna kadilska želja je zgrabila neznane lopove, da so se lotili kioska v Celju. V ranih jutranjih urah, bilo je okoli pete zjutraj, so se približali objektu na Stanetovi ulici in vanj vlomili. Polakomnili so se izključno cigaret in »šteta« za »šteta« je tako romala iz kioska na prosto. Skoraj zagotovo se vlomilkega posla ni lotil en sam vlomilec, če pa je že bil sam, je vsekakor imel v bližini kakšno vozilo. Iz kioska je namreč izginilo za milijon tolarjev različnih cigaret, se pravi okoli štirideset »šteta«. Morda jih bodo ujeli, še preden bo koga od preobilice dima zadel infarkt.

EVJ ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kablensko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEMMICA

RADIO ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

blizina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

Lepotica 2006 bo na Poljskem blestela v kreaciji Barbare Turk.

Obleka za Iris

Prejšnji teden so na Oninem festivalu na Ljubljanskem gradu izbrali večerno kreacijo, ki jo bo letošnja slovenska lepota Iris Mulej nosila na izboru za mis sveta. Temnolaska bo na Poljskem blestela v kreaciji Barbare Turk. Zmagovalno obleko je strokovna mednarodna žirija izbrala med petnajstimi, ki so se uvrstile v končni izbor. Prireditev, ki sta jo vodila Lado Bizovičar in Jadranka Juras, je imela tudi dobrodelen značaj, saj so bile kreacije obiskovalcem predstavljene na javni dražbi, izkupiček pa bo namenjen Mladinskemu domu Malči Belič. Onin izbor za najlepšo obleko so letos nadgradili v živahno družabno dogajanje, imenovano Onin festival, v okviru katerega je bila organizirana tudi slogovna preobrazba izbranih bralk One. Podelili so tudi tradicionalne nagrade za najboljšo Onino zgodbo 2006. Prireditev je bila letos prvič odprta za obiskovalce, gostje pa so imeli priložnost, da si ogledajo zmagovalne kreacije zadnjih desetih let.

Večerja s Putinom

Popkraljico Madonno čaka po koncertu v Moskvi, ki bo 11. septembra, posebna večerja. Pevka se bo namreč na njej srečala z ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom. Ruski predsednik sprva menda ni bil posebej navdušen nad idejo, da bi večerjal s slavno Madonno, nato pa je popustil pod pritiskom svojih hčerk – Marije in Katje, ki sta veliki oboževalki svetlolase Američanke in sta od očeta zahtevali, da jo povabi na večerjo. Madonnina želja, da spozna Putina, pa izhaja iz drugačnih interesov kot zabavati njuni hčerki. Politično aktivna pevka bi se z ruskim predsednikom menda rada pogovarjala o razmerah v svetu in reševanju aktualnih političnih težav. Omenjeni koncert v Moskvi pa je naletel na nekaj težav s prizoriščem. Prvotno naj bi bil na hribčku pred Univerzo

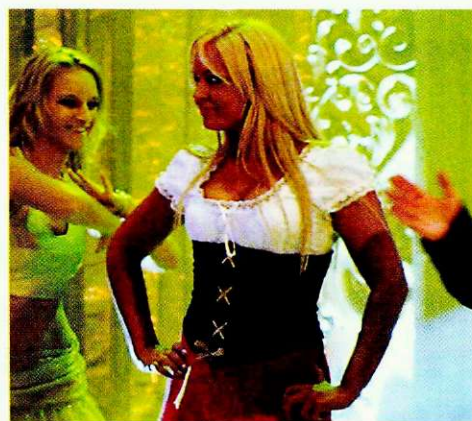

Madonna bo večerjala z Vladimirjem Putinom.

Lomonosova, a so se organizatorji zbal, da bi se preveč študentov poškodovalo. Sumijo namreč, da bi večina mladih koncert spremljala kar z oken in balkonov, kar pa bi lahko povzročilo veliko padcev in poškodb. Zato zdaj Madonna s svojimi pomočniki išče nov prireditveni prostor. Najverjetneje bodo koncert, ki bo le del Madonnine svetovne turnee z naslovom Confessions, na koncu pripravili na letališču Tušino, saj naj bi bilo tam najvarneje. Organizatorji so že do zdaj prodali več kot 25.000 vstopnic.

Razgaljene Slovenke

Letošnje poletje je bilo za paparace dobra priložnost za lov na razgaljena telesa. V objektiv so bile tako ujete številne znane Slovenke, ki so si tako kot drugi smrtniki privoščile poletni oddih na plaži. Lahko bi rekli, da na tem ljubem svetu ni nobena več »varna«, saj so radovedni fotografi letali za njimi tudi čez mejo. Skrivanje, opreznje, skrivno »šklocanje« in občutek zmagoslavja ob objavi

(delno) gole fotografije naj bi bile vrline nadležnega paparaca. Res bizarna služba. In še bolj poniglavo je hvalisanje tabloidov ob tovrstnih podvigih. Kakor koli že, takšni tračiči gredo dobro v branje (in predvsem gledanje). Voajerizma je med Slovenci toliko, da bi ga lahko prodajali. Špela Grošelj, Pia Zemljčič, Miša Molk in številne druge so to poletje (najbrž, na svoj način) počešile radovedne Slovence.

Atomična Špelca je po povečanju prsi postala glavna tarča paparacov.

Kaj skriva Nina?

Nina Osenar, ta čas ena najbolj vročih Slovenk, je (preden bi jo paparaci lovili na skrivaj) vesoljni Sloveniji pokazala vse dele svojega telesa. O temnolaski se v zadnjem času veliko govori in piše, vendar Nine to niti malo ne moti. Nasprotno! Potem ko se je brhka mladenka odločila, da se ne bo vrni-

la v Ameriko k Fincu Jarmu, saj bo gradila glasbeno kariero v Sloveniji, so postale čedalje glasnejše govorice, da jo je na rodno deželo priklenila nova ljubezen, ki naj bi jo bila našla v nekem slovenskem glasbeniku. Ni dvoma, da bomo kmalu izvedeli, zaradi koga Nina tako žari.

UEFA
CHAMPIONS
LEAGUE®

V pričakovanju nogometne vročice

Nacionalkin problem

Magična gledalka

»Pa saj to ni res, to ni res,« je renčal oče v soboto dopoldne, ko se je začela košarkarska tekma med Slovenijo in Turčijo. Odločilna, kakopak.

Tako kot je bila odločilna tudi tista med Slovenijo in Kitajsko. A bes mojega očeta ni bil namenjen naši košarkarski reprezentanci, ampak uvodnemu pozdravu komentatorja TVS Mihe Žibrata. Zame čisto soliden in »povprečen« komentator. Ne pa za mojega očeta. On noče nikogar drugega kot Petra Vilfana. V soboto dopoldne si je nekako izračunal, da bi to tekmo moral komentirati Vilfan, pa je ni. »A ti ne razumeš, punca,« mi je dejal, »da je tekma zame dogodek takrat, če jo komentira Vilfan. Gledala sva tekmo s Kitajci, a ne čutiš razlike?«

»Razlike v čem,« sem ga vprašala, »edino da Vilfan bolj vrešči.« No, potem sem jih pa slišala. Da ve Vilfan več o košarki kot vsi televizijski šefi skupaj vključno z Igorjem Bergantom, da se zna živeti v igro, da v sekundi pove, kakšna napaka je bila narejena, zna napovedovati, zna se navduševati. Skratka, da je tekma, če jo komentira Vilfan, spektakel, če pa kdo drug, je pač čisto navadna tekma. In oče je bil za tak spektakel v soboto dopoldne, kot trdi, prikrajsan. Seveda mi drugega kot to, da verjamem očetu, niti ne preostane. Sama sem prešibka poznavalka športa, da bi si drznila zapisati tako oceno. Dejstvo pa je, da tudi jaz Vilfanu z veseljem prislunhem. Vendarle je to zbudilo nekaj vprašanj o tem, kako nacionalka ravna s svojimi najboljšimi kadri. Kako jih unovči? Jih sploh zna? Zakaj na primer odgovorni urednik športa ni iz programskih interesov odločil, da tekme, v katerih igra slovenska reprezentanca, komentira Vilfan? Saj vendar pozna njegove sposobnosti (gledalci pa očitno tudi). Ali zato, ker ne sme (domnevno) favorizirati enega komentatorja? Dajte no, to ni resen argument. Vsaka ugledna športna hiša v Evropi bi Vilfana izžela do onemoglosti. Njega gledamo, ga poslušamo, njemu verjamemo. On je ne nazadnje zvezda. In z zvezdami imajo na nacionalki, odkar pomnim, težave. Edina zvezda, ki

ji to dovolijo, je samo Mario. Pa tudi njemu česa drugega, kot je nedeljska večerna oddaja, ne zapajo. Pa bi ga z veseljem gledali tudi v kakšni oddaji čez poletje. Pravijo, da je zvezda Miša. Ne vem, nisem prepričana. Zvezde delajo. Zvezde so vsak dan na zaslonu. Zvezde delajo najboljše stvari. Zvezde vse zmorejo, vsak pogovor, vsak dovtip, v vsaki situaciji se znajdejo. No, zdaj, ko bi jih morala začeti naštevati, sem v zadregi. Zvezde imajo svoje oddaje. Dobro oddajo ima Lidija Hren. Enkrat mesečno. Sta voditeljca TLP zvezdi? Tomažinova odhaja, o Bizovičarju – v nasprotju z menda vseslovenskim javnim mnenjem – kot zvezdi raje ne rečem nič. Je zvezda plešoč Poles? Nikjer ga ni videti! Je zvezda Žarnova, nedvomno najprikupnejši obraz nacionalka? Gotovo ne, saj moram imeti posebno srečo, da jo najdem v programu.

In ker je tako, bo nacionalka večno zaostajala za komercialnimi televizijami, predvsem pa za POP TV. Vsak njihov voditelj je zvezda, če ne zvezda, pa vsaj zvezdica. Njihov Emeršič je zvezda, Slaka ni treba niti omenjati, Jonas je bil zvezda že prej, Romih je zvezda, Tanko je zvezda, vsi igralci v NMK so zvezde ...

In tako smo znova pri (ne)srečni košarki. Dokler bo temeljno vodilo na TVS »vsakomur malo, samo da bo mir«, bomo tudi gledalci dobili bolj malo. **D**

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Skoraj nobenega razumevanja nimate za prijatelje, ki so nekoliko slabše volje kot ponavadi. Kot vedno ste pripravljeni na šport in pustolovščine – prav vse se vam bo obrestovalo, kar koli boste začeli. Nikar pa ne bodite zoporni in neprijazni.

Bik
21.4.-21.5.

Nekdo bo že na začetku tedna sprožil domino in začele se bodo vrstiti posledice. Bolj težko se boste sprijazni s tem, da se boste morali odpovedati nekaterim ugodnostim, toda drugače ne bo šlo. Zagotovo morate vsem, ki jih imate radi, to tudi povedati.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Našpičite ušesa in bolj prislunite vsem, ki vam želijo povedati kaj koristnega. Delo, ki ga morate narediti, bo zelo težko in za vas nekoliko neprijetno. Pošljite najlepše pozdrave z izleta vsem, ki jih ta trenutek cenite – veseli vas bodo.

Rak
22.6.-21.7.

Ta teden pazite na svoje finance, saj boste imeli veliko skušnjav, da bi kupili kaj lepega, česar pa pravzaprav sploh ne potrebujete. Spomnite se, da potrebujete denar za nekaj drugega, ne za nekaj, česar ne potrebujete.

Lev
22.7.-21.8.

Prvi trije dnevi v tem tednu bodo za vas minili kot dih, saj boste imeli šele zdaj občutek, da se je poletje začelo. Pripravljeni bodite, da vas bo nekdo osvajal, vendar se utegne zgoditi, da vam ta oseba niti najmanj ne bo všeč. Potrudite se, da je ne užalite.

Devica
22.8.-21.9.

Neverjetno nadarjeni ste, vendar včasih ne znate izkoristiti vsega, kar vam je dala mati narava. Prizadevati si morate, da bi bili čim bolj fleksibilni. Sanjarite o prvi nagradi – vendar morate za to narediti kaj več, kot ste naredili do zdaj.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Počutili se boste kot Kristof Kolumb, ki vodi ladje proti razburljivemu odkritju. To ni ves čas samo prijetno, saj postajajo ljudje močno nestrpni in nepredvidljivega vedenja. Sobota in nedelja bosta čudovita dneva: romantična in zelo delovna.

Škorpion
23.10.-21.11.

Sredi tedna boste imeli veliko potrebo po tem, da bi nosili samo svetla oblačila. Privoščite si belino in pozitivnost, ki odseva vaš pozitivni in prijetni značaj. Prijatelji bodo šepetali med seboj izjemno zanimive stvari o skupnih znancih in imeli boste veliko dela.

Strelec
22.11.-20.12.

Razglednica iz daljnih krajev vam bo polepšala življenje v tem tednu. Ne pozabite odpisati! Nekoliko vas bo pretresla kopica spominov, ki bo privrela na dan ob neki posebni priložnosti. Bodite pripravljeni, da boste lažje vzdržali.

Kozorog
21.12.-19.1.

V kavnem aparatu je ostalo samo za eno skodelico kave. Pripravite si nove zaloge, preden padete v resno »pisarniško« krizo – brez poživljajoče pijače. Vprašali vas bodo, kaj si želite delati; nikar se ne zadržujte in povejte vse, kar vam leži na duši.

Vodnar
20.1.-18.2.

Neka odločitev, ki ste jo sprejeli prehitro, vas bo preganjala še ves teden. Nikakor se ne boste mogli sprijazniti s tem, da je, kar je. Zalovanje ne bo pomagalo, vendar ga boste morali preživeti. Zauzevanje malo več časa zase in svoje potrebe.

Ribi
19.2.-20.3.

Radi imate ljudi, s katerimi delate, toda v četrtek in petek vas bodo presenetile slabe novice – nekoga od vaših bodo odpustili. Sedaj si boste zadali nalogo, da morate nekako sestaviti sestavljanjo, za katero ne veste, kakšno sliko predstavlja.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

103.4 MHz
RadioDur
107.4 MHz

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	KIPARSKO DELO	SLOVENSKI JEZIKOSLOVEC JOŽE	NEKDANJI KOZASKI POVELJNIK	PEVEC ROBIČ	REKA NA JUGU ŠKOTSKE	ATLET, KI SKAČE	OTON JUGOVEC EMIL ADAMIČ	FILOLOG ŠKERLJ PLAST ZRAKA	GRUZIJSKI REŽISER JOSELIANI	OBUVALO BREZ ZADNJEGA DELA	DEMOKRACIJA
ROJSTNI LIST SLOVENSKE DRŽAVE											ROTNJE
ORAAČ (ZASTARELO)											
ITALIJANSKI IGRALEC RASCEL											
VRSTA ACETATNE CELULOZE											
REKA NA TAJSKEM									OZIRALNI ZAIEMEK		
DEMOKRACIJA											
POKOJNI SLOVENSKI IGRALEC									ATA		
SPRAVLJANJE KAM S SUNKI									LIJAK VIŠJI UKAZ ODREDBA		
VRSTA OBUVALA							RIMSKI DRŽAVNIK ILUBITELJ			ZNAČILNOST OZKEGA	EGIPČANSKI BOG SONCA
SRBSKI LITERAT IN SLIKAR KAPOR					SL. PISAT. ALMA RIMSKI HIŠNI DUH					OLGA REMS OBRI	
DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE					KUBANSKI SLIKAR IN GRAFIK WILFREDO			TREBUŠA-STOST STEBRA			
KRAJ PRI ZADRU					PEVKA PUGAČOVA REKA AARE (KRAJŠE)			NAIVNA ŽENSKA GLAVNI ŠTEVNIK			
IJO ŠORLI			KRLEŽEVA DRAMA ZNAK ZA TITAN						POLITIK ZE DONG		ANTON AŠKERC
SPLET LAS					PESNIK VIPOTNIK				SRBSKI SATIRIK MILOSEVIČ		
DEMOKRACIJA	RAZJEDA NA SLUZNICI					ROBERT ALTMAN		ANIA RUPEL	KNJIŽEVNICA KOVAČEVA		

Rešitev prejšnje križanke

GSPAN, OMOLON,
RITINA, ESENI, NLP, JO,
SPA, OPOZORITEV, VRV,
POLITOLOG, EŠ, ALENA,
OGRC, APA, LIPAR, VAČE, LA,
MŠ, KA, ESTERA, TEATER,
AVTOMAT, ETNOLOGIJA,
ATE, REJNINA, ERANOS,
ARE, SAL, BIRT

Nagrajenci 33. številke

- 1. nagrada:** **MINA ŠPILER,**
Celovška 26, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** **IVANKA KURNIK,**
Pot na Bistriško planino 3, 4290 Tržič
- 3. nagrada:** **LUCIJA PEVEC,**
Jeranovo 7/c, 1241 Kamnik

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti **7.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti **5.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti **3.000,00 tolarjev** za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do **7. 9. 2006**
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka"

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

› **28.8.1875** se je v Trbojah pri Kranju rodil organizator slovenskega planinstva Josip Tičar. Z Jernejem Demšarjem sta ustanovila prvo gorsko reševalno postajo na Slovenskem. Bil je pobudnik graditve planinskega doma na Vršiču, ki se sedaj imenuje Tičarjev dom.

› **29.8.1885** je nemški inženir Gottlieb Daimler patentiral prvo motorno kolo.

› **29. 8. 1926** sta bila v Murski Soboti in Črenšovcih velika ljudska shoda za slovenski značaj Prekmurja, naperjena zoper Radičeve načrte za hrvaško Prekmurje.

› **29.8.1990** je republiški sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar izdal odločbo za oblikovanje Manevske strukture narodne zaščite in imenoval Toneta Krkoviča za njenega načelnika.

› **30.8.1878** se je v Trstu rodil slovenski politik Josip Vilfan. Bil je predsednik političnega društva Edinost v Trstu, poslanec v italijanskem parlamentu, leta 1925 pa so ga izvolili tudi za predsednika stalnega komiteja Kongresa evropskih manjšin na Dunaju.

› **31.8.1927** je bila ustanovljena ilegalna protifašistična organizacija TIGR (Trst-Istra-Gorica-Reka). V virih obstaja sicer več datumov ustanovitve.

› **31.8.1941** so Nemci in Italijani v Rimu podpisali sporazum o preselitvi Nemcev iz Ljubljanske in Reške pokrajine na območje »nemškega rajha«, v resnici v Posavje in Obsotlje.

› **31.8.1990** je skupina za pripravo osnutka nove slovenske ustave (Franc Grad, Tine Hribar, Peter Jambreč, Tone Jerovšek, Matevž Krivic, Anton Perenič, Lojze Ude in strokovni sekretar Miro Cerar) izročila predsedniku Skupščine Republike Slovenije tekst tako imenovane podvinske ustave, ki je nastala na podlagi »pisateljske« in »Demosove« ustave.

› **1.9.1875** se je rodil ameriški pisatelj Edgar Rice Burrough, avtor zgodb o Tarzanu.

› **1.9.1906** so dokončali železniško in cestno povezavo – Karavanški predor.

› **1.9.1928** je poskusno začel oddajati prvi slovenski radio. Radio Ljubljana se je uradno oglasil ob 10. obletnici osvoboditve izpod Avstro-Ogrske.

› **1.9.1993** se je znova začel pouk v gimnaziji škofijskega Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu. Gimnazija je bila odpravljena z nastopom komunistične diktature.

› **2.9.1991** so predsedniki jugoslovanskih republik ter predsednika predsedstva Jugoslavije in ZIS podpisali sporazum o premirju in o začetku mirovne konference o Jugoslaviji.

› **2.9.1994** je Sveti sedež izenačil slovenske državne in cerkvene meje. Na ta način je Vatikan župnijo Razkrižje izročil v administraturo mariborskemu škofu.

› **3.9.1931** je kralj Aleksander Karađorđević vpeljal oktroirano ali vsiljeno ustavo.

POGLED NAZAJ (OD 28. 8. DO 4. 9.)

Titov ultimatum

30. avgusta 1944 je bil objavljen Titov poziv, ki je postavil 15. september kot zadnji rok, do katerega se lahko domobranci in drugi »zapeljani okupatorjevi hlapci« priključijo NOVJ. Vsi, ki bi se še naprej bojevali proti, bodo po tem pozivu izročeni sodišču in to jim bo sodilo kot narodnim izdajalcem. Partizanski organi so nato sprožili vsestransko kampanjo, da bi dosegli ustrezen odziv, vendar tega, z izjemo določenega števila na Štajerskem in ponekod v kar znatnem številu na Primorskem, ni bilo.

Izvršni odbor OF je nato stališče do nasprotnikov zaostrel s sklepom o t. i. zaprtih vratih. Temu je sledil nov amnestijski odlok, ki ga je novembra 1944 na Titov predlog izdalo predsedstvo Avnoja. Tudi tega je spremljala intenzivna amnestijska kampanja. Rok vdaje za domobrance in druge je bil tokrat 15. januar 1945. Rezultat je bil še slabši, saj se je po nekaterih podatkih do roka prijavilo le 52 domobrancev in »skri-

vačev«. Domobranci niso verjeli v amnestijo tudi zaradi slabih izkušenj v preteklosti. Državljska vojna se je v Ljubljanski pokrajini razvnela, prelite je bilo že toliko krvi, da prepada med obema stranema že psihološko ni bilo več mogoče premostiti.

Kapitulacija Japonske

Druga svetovna vojna se je v resnici končala na vseh bojiščih šele **2. septembra 1945**, ko so na palubi vojaške ladje Missouri podpisali popolno kapitulacijo Japonske. Vojaško zasedbo Japonske sta tehnično sicer podprla komisija za Daljni vzhod, v kateri je bilo enajst držav, in svet štirih sil (Velike Britanije, Kitajske, Združenih držav in Sovjetske zveze), medtem ko je bila izpeljava akcije v pristojnosti edino ZDA.

Ameriška okupacijska politika je imela dva cilja: demilitarizacijo in uveljavitev demokratičnih institucij in idealov. Prvi cilj so z mirovno klavzulo v novi japonski ustavi dosegli s po-

polno demobilizacijo vojske in mornarice ter z uničenjem vojaških skladišč. Drugi cilj je bilo teže doseči, toda nova ustava je začela veljati pred uradnim umikom zasedbene vojske leta 1952 in v njej so bila demokratična določila.

Osovrtažena usmerjenost

V samostojni Sloveniji je skupščina **28. avgusta 1991** sprejela nov zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Praktično je to pomenilo, da je pred začetkom novega šolskega leta odpravila osovrtaženo usmerjeno izobraževanje. Dijaki prvih letnikov, ki naj bi se že šolali po novem programu, pa so morali računati tudi na opravljanje mature.

Nova politična ureditev je iz predmetnika odpravila izrazito ideološko obarvana predmeta prejšnjega režima, to je samoupravljanje s temelji marksizma ter obrambo in zaščito. Enaka usoda je doletela srbohrvaščino, število ur, namenjenih temu predmetu, pa je bilo razdeljeno med slovenščino in tuj jezik.

Jeseni 1990 je slovenska univerza znova dobila svoje prvotno ime. Odpravljeno je bilo poimenovanje po Edvardu Kardelju. Druga pomembna novost je bila vnovična vključitev teološke fakultete. Kakovostnejši, vendar za javnost manj očiten znak posodabljanja visokošolskega študija je bil začetek preoblikovanja višjih v visoke šole. Proces je bil končan šele po sprejetju nove zakonodaje o visokem šolstvu sredi devetdesetih let.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruzuje pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

27/63

Toplek dela Talumu škodo (2)

Pred dnevi sem v tedniku Demokracija z dne 12. 6. 2006 prebral članek novinarko Vide Kocjan, v katerem opisuje trnovo pot nekdanjega inovatorja Rudija Belšaka, ki se bori za dokončno izplačilo odškodnine za patentno izboljšavo na elektrolizah v letu 1974, s katero je Talum dosegel večmilijski prihranek.

Novinarka obširno opisuje dolgoletni postopek pred sodiščem in sklene, da je Višje sodišče v Mariboru pritožbo tožene stranke (Taluma) zoper prvostopno sodbo zavrnilo. Belšak je na podlagi te pravnomočne sodbe vložil na sodišče predlog za izvršbo, pa je tudi zoper ta predlog Talum vložil ugovor, o katerem pa sodišče do danes ni odločilo.

Predložena mi je bila še Demokracija z dne 6. julija 2006, v kateri odvetnik Branko Resnik, ki je ves čas postopka zastopal Talum, z debelimi neresnicami in žalitvami razlaga udeležbo oziroma soudeležbo Belška pri tej inovaciji. Podpisani sem od vsega začetka pa do upokojitve, to je kar pet let, zastopal Belška z navajanjem vseh temeljnih elementov, ki upravičujejo njegov zahtevek.

Kar zgrozil sem se ob žaljivem izražanju pisca in zaradi popolnoma izmišljenih navedb se čutim nekoliko dolžnega odgovoriti in povedati, kaj je res, pa se bomo morda potem vprašali, ali na strani novinarko Vide Kocjan, kot ji očita Resnik, res obstaja pomanjkanje

poštenja ali tega manjka morda kje drugje. Pa pogledimo. Resnikova resnica je (navajam):

Rudi Belšak je sodeloval pri projektu razširitve elektrolitske peči v timu 15 inženirjev, in to z izvedbo nekaterih ključavničarskih del v okviru zadolžitve, izhajajoč iz delovnega mesta, ki ga je takrat zasedal. Po uspešni izvedbi poskusa obnove je na skrivaj ter za hrbtom podjetja in sodelavcev postopek prijavil kot patent pri Zveznem patentnem uradu v Beogradu ... To je storil z namenom, da si pridobi rezultate dela celotne strokovne skupine (konec navedka).

Resnica pa je povsem drugačna. V postopku ni šlo za razširitev elektrolitske peči, temveč za razširitev anod v elektrolizi. Belšak je bil povabljen, da sodeluje v timu inženirjev, vendar je sodelovanje odločno zavrnil. Ta tim je nato, seveda brez Belšaka, izdelal t. i. projekt št. 28, ki pa je pri poskusu popolnoma propadel. Belšak je nato po nekaterih zunanjih intervencijah dobil dovoljenje, da opravi poskus po svojem projektu, ki je tako, kot je napovedal, uspel.

Po takšnih poskusih je takratni v. d. direktorja podjetja inž. Vojteh Rajter 10. 4. 1974 sklical sejo, na katero je bil povabljen ta strokovni tim in Belšak. Tudi Resnik je bil na tej seji. Seja se je končala z dvema točkama, in sicer:

1. TOZD Tovarne aluminija se odpoveduje izvajanju rekonstrukcije po postopku, ki je bil predviden po projektu št. 28.

2. Preizkus, ki ga je vodil tov. Belšak, je uspel, s čimer je dokazano, da je mogoče izvajati razširitev anod v elektrolizi med pogonom.

Torej ni res, da je Belšak sodeloval s timom nekaterih inženirjev, zlasti ne kot ključavničar, in ni res, da je delo, ki ga je opravil, sodilo v njegov delokrog; tako tudi ni res, da si je prisvojil rezultate, ki naj bi jih ustvaril tim. Belšak je predložil v postopku opis delovnega mesta, ko je bil v podjetju »operativni vodja vzdrževanja«; je namreč strojni tehnik.

Vse te listine so bile predložene. Po seji 10. aprila 1974 je Belšak s podjetjem sklenil pogodbo, s katero se je zavezal v določenem roku opraviti svojo inovacijo na vseh 144 pečeh. Delo je bilo končano en mesec pred rokom, določenem v

pogodbi. Belšak si torej ni prisvojil rezultatov dela koga drugega in zahteval plačila za pravico, ki naj ne bi bila njegova, ter si torej ni pridobil te pravice na krivičen način.

Resnikova izmišljaja je tudi, ko navaja: »Odškodnina je bila izplačana po sodnih odločbah. Vsekakor pa je prejel več, kot si je zaslužil.«

Med postopkom na sodišču na Ptujju na obravnavi 5. 11. 1993 je sodišče na predlog TALUMA izdalo delno sodbo, s katero je Belšaku priznalo odškodnino za leti 1975 in 1976 po izračunu, ki ga je predložil Talum. Za druga leta se je postopek nadaljeval vse do danes. Res je Belšak svojo inovacijo prijavil Zveznemu patentnemu uradu v Beogradu in o tem obvestil podjetje ter ga pozval, da z njim sklene licenčno pogodbo. Tudi ko je prejel RUBRUM (obvestilo o vpisu), je takoj obvestil podjetje. Podjetje je takoj spodbijalo vpis pri Zveznem patentnem zavodu. Navodilo, kakšen je postopek za izpodbijanje patenta, so dobili od tam. Tako so tudi pravilno ravnali, vendar je bila izpodbijana tožba zavrjena.

Nato učeni Resnik ovrednoti vrednost tega izuma in ugotavlja, da se nihče v tujini ni zanimal za to inovacijo, čeprav so imeli sorodno tehnologijo proizvodnje. Tudi to ni res! Belšak je ponudil podjetju odstop licenčne pravice za to inovacijo, ki jo je imel na Madžarskem in v Rusiji. Nihče ga ni o tem več obveščal, zvedel pa je, da so predstavniki podjetja bili glede tega vprašani na Madžarskem, madžarski podjetniki pa so bili nekajkrat v Talumu. Ali so dobili kake informacije ali kaj več, morda tudi brezplačno, žal ni znano.

Resnik med drugim novinarko Kocjanovi očita pomanjkanje poštenja, ko ta opisuje dolg postopek pred sodiščem, tudi pred sodiščem na Ptujju. Novinarka je verjetno zasledila zapis izpovedi ptujske sodnice, ko je na obravnavi kaka

tri ali štiri leta po začetku pravedanja dejala, da bo postopek zelo dolgotrajen in da še Belšakovi vnuki ne bodo prišli do plačila. Zato je Belšak pisno predlagal, da sodnico izločijo iz postopka in predmet dodelijo drugemu sodniku. S predlogom ni uspel. Listine o tem so v spisu.

In še smešnja vredna navedba Resnika, da je Belšak v sodni spis vložil ogromno papirjev. Na te primitivne navedbe naj povem le to, da je Belšak predložil le tiste listine, ki so izpodbijale razne neresnične trditve tožene stranke. Posebej pa naj povem, da je Resnik imel vse te listine v spisu in zato ni nobenega opravičila za vse neresnične navedbe.

V celotnem Resnikovem pamfletu poleg vseh navedenih neresnic mrgoli tudi veliko nedopustnih žalitev, zato sem Belšaku predlagal, da se zaradi tega sreča z Resnikom na sodišču.

*Boris Dernovšek,
odvetnik, Maribor*

št. 34/16

Županski kandidati v mestih (1. del)

V 34. številki Demokracije sta se v članek z naslovom Županski kandidati v mestih (1. del) prikradli dve napaki. Pod sliko sedanjega župana Nove Gorice Mirka Brulca je namreč podpisan Črtomir Špacapan. V tekstu o kandidatih za mariborskega župana pa smo za kandidata stranke Bor navedli Danijela Bora. Njegovo pravo ime je Danijel Rebolj, predsednik stranke Bor. Vsem prizadetim se za napaki iskreno opravičujemo.

Uredništvo Demokracije ▶

► **Stepinac na simbolni gori slovenstva**

Pričujoči prispevek sem poslal na Delo, ki je tudi začelo polemiko na to temo. Prispevka niso objavili, baje pa so sklenili to polemiko, čeprav nikjer nisem zasledil uradnega obvestila uredništva o tej odločitvi. To ugotavlja pisec Janez J. Švajncer v sobotnem Delu. Njegov prispevek so objavili.

V polemikah na to temo so izrazito prvi pisci, ki jim je skupno predvsem sovraštvo do Rimskokatoliške cerkve, za samo vsebino, ki jo napoveduje naslov, pa jim je prav malo mar. Sicer se nikoli ne pozabijo zgražati nad domnevnim vnašanjem ideologije, politike in strankarstva v naše gore, vključno seveda z očakom Triglavom, to je pa povečini tudi vse. Drugi prostor zavzamejo njihove frustracije in osebna mnenja o RKC, do česar imajo seveda vso pravico, spodobilo pa bi se vendarle, da bi svoja pisma bralcev naslavljali vsebini primerno, npr. Zakaj sovražim Cerkev; Mojih sto razlogov proti obstoju Cerkve na slovenskih tleh; Moj pogled na zgodovino Cerkve in podobno. Kot že rečeno, nikoli ne pozabijo svariti pred politizacijo in ideologizacijo naših gora, kar koli naj bi že to pomenilo, ki sta se, glej ga, zlomka, pojavili šele v samostojni Sloveniji. Opozaranja na takšne pojave namreč nisem zasledil v času nekdanje skupne države, zato bi prav rad izvedel od tovrstnih kritikov, kaj so pisali takrat. Na primer ko se je na strehi Aljaževega stolpa na vrhu Triglava pojavila peterokraka zvezda namesto dotedanega originalnega znaka (»znak« je moje poljubno poimenovanje, saj vemo, o čem je

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

govor). Zame je peterokraka zvezda absolutno ideološki simbol, ki ga je bilo v času nekdanje Jugoslavije za vsakim vogalom na pretek, šopiril se je na najvišjih zgradbah, če pa se je tudi na najvišji gori takratne domovine, toliko bolje – vse v slavo in čast režimu, ki ga je poosebljala tudi peterokraka zvezda. Vprašanje ni retorično, resnično bi rad izvedel od sedanjih kritikov ideologizacije naših gora, kaj so pisali proti temu takrat. Obljubljam, da se bom potrudil in v NUK izbrskal vsak njihov članek na to temo. Če so takratne zadeve merili z istim vatlom kot sedanje, se bom avtorjem javno priklonil v tej rubriki. Tako imenovana in vsepovsod navzoča stroka, v tem primeru PD Kranjska Gora, ki je takoj planilo v napad na spominsko ploščo, bi morala vedeti, da omenjene peterokrake zvezde na Aljažev stolp zagotovo ni postavila kakšna ideološka komisija centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki bi se osebno potrudila zlesti na vrh Triglava, ampak je po vsej verjetnosti tisto zvezdo postavilo tja nekaj članov planinske zveze bodisi na ukaz te ali podobne komisije, bodisi samoiniciativno. Zakaj pa ne? Kakor koli, protestov ob zamenjavi Aljaževega znaka z zvezdo v javnosti (pisma bralcev) zagotovo ni bilo zaslediti, kot tudi ni bilo preti-

rane pozornosti ob tihi in diskretni odstranitvi zvezde in vnovični namestitvi originalnega znaka ali njegove kopije. Zaposneli glas vesti bi to imenoval jaz. Zato bi bilo nadvse zaželeno, da bi se taki in podobni kritiki pred objavo svojih umotvorov najprej pogledali v ogledalo.

Bojan Božič, Idrija

Anatomija izdaje

Ko prebiram prispevke in polemike o Slovencih v času druge svetovne vojne, ugotavljam, da nekateri prispevki izzvene nekako takole: sodelovanje z okupatorjem je bila napaka, izdajstvo pa zločin. Ali res? Dragi bralci, naj vam predstavim uradno potrjenega izdajalca, svojega strica Franceta Grošlja.

Najprej nekoliko zemljepisa. V Tuhijski dolini se približno dva do tri kilometre severno od glavne ceste zvrste »pod gorami« tri slikovite vasice: Hruševka, Gradišče in Kostanj. Vsako od njih je »osvobodila« partizanska vojska. »Normalni« vrstni red dogodkov je bil tale: partizani zasedejo vas; partizani uvedejo skrivaški teror (zahtevajo skrivališče, hrano in pijačo, jemljejo talce in grozijo); Nemci zvedo za navzočnost partizanov; Nemci pričakujejo, da domačini formalno

naznanijo vsiljivce; domačini »izdajo« (ali pa ne); nemška represalija; partizanska represalija.

Prvi primer: Kostanj

Aprila 1942 partizani zasedejo vas. France Grošelj mora kot talec prebiti noči v partizanskem skrivališču. Nemci po svojem zaupniku obvestijo domačine, da pričakujejo formalno »naznanilo«. Po posvetovanju z domačini France naznani. Njegova »izdaja« je še isti dan izdana partizanom. Nemci aretirajo štiri terence in jih odvedejo v Begunje. Druge družine izselijo. Partizani zverinsko mučijo in umorijo Franceta.

Drugi primer: Gradišče

Junij 1942: partizani so v vasi. Nemci zvedo za partizane. Nihče nikogar ne naznani. Trinajstega julija Nemci ustrelijo 12 vaščanov, druge odvedejo v taborišče, vas požgejo.

Tretji primer: Hruševka

Partizani so v vasi. Grozijo s požigom, če jih kdo naznani. Po njihovem odhodu gresta dva fanta naznanit Nemcem. Petsto metrov pod vasjo srečata Nemce, ki so na poti v vas, da izvedejo represalije (streljanje, požig). Nemci sprejmejo »naznanilo« in se vrnejo na postojanko. Nemških represalij ni, partizanskih tudi ne. Vas je hvaležna »izdajalcema«.

Nekaj pripomb: »osvoboditelji« niso izstrelili niti ene krogle na okupatorja. Tudi sami niso utrpeli nobene škode. V vseh treh primerih so se pravočasno »umaknili« (beri: pobegnili) v gore. Zanimivo bi bilo vedeti, ali so res verjeli, da bodo s skrivanjem koga kdaj osvobodili.

In kaj je storila izdaja? V Gradišču je ni bilo in vas je trpela bolj kot drugi dve. V Kostanju je France »izdal« in je vas vsaj deloma rešil. V Hruševki je »izdaja« rešila vas. In aretirani terenci? Vsi so bili kasneje ustreljeni kot talci; a to je že druga zgodba, ki s prvo verjetno nima

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

nobene zveze. In še ena podrobnost okupacije Kostanja. France je bil lep in postaven fant. Tik pred vojno je služil v kraljevi gardi. Verjetno ni naključje, da so partizani prav njega izbrali za talca. Samo nekaj dni pred smrtjo je potožil svakinji, kako težko je s partizani, ker ga »dva ljubljanska buzeranta« vse noči nadlegujeta. Upravičeno se lahko vprašamo, kakšna morala je vladala med partizani, če je bilo spolno nadlegovanje civilistov v redu in komanda sploh ni ukrepala.

Je bil France res izdajalec ali je bil žrtev nečloveških razmer, ki so jih ustvarili skrivničarji? Naj si bralec sam ustvari sodbo. Moja je: če je France kriv, so bili drugi krivi še neprimereno bolj.

Jože Grošelj, Lusaka, Zambija

Bili smo narobe razumljeni

»Slovenski film Odgrobado groba je balkanski čistokrvnež,« pravijo avstralski filmski kritiki.

Žal mi je, da se je naša prošnja in peticija skrivenčila po zaslugi slovenskih medijev, ki so prepisovali popačeno resnico, ker nikakor nismo imeli takega namena. Nihče ni zahteval, naj se Cvitkovičev film umakne iz sydneyjskega filmskega festivala, niti nismo želeli sovražno razprave, ali je g. Cvitkovič pravi Slovenec. Osebnost spoštujem vsako narodnost in prav tako njegov izvor, kakršen koli je. Prepričana sem v njegovo visoko strokovnost in se veselim njegovih dosežkov kot rojaki v domovini. Toda ker v večini svojih filmov obravnava »balkansko« tematiko, se ljudje razumljivo sprašujejo, zakaj slovenska filmska industrija podpira tako kulturo.

Mnogi avstralski Slovenci in drugi Slovenci po svetu, posebno naša mlajša, v Avstraliji rojena generacija, smo razočarani, ker večina modernih slovenskih filmov obravnava le balkansko življenje ali druge absurde teme (Outsider, Kajmak in marmelada, Oda Prešernu itd. ...) Za spremembo si resnično želimo videti kaj pristno slovenskega, saj imamo Slovenci izredno bogato kulturno zgodovino. Zaradi panike in napada v medijih sem prejela ogromno podpore od Slovencev po svetu in v domovini, ki jasno kaže nezadovoljstvo s kakovostjo današnje filmske industrije. Naša peticija in pritožba

je bila dobronamerna. Nihče ni predlagal »čistunske akcije«, kot je našo prošnjo obsodila Majda Širca, temveč vpodbujanje in gojenje slovenske kulture v Sloveniji namesto balkanske, ki v Sloveniji ne spada. Prav absurdno in »postkomunistično« nas je sedaj zmerjati z Geobbelsom (Damjan Kozole), zaostalimi iz časa Kekca (Nerina T. Kocjančič) ali s »fašističnimi, stalinističnimi ali pa jugokomunističnimi cenzorji« (Jan Cvitkovič). Zdenko Vrdlovec, novinar in kritik, pa se boji civilnih združenj in pravi: »Največja nesreča za slovenske filme so ravno civilna združenja ...« Civilna družba je zelo potrebna in koristna v demokraciji, a to slovenski kulturniki žal zavračajo, ker v njej vidijo »problem«. Kdo se boji odprte kritike? Prav bi bilo upoštevati tudi slovensko občinstvo in mu prisluhniti, ne le evropske standarde, ki jim je zasmehovanje Slovenije malo mar ali jim je celo všeč. Filmski strokovnjaki, ki so odgovorni za filmsko industrijo, in gledalci nismo svet zase. Seveda 'sveta' prav nič ne briga, kako se Slovenija predstavlja v njem, toda skrbeti mora Slovence na splošno, kam nas takšna kultura pelje. Slovenci po svetu, ki ljubezen in skrb za Slovenijo nosimo kot svetinjo na srcu, srce pa na dlani, smo verjetno še bolj občutljivi. Če bomo zarinili glavo v pesek in si ne bomo upali ničesar kritično gledati, bo za reševanje slovenske kulture kmalu prepozno.

Irena Ostrouška, direktorica Filmskega sklada RS, pa razlaga, da so slovenski filmi in slovenski filmski ustvarjalci v zadnjih letih dosegli pomembne rezultate v evropskem in širšem filmskem kontekstu in so kot taki »prepoznavni«.

Ali je »prepoznavnost v svetu« najpomembnejša slovenskim »kulturnikom« in kulturnemu ministertvu, ki v zadnjih 15 letih celo financira absurdno »kulturo, ki šokira« (kot je bil požig kamnitega križa v Strunjanu, streljanje v modnožje Julije Primic, podgana v naročju Marije Pomagaj ...), kar ni nič drugega kot pubertetniški vandalizem. Slovenski popevkarji bodo potrebovali več let, da bodo v svetu popravili svoj imidž, ki so ga Slovincem nalepile dobro znane »Sestre«. Vse to je čutiti kot neke vrste »prostitutijo slovenske kulture«, ki je vsekakor znana po prismuknenosti.

Telebajski

Marija Vodišek

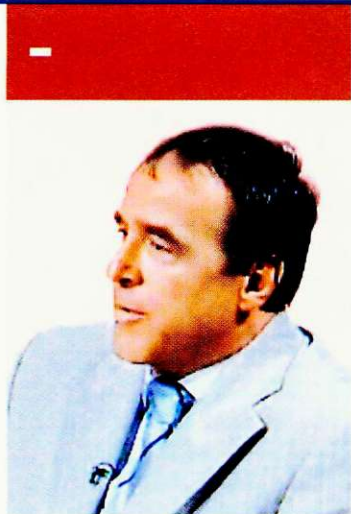
Kdo so to? V prvi vrsti »državljan« Janez D., kot se na svoji spletni strani podpisuje predsednik države Janez Drnovšek, njegov svetovalec za zunanje zadeve Ivo Vajgl in seveda »humanitariec« Tomo Križnar. Osebnost Križnarja še vedno gledam kot človeka, ki se nepremišljeno podaja v nevarne, dvomljive situacije. Ker že desetletje križari po Afriki, jo potemtakem dobro pozna, zato lahko njegove podvige imenujemo tudi hazard. Predsednik države Drnovšek pa je potreboval prav takega človeka in ga je na neki način tudi izkoristil za svojo tako zaželeno mednarodno uveljavitev. Predsednik države že kar nekaj časa deluje dvotirno, lahko rečemo tudi »po domače«, česar pa si kot najvišja državna osebnost ne bi smel dovoliti. Vlado, ki to državo upravlja, s svojimi eskapadami dezavuirala in celo postavlja na laž. Predsednik države Janez Drnovšek in njegov svetovalec Ivo Vajgl sta Toma Križnarja pred Slovenijo in drugim svetom predstavila kot »predsednikovega osebnega odposlanca« za Darfur. Nista pa mu, kot bi morala, izročila nobenih veljavnih dokumentov, niti vstopnega vizuma ne. Tako, vse po »telebajsovske«. Kakšna država je Sudan, pa mora vedeti vsak, ki količkarj pozna mednarodno stvarnost in delovanje te totalitarne države. Združeni narodi se z veliko zamudo zamenjajo ustaviti masaker, ki ga muslimanske provladne milice pod pokroviteljstvom predsednika Sudana Al Baširja izvajajo nad črnskim in krščanskim prebivalstvom. Da bi Toma Križnarja rešili iz sudanskih zaporov, predvsem pa oprali odgovornosti predsednika Slovenije Janeza Drnovška, zahtevajo, da se v Sudan poda slovenski pravosodni minister. Kakšna dvoičnost. Slovenskih katastrofalnih in sramotnih sodb, kot je oprostitev domnevnih napadalcev na Mira Petka, naš pravosodni minister ne sme komentirati, ker je to nedovoljeno vtikanje v sodno oblast. SIC. Mora pa, ker tako hoče predsednik Slovenije, sudanskemu pravosodnemu ministru »razložiti«, da je Križnarjeva obsodba napačna in krivična. Na dlani je, da je urad predsednika države ukrepal proti zakonom Slovenije in Evropske unije. In tako deluje še kar naprej. Novinarji, razen nekaterih častnih izjem, pa si ne upajo postaviti pike na i. Predsednik države in vsi njegovi svetovalci bi morali vedeti, da Darfur ni Turjak, kjer so mu položili na glavo venec in ga z njim predvsem osmešili. Tudi Drnovškovo zatrjevanje, da njegovo gibanje ne bo delovalo politično, je prevara. Mar predsednik države, v kateri je parlament nosilec narodove suverenosti, lahko pod krinko ustanavlja gibanje, ki je po svoji dejavnosti le politična stranka kot vse druge? Kakšen bo končni razplet Drnovškove avanture, bomo, upajmo, kmalu videli. Nedvomno si vsi želimo, da Toma Križnarja izpustijo iz zapora oz. ga izženejo iz Sudana, kar bi bila njegova največja sreča. Počakajmo, da vidimo, kdo bo imel več uspeha. Ali uradna intervencija zunanjega ministertva ali zasebna Drnovškova? V deželi, kot je Sudan, je vse mogoče. Sicer pa ni dosti drugače v sodnih palačah naše demokratične Slovenije! Pa še to: TV-oddaja Pod žarometom (22. avgusta), ki je obravnavala zadevo Petek, je dokaz, da sta vsem sodelujočim pa tudi večini Slovencev znana naročnika krutega napada na Mira Petka.

Dobrorazumem, da imasamosten umetnik pravico do svobodnega ustvarjanja. Toda skrbi me tudi, kaj bo za takšnimi umetniki, ki delajo več za osebnost kot za narodovo slavo, ostalo prihodnjim rodovom Slovencev. Bojim se, da nam bo kmalu ostala edino balkanska kultura. Ministertvo za kulturo mora skr-

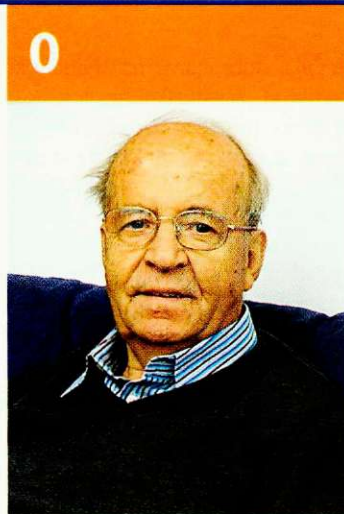
beti, kako se Slovenija predstavlja v svetu, in je dolžno, da zavaruje slovensko kulturo in jezik za prihodnost Slovenije in naše potomce. Prosim torej, da o zadevi slovenske kulture premislite, slovenski filmski industriji pa želimo še več uspehov!

Jožica Gerden, tajnica Avstralske sekcije SSK

Politični semafor

Nenavadne izjave Zlatko Dežman s Prave fakultete v Mariboru je o primeru Petek v javnosti dajal nenavadne izjave; zadnja, ki jo je izrekel, pa je presegla vse meje. Na nacionalni TV je namreč celoten proces proti četverici domnevnih napadalcev označil kot »triumf pravne države«. Če se nekaznovano razkrivanje anonimnih prič in grožnje tožilcem štejejo kot zmaga pravne države, potem se je treba resno vprašati, kaj je z našim sodstvom narobe.

V primežu kolegov Upokojeni zdravnik Tine Velikonja se je znašel v dokaj neprijetnem položaju. Potem ko je v reviji Zaveza pisal o boleznih predsednika države Janeza Drnovška in evropskega poslanca Lojzeta Peterleta, so se ga najprej lotili mediji, nato pa še Zdravniška zbornica Slovenije. Člani njenega izvršilnega odbora so pretekli teden sprejeli sklep, da je Velikonja kršil kodeks medicinske etike, celotno zadevo pa so izročili razsodišču prve stopnje.

Prizadevni poslanec Ko je Višje sodišče v Mariboru domnevne napadalce na nekdanjega novinarja Mira Petka oprostilo vseh obtožb, je bil med najbolj razočaranimi poslanec SDS Mirko Zamernik, ki si je v času, ko je vodil parlamentarno komisijo, ki je preiskovala zadevo Petek, zelo prizadeval, da bi naročnikom napada in napalцем prišli na sled. Če bi drugi državni organi tako dobro opravili svojo nalogo, kot jo je on, bi bili Petkovi napadalci že za rešetkami.

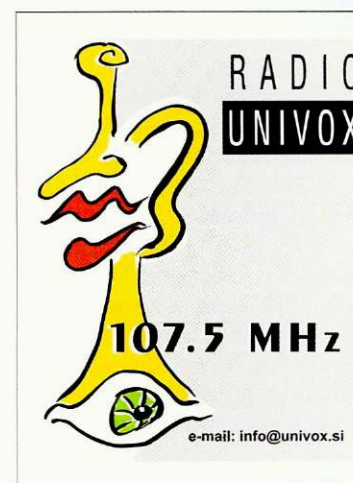

foto: Državni svet

Nenadna smrt

V 44. letu starosti je pred nedavnim nenadoma umrl državni svetnik Branko Kodrič. Primorci so ga poznali kot dolgoletnega člana LDS, ki je v mestni občini Koper opravljal številne funkcije. Od leta 1991 do 1994 je bil predsednik družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Koper, naslednjih pet let podpredsednik koprškega občinskega sveta, nato pa je od leta 1999 do 2002 opravljal naloge koprškega podžupana. Slovenski javnosti je postal znan leta 2004, ko je državno tožilstvo zaradi domnevne zlorabe položaja in napeljevanja h kaznivemu dejanju zlorabe položaja (Kodrič naj bi bil s še dvema sodelavcema na občini lastniku podjetja Scarbo Tomiju Božiču omogočil, da se je izognil plačilu 3,6 milijona odškodnine za spremembo namembnosti parcele v Bertokih) sprožilo pregon zoper njega, vendar mu je to preprečil državni svet, ki je Kodriču kot prvemu svetniku podelil imuniteto. Kodrič se je sicer izognil

kazenskemu pregonu, ni pa se mogel izogniti politični odgovornosti. Domnevna zloraba položaja je bila z nekaterimi drugimi aferami, razlog, da sta do takrat najmočnejši stranki v Kopru začeli izgubljati priljubljenost. Na lokalnih volitvah leta 2002 je tako župan Boris Popovič pretrgal dolgoletno vladavino LDS in SD v Kopru. A. K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	6.200,00 SIT / 25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	6.700,00 SIT / 27,95 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	2.200,00 SIT / 9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	4.990,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	8.500,00 SIT / 35,46 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	3.906,00 SIT / 16,29 EUR
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	6.727,00 SIT / 28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	5.500,00 SIT / 22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	990,00 SIT / 4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	10.850,00 SIT / 45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	4.991,00 SIT / 20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	6.510,00 SIT / 27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	5.300,00 SIT / 22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	1.085,00 SIT / 4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	4.449,00 SIT / 18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	6.696,00 SIT / 27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	4.232,00 SIT / 17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	3.840,00 SIT / 16,02 EUR
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	6.460,00 SIT / 26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	4.400,00 SIT / 18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	3.000,00 SIT / 12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	2.500,00 SIT / 10,43 EUR
☐ Jože Zemljich: Življenje je večna borba	2.000,00 SIT / 8,34 EUR

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9% popust) 2 x letno (10% popust) 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec, invalid, brezposeln, študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 230 06 61.*Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

BREŽIČNO NA POTOVANJU.
Mobitel vam omogoča brezžičen dostop do interneta doma in v tujini.

Vse, kar potrebujete, je ali prenosnik ali dlančnik ali pametni telefon z omogočenim WLAN ali dodano WLAN kartico oziroma z omogočenim UMTS ali dodano UMTS podatkovno kartico. Tako lahko kjerkoli brezžično dostopate do interneta ali e-pošte.

Na celotnem območju pokrivanja v Sloveniji deluje GPRS prenos podatkov, v mestih in večjih krajih z okolico pa tudi Mobitel UMTS. Na vstopnih točkah je vsem Mobitelovim uporabnikom omogočena uporaba storitve NeoWLAN. Z vpisom svoje GSM/UMTS številke prejmete SMS geslo, ki vam omogoča prijavo v omrežje. Prijavite se lahko tudi s kreditno kartico ali z vrednostno kartico NeoWLAN, ki jo lahko kupite v kateremkoli Mobitelovem centru

in na večini lokacij, kjer je omogočena uporaba omrežja NeoWLAN.

Mobitel vam z WLAN gostovanjem omogoča varen brezžičen dostop tudi v tujini!

Naročniki Mobitel GSM/UMTS lahko gostujete v omrežjih tujih operaterjev na več tisoč lokacijah v 36 državah (seznam držav www.neowlan.net/slo/wlangostovanje). Pred odhodom pošljite SMS s ključno besedo **WLANGOSTOVANJE** na številko **1919** in prejeli boste povratno sporočilo SMS z geslom, ki ga lahko do 7 dni uporabljate izključno v tujini na katerikoli vstopni točki operaterja, s katerim ima Mobitel sklenjeno pogodbo o gostovanju. Uporabniki lahko geslo zahtevate tudi preko portala Planet (www.planet.si) v sklopu »Sporočanje«.

Gostovanje UMTS, GPRS ali GSM v 300 državah.

Za informacije o cenah storitev pošljite SMS na številko **1919**: kratico UMTS in ime DRŽAVE (primer: **UMTSNEMCIJA**) za videotelefonijo; kratico GPRS in ime DRŽAVE (primer: **GPRSHRVASKA**) za paketni prenos podatkov; SMS z imenom DRŽAVE (primer: **ITALIJA**) za cene klicev in SMS sporočil.

Pomoč?

Na številki 031/041/051 700 700 lahko preverite, katere storitve vam tuji operaterji omogočajo. Več informacij najdete tudi na www.neowlan.net in www.mobitel.si.